

מציאת עשרת השבטים

בו יובא ראיות ברורות ונכוחות ע"ד מציאת עשרת
השבטים מבבלי ירושלמי מדרשים וילקוט. וספרים
יקרי המציאות בספר. צורת בהמ"ק מתוי"ט ואברבנאל
על גר"ך ועוד—ונוסף עליהם עדותם של חכמים
תרי הארץ—

חיברו

הרב דוד אהרן ווישניצקי תרס"ט לפ"ק

התעוררות התפלה!

מצאתי כתוב בספר א' (מאדם גדול וקדוש): בבואי לביהכנ"ס ישהה מעט וילביש מורא ופחד כי בא אל מקדש מעט בית המלך מלכו של עולם ויסיר מלבו כל המחשבות והרהורים עצבון לבו ודאגותיו, וישים לבו בלתי לה' לבדו אשר בראו יש מאין לעבדו ביראה ופחד ולעשות נחת רוח לשמו הגדול בכל עת ובכל רגע השם בחיים נפשו ולא נתן למוט רגלו, ולולא חסדי ה' עליו לא הי' יכול לחיות אף רגע אחת. — אח"כ יחשוב שפלות מצבו טיפה סרוחה רימה ותולעה כי עפר הוא ולעפר ישוב אינו בטוח בחייו אף שעה אחת, ואח"כ ישים אל לבו רוממות האל ית' כי הוא מלך גדול ונורא שליט בעליונים ובתחתונים וכל העוה"ז כטיפה מן הים נגד העולמות העליונים ורוב חסדיו עם בריותיו עצמו מספר מי ימלל גבורותיו, ויחשוב כמה מלאכים ממונים על התפלה וכמה תקונים עושה בתפלתו בעולמות העליונים, אם תפלתו כראוי, ואם לאו להיפך ח"ו, כי תפלתו נטרפת לפני החיצונים. — אח"כ יסדר תפלתו בנחת ובישוב הדעת כמדבר לפני מלך גדול ונורא אפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסוק, ויחשוב כי ה' נצב עליו ורואה כל מעשיו תוכו כבודו, ואיך לא יעמוד לפניו באימה ורתת בבושה והכנעה בגילה ורעדה ואז אשרי לו. —

Printed in U. S. A. by
EDISON LITHOGRAPHING AND PRINTING CORP.

גרמא & פרייט
418 West 25th Street
New York 1, N. Y.

מאמר ע"ד מציאות עשרת השבטים מבאר ומוכיח
בראיות ברורות מנמרא בבלי וירושלמי וממדרשים
ומספרי חכמים תרי הארץ וכי הם עם לבדד
וכי ישובו אלינו בזמן הגאולה כחבטחת חז"ל :

מיומים , (פירש"י למה תחשוב יום שבת
יותר משאר ימים) ח"ל נהר סנבטיון יוכיח
[פירש"י] (ודבריו לקוחים ממדרש רבה בראשית
פ"א ומדרש תנחומא סוף פ' תשא) נהר
סנבטיון יוכיח נהר אחד של אבנים ובכל
ימות השבוע שוטף והולך וביום השבת
שוקט ונתן, מזה מבואר שישנו במליאות
הנהר הזה וידוע אז בימי חכמי התלמוד
גם לאומות העולם, [ומעבר לנהר הזה
נמלאו העשרת השבטים כמבואר בירושלמי
הנ"ל].

ג. **ובמדרש** רבה פ' וילא פ' ע"ג על
פסוק ותקרא שמו יוסף
יוסף ד' לי בן אחר, בן אחר לגלות ח"ר
יהודה בר סימון לא למקום שגלו עשרת
השבטים, גלו שבט יהודה ובנימין, עשרת
השבטים גלו לפניו מן נהר סנבטיון שבט
יהודה ובנימין מפוזרין בכל הארצות .

ד. **ובפ'** ויחי פרשה ל"ח על פסוק ויאמר
האספו וגו' האספו מארץ
מצרים והקבצו לרעמסס האספו עשרת
השבטים והקבצו לשבט יהודה ובנימין ,
(ופי' המ"כ שיהיו נקבצין אליהם כמו
שנקבצין העם אל מלכם) .

ה. **ובמדרש** שיר השירים פ' ד' על
פסוק הן יפה וגו'
עיניך יוניס מה יונה משגרת רגליות וחוזרת
לשובה כד ישראל , הה"ד וכיונה מארץ
אשור אלו עשרת השבטים אלו ואלו והשבטים
על צתיהם נאום ד'.

ו. **ובירקנות** ישעי' מ"ט רמז תס"ט
בפסיקתא רבתי לאמר
לאסירים

א. **איתא** בירושלמי סנהדרין פ' חלק
(דף כ"ג ב') עשרת השבטים
אינן עתידין לחזור שנאמר וישליכם אל
ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו
חוזר אף הם הולכין ואינן חוזרין דברי
ר"ע [ופי' הפ"מ ח"ל וישליכם אל ארץ
אחרת כיום הזה שכן גזר עליהם הקב"ה
שכיון שעזבין את תורתו הוא מגלה אותן
ולאזו בצניהם ובני צניהם קאמר אלא אותן
שגלו עתה אין להם חלק שרשעים גמורים
ה' אכל צניהם בדורות הבאין וזכין
ומזכין עכ"ל הפ"מ] וזהו אף לדעת ר"ע,
ור"א אומר מה היום מאפיל ומאיר אף
הם כשיה' אפילה להן עתידים להאיר להם.
כן הוא במבנה ובגמ' בירושלמי שם ר'
ברביה ור' חלבו בשם ר' שמואל בר נחמן
לשלב גליות גלו ישראל אחד לפניו מן
נהר סנבטיון ואחד לדפני של אנטוכיא
ואחד שירד עליהם הענן וכיסה אותם ,
כשם שגלו לשלב גליות כך גלו שבט ראובן
וגד וחצי שבט מנשה לשלב גליות, מ"ט
בדרך אחותך הלכת ונתתי כוסה בידך
(ישעי' מ"ט) , וכשהן חוזרים הן חוזרין
משלב גליות מ"ט לאמר לאסורים לאו אלו
שגלו לפניו מן נהר סנבטיון ולאשר בחשך
הגלו אלו שירד עליהן הענן וכיסה אותן,
ועל דרכים ירעו ובכל שפיים מרעיהם
אלו שגלו לדפני של אנטוכיא עכ"ל הירושלמי
וכן הוא במ"ר איכה פ"ב על פ' ה' ד'
כאויב בלע ישראל.

ב. **ובבבלי** סנהדרין דף ס"ה ע"ב
איתא הכי ששאל
טורטוסרופס הרשע את ר"ע מה יום

נחאבלתם עמה דכתיב אלביש שמים קדרות
ושק אשים כסותם ועכשו שגאת השמחה
שישו ושמחו עמה שנאמר רבו שמים וגילי
ארץ פלחו הרים ריגה.

(ז) ילקוט הושע א' (רמז תקי"ו) זה
שנאמר הכתוב מסרי איש תשבע
בטנו זה ראובן וישב ראובן אל הצור אל
הקב"ה אחה בקשת למחורה ברא חביבא
לאביו חייך שכן בןך מחזיר את ישראל
לאביהם שבשמים ואיזה זה הושע הה"ד
דבר ד' אשר הי' אל הושע בן בארי וכתב
בארה בנו למה נקרא שמו בארה שהי'
בארה של תורה ולמה מת בארה בגולה
בשביל שיחזרו עשרת השבטים צוּמְתוּ.

(ח) ילקוט שה"ש א' (רמז תתקפ"ד) אף
ערכיו רענגה אלו עשרת השבטים
שגלו לפניו מנהר סנצטיון שעתידים גלות
יהודה וצנימין לילך אללס להביאם כדי
שיזכו עמהם לימי המשיח ולחיי העולם
הבא שנאמר בימים ההם ילכו בית
יהודה וגו'.

העתק מס' צורת בית המקדש
להגאון בעל תוי"ט ז"ל.
נדפס בשנת תקמ"ח בהוראדנה בדפוס
סטאניסלאוס.

(ט) יהזקאל מ"ח כ"ט זאת הארץ אשר
תפילו מנחלה לשבטי ישראל
ואלה מחלוקתם גאוס ד' אלקים הגה
המחלוקת הזאת לשנים עשר שבטי ישראל
בארץ ישראל כמין שורות הכרם חלק כחלק
לא הי' מאז נהיות פס ד' לעם וישב
בקרב הארץ, ולפיכך הי' ראוי מוחלטת
לקיבוץ גלויותיו מארבע כנפות הארץ,
ודאמר ר"ע בפ' חלק עשרת השבטים אינם
עתידין לחזור וכו' היינו אותו הדור שגלו
כמ"ס רש"י וז"ל לא צביהם וצנתיהם
קאמר אלא אותן שגלו עלמין אין להם
חלק שרשעים גמורים היו אבל צביהם
ודורות

לאסורים לאו עומד ומשיח במלך המשיח כה
אמר ד' צפת רטון עניתיך גו' ואלכך ועד עכשו
עתידי להבראות מהו ואלכך אמרו רבותינו אין
סוף ליסורים, שהוא מתייבס בכל דור ודור
לפי עונות הדור, אמר הקב"ה באותה שעה
אני בורא אותו ברי' חדשה ואינו מתייבס
עוד, ואלכך ואתך, מהו לאמר לאסורים
לאו שלשה גליות נעשו בעשרת השבטים,
אחת שגלתה לסנצטיון ואחת גלתה לפניו
מסנצטיון וכשם שיש מארץ ישראל לסנצטיון
כך יש מסנצטיון לשם (פי' לפניו מסנצטיון)
ואחת גלתה לרכיבה של רבלתה וצלעה
שם (וי"ג לדופני של אנטוכיא או של רבלתה)
לאמר לאסורים לאו לאלו שנתונים בסנצטיון
ולאשר בחשך הגלו לאלו שנתונים לפניו
מסנצטיון ואלו שגבלו ברבלתה הקב"ה
עושה להם מחילים מחילים מלמטה
והם הולכים בהם עד שהם באים תחת
הר הזיתים שבירושלים, והקב"ה עומד עליו
והוא נפקע והם עולים מתוכו כמ"ס בזכרי'
ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים
אשר על פני ירושלים מקדם, ונבקע הר
הזיתים מחליו מזרחה וימה הה"ד ואמרת
בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שטולה
וגלמודה גולה וסורה ואלה מי גדל ין אני
נשארתי לבדי ואלה איפה הם ואלו גליות
אינם לבד אלא כל מקום שיש שם ישראל
מתכנסין ובאים הנה אלה מרחוק יבואו
הנה אלה מלפון ומים, אלו שנתונים במקומות
רחוקים באספמיתא, ואלו מארץ סיניס אלה
בני יוגדב בן רכב, ומי שהוא מהלך בדרך
הוא רעב וצמא והם אינם כן אלא לא
ירעבו ולא יצמאו ולא יכס שרץ ושמש,
ולא עוד אלא שהקב"ה משפיל לפנייהם את
ההרים ועושה אותם דרכים לפנייהם, וכן
כל מקום שהוא עמוק מגביהו לפנייהם
ועושה אותם מישר דרכיהם ושמתו כל הרי
לדרך ומסילותי ירומון וכיון שהם מתכנסים
ובאים הקב"ה אומר לשמים ולארץ מה
אתם עומדים שהיתה כנסת ישראל אבילה

ודורות הצלחין זכין ומוזכין וכו' ע"כ, ולפיכך אמר רבנ"ח שבקי' ר"ע לחסידותו' שנאמר הלך וקראת את הדברים האלה לפניה ואמרת טובה משובה ישראל נאום ד' לא אפיל פני בכם כי חסיד אני נאום ד' לא אפיל פני לעולם, ולא מקשה לי מהך קרתי דנבואת יחזקאל במחלוקת הארץ לבנים עשר שבטים ויהי' חלק כחלק, וא"כ ישובו כולם ולפיכך יהי' להם חלק כחלק שכל שבט הוא עם חנשי כולם :

והנה הוא שבט בפני עצמו, אבל אין

שורת הדין כשהי' מעט משבט זה לא כולם כענין אותן שבטו ע"י רמיו וינחלו חלק שיהיה חלק שבט שלם שהוא מרובה בכולם וכללן אלא ודאי שישבו כולם וינחלו שיהיה שווה ואעפ"כ לא מיייתי מהך קרתי דיחזקאל שבט חידים מיידי שהם לדיקים, ולא בואו הדור שגלו, אבל מיייתי הך קרא דרמיו' שנאמר טובה משובה ישראל ברעה בזה שהשבטים שב ישראל הם הרשעים בביניהם ישובי הנה, וז"ש לא אפיל פני בכם כי חסיד אני ירעה כי מן הדין הי' שיהיה רגוני בכם אבל ממדת חסדי לא אפיל פני בכם, ולא אפיל לעולם עומתיכם, אלא ישיבם אחר זמן ארוך באופן שיקויים ולא אפיל לעולם, ומינה דזמן ארוך יפור ויבטל עונם וע"כ ילכו כל עוד ימי עולם ויחזרו לו כי בא יצא, אבל אין לפרש בלכך הקשה מדברי ירמיו' שהוא הי' קודם ליחזקאל והתנבא על הדור עצמו שגלו, דאף ירמיו' ראשית נבואתו היתה הרבה שנים אחרי שנאסף הדור ההוא אל עמו שהרי הם גלו (פי' העשרת השבטים) בשש לחוקי' והוא חלק אח"כ כ"ג שנה, ומנשה בנו מלך כ"ג שנה ואחיו בנו שנים ובעלש עשרה שנה ליאשי' בנו היתה חללת ירמיו' הרי שחצית שגלו עשרת השבטים מעל הארץ עד נבואתו תשעים שנה הרי שאותו הדור כבר עבר ובעל מן העולם, ומה גם דודאי לא נקראו בכלל חיותו הדור שגלו ושלח יהי' להם

חלק כי אם אותן שהם בני עונשין (בני כ') בטרם שגלו, אלא דמלשון משובה ישראל קא דייק ומקשה לי וז"ש רש"י בג"מ טובה משובה ישראל שכל ישראל עתידין לחזור ע"כ והיינו אפילו השבטים יחזרו, כש"כ הלדיקים דאף ר"ע חינו חולק ולא עלה על דעתו מעולם בביניהם אחריהם שלא ישובו שאין ההבדל נותנת בביניהם שלא חטאו ובענין אבותם ימקו ולא ישובו לאדמתם, ולפי זה לא מקשה לי מהך קרתי שבנבואה זו דמוכח מניה חזרת השבטים העשרה ובדמיון עוד מנה שניבא (בפ' ל"ז) הנה אני לוקח את עץ יוסף אשר ביד אחרים ושבטי ישראל חביריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד וגו', רעה בזה כי יחזרו ממלכות עשרת השבטים לממלכת בית דוד להיות אחד זה שרמז עץ שהוא שבט ממשלה הרי שיחזרו כולם עד שיהיו ראויים לממלכה וכו"ל וגו' ולא יהי' עוד לשני גוים ולא יחלו עוד לשתי ממלכות, ובבית שני רבו כמו רבו המהפלים בארציהם ורלו במלכה ולא שנהנו לשתי גוים כי אם לרבתי דעות ואמר שלא יעמלו עוד בגליליהם וגו' ודוד יהי' המלך וילכו במשפטיהם שמאסו בה ובלפי בגליליהם עכשו יעשו אותם החוקים שמאסו בימי יחזקאל והם חוקי מורשתו הקדושה, והוא עדות על נחיצותה ושלח תשתנה :

וישבו

על הארץ וגו' הנה וביניהם ובני ביניהם עד עולם והגנו גלינו ממנה ולא ישובו עד עולם, אלא שצריך לא התחילה הנבואה הזאת ולא בזה ובבואה חתקיים וכשזב אל אדמתיו ויהי' שבתיו זה עד עולם, ואמר ודוד עבדי נשיא להם לעולם, והרי בבית הי' מלכינו מבני חמוגאים הכהנים ואם שבתלה הי' פחת יהודה כנוכר בעזרה ובדברי חגי זכרי' ומלאכי הלא לא הי' זה לעולם, ואמר שיהיה להם ברית שלום

אנשים קלים ויש עליהם אשם שפצרו בדברי חכמים ז"ל אשר כל דבריהם צרות הקודש נאמרו, וכך דברי התלמוד סגא שאל קדור לר"צ מה יום מיומים אמר לו מה גבר בגוברין, ואמר המשא והויכוח השיבו ואמר לו, נהר סמבטיון יוכיח, ולאנשים יראים ושלמים הדבוקים בד' ומאמינים בדברי הג"מ אין לריבין ראי' יותר, ואיש שלא יתראה באלה כ"ד כתבי קודש הקהה את שיניו ואמרו לו עלה נא וראה מה שכתוב בספריהם (פי' בספרי העמים) ובדפוסיהם, ליוסף בין גורי' הגדול להם הנקרא (ביליוואקו) ר"ל מלחמת היהודים ושם בחלק שני בספר אחרון קפיטול (ל"ה) כתב בשם טישום מפרס ומדי אמר שהלך ומלא את היהודים האלה מעבר לנהר סמבטיון השוכת אחד מימי השבוע, והמתין שביחורו ועבר מעבר לנהר והיהודים ההם קבלוהו וכבדוהו בכבוד וקרא שם הנהר „סמבטיון" וכו' וסוף דבריו שם הרי שחכמי התלמוד אמת ודבריהם אמת עכ"ל ספר הג"ל.

יא) ובספר שבילי אמונה מגאון

קדמון שה' ממולא בכל החכמות ומקיבל כתב בספרו הג"ל בנתיב העשירי פרק ראשון שם בפרק זה שמדבר שם בעניני הגאולה העתידה בסומנים מובהקים וז"ל שם שארבע שנים קודם זמן הגאולה יבא משיח בן יוסף ושמו נחמ' בן חושיל' מוצע אפרים בן יוסף וכו' ומלך המשיח יקבץ כל הגמלאים אחרו וארבעים אלף מגבורי אפרים יבואו אליו דרך המדבר לעזרו, ויפול מלך אדום בידו ולא יוסף קום וגם לשר של עשו יפיל אותו הבו"ת וכו' עכ"ל, הנה ג"כ מובאר שם שבע אפרים תהי' הגאולה שהם מעשרת השבטים וע"כ שישובו.

יב) **בס' אבן שלמה** ליקוטיוס מהגר"א זולק"ל בפ' י"א שמדבר שם בעניני

עבר

צריה עולם וגו' ובעמותיו אין שלום ליואל ובא מבני עמיתו ואמר והרבינו אוחם, ואנחנו המעט ואמר ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם ויהי' משכני עליהם והייתי להם לאלקים והם יהיו לי לעם, ולמה יאמרו בעמים איה אלקיהם, אלא שעדיין לא נתקיים זה שבודאי אנחנו עמו והוא אלקינו, אבל ראה בכלל ביה' זה מפורסם עד שידעו הגוים כי אלקי ישראל הוא ד', ושם ד' המה ישראל, וז"ל וידעו הגוים כי אני ד' מקדש ישראל בהיות מקדשי בתוכם הרי שבה מובאר דבריו אלו והייתי להם לאלקים וגו' שהוא צדיעת הגוים ובהכרחם ושידעו ויכירו בהיות מקדשי בתוכם לעולם, ואיה בית מקדשנו ותפארתנו האם יתכן לאמר על בית שני לעולם, וכבר חרצ כמעט כפלי כפלים שנים יותר מזמן עמידתו, אך אמנם כן שאין הדברים אלו אמורים כי אם על העתיד שאז יבטן בתוכם לעולם, ויכירו וידעו כל הגוים כי ד' אלקינו ואנחנו עמו הנה שגשוגה זאת מוכחת חזרת עשרת השבטים וישכון השם בתוכם לעולם, ומחליקת הארץ לשבטי ישראל שנים עשר כמו שהארבע למעלה בסימן פ' ובה כשמה המלחמה מלחמת הקודש צביונו לזאת בית ד' החדש, ובאשר זכינו לסדר אותו פרשה ופרשה קטנה וגדולה כן מזה לפסוקו ולסודר בו הבוראה ותפלה בכלי דוד איש האלקים ובפינו שירה נמלא בעבודת עבודה המיוחד לשבטינו בזמן קרוב ובעגלה.

העתק מס' אגרת אורחות עולם

להחכם ר' אברהם פרייזל ז"ל מק"ק פרארה נדפס פעם שנית שנת תק"ע.

י) **וזה** לשינוי בחלק ב' פרק כ"ד ויש שפירש יוסכל ויהתל, ואומרים נהר סמבטיון לא נמלא בעולם כלל אלו

ערב רב, וחבלי משיח ובעניי גאולה העתידה ב"ח"ל שם מתחלה יגאלו עשרת השבטים ואח"כ יח' דור המדבר ע"ל (ש"ס ואלו ד') ע"י"ש.

יג) בספר אגרת לקץ ספר קטן הכמות ורב האיות, ו"ל

ראיתי בכ"י יסן כתוב שם בזה"ל, כי קל"ז שנים קודם תורבן בית ראשון התגבאו כבאי ד' כי מפני חטאת ישראל יחרב בית המקדש וישראל יגלו מעל אדמתם וכו' וכו' ורבים מבני ישראל לא שמעו לדבריהם לשוב מדרכם הרעה ויבאו עליהם עמים רבים מארצות אסון וגרשו מבני ישראל חשעת השבטים וחלי אל מדבר דמשק מה עשו בני ישראל הכנישו את לבם בתשובה גדולה בלום ותפלה בלחמת לפני ד' נבואות שלא יוכלו השונאים לעשות להם רעה ושלא יתבוללו בין העמים וברוב חסדי ד' נתקבלה תפלתם לפני מלת הרחמים והקב"ה שלח ענן וגבה איתם ואת נביהם וצמחם וצמחתם ואת כל השלל אשר שללו מהם לעבר ים הקרת ארץ רחבת ידים יותר ממילואן מיל והרי שלג סביבה ועשה שם ישוב טוב מאד, אך הרשעים זרע ערב רב אשר נתבוללו בין השבטים מיום לחתם ממלכים נשחרו בין גאליהם ונתבוללו בין העמים הכל [ובזה יסודך קושיית העולם שיש דעות אחר לא ישוב ואין להם חלק לעולם הבא] ובזאת על הרשעים האלו זרע ע"ר ופל זה מסין הפני משה בירושלמי, שהבאתי לעיל [ועוד ראיתי כתוב שם כי כאשר יח' זמן קצר לבית המקדש או הקב"ה יפתח דרך בין הרי שלג, ועשרת השבטים יוכלו לעלות ולרחות את בית המקדש אשר הקב"ה יוריד אותם מן השמים ע"כ] [זה חינו דבר רחוק מהמציאות כי כאשר החכמים מחייבים שיש בליר הלפני ארץ טובה ואחריה טוב חס וחס, גם זה אפשר הוא, וכמו שהיו

קאלחמבוס, קודם מליאת המעריקע שיש ארץ רחבת ידיים לפי דעתו, ורבים לא האמינו בו ואח"כ נתגלה האמת בדבריו. כן אין לכתש דבר זה שבארץ לפון פי' בליר הלפני שם טמונים ומכוסים שבני יח, ואפשר שעל זה מכין הפ' והבאותים מירכתי לפון-זהוה נאחד-פאל בליר הלפני וזה מכין ג"כ בתיבת מירכתי כלומר שטמונים בסתר כמו היקר שהוא בסתר, וכמו שדרשו חז"ל על פסוק חמוקי ירכך וגו' מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר, כן הם טמונים שם שעדיין לא דרכה שם רגל אדם ולא שופתי עין חוקר, ואפשר שמה שמחייבים החכמים, אשר שם הי' מימים קדמונים, ארץ חמה ושנתחלק האלקים שעל זה מראה מליאת עלמות פילים גדולים ע"ד זה אפשר שהחלק האלקים, אחרי בואם שם מפני בזוי לפני ד' ע"י התשובה שעשו ואפשר שלכך ברא ד' מדבריות גדולות וגורלות, והרי שלג סביבם לע"פ שלפי ראות עינינו אין בהם חומלת לבני אדם, ואולם אפשר שלכך בראם ביה' להם למחילה לכל יבא שם שום אדם עד שתקן ב"כ ביראנו הקב"ה נפלאות כיום לחתם מארץ מלכים ובה יסן ג"כ הפ' ומש חלי הכר של הר האומים נגבה וחלי לפניה].

יד) הנה לפי המבואר בירושלמי שהבאתי לעיל (חות ח') שכת אחת מליות עשרת השבטים נגלו לדונו של אבנאי' והביאו רא' מפ' ועל דרכים ירעו יוכל שפיים מרעיתם ומה נראה שבאפשרי שתגיע ידיעה מהם, גם קודם ביאת המשיח, מהכת הזאת (לבד מחלו שלגו מעבר לנהר סנצטין ואלו שריסה עליהם העין שמהם ח"א להודע עד ביאת המלך ב"ח"ל) לא יח' סתירה מדברי חז"ל ממה שכתם חרים את הארץ הביאו ידיעות משבטי ישראל כאשר נכתוב לקמן שיש לשער שהמה מעשרת השבטים ואחרת להעתיק

להעתיק פה חזיה מכתבים ממה שהביא
ה"ח קלמן שולמאן בס' האריאל, אודות
עשרת השבטים נדפס בשנת תרנ"ז.

מקום משכן עשרת השבטים

מכתב א'

(מו) **זה** כחמש ועשרים שנה בא אחד
קדוש מבני הישמעאלים (דערוויש)

ממזרח ארבע אל עיר דמשק ויביא אתו
שקלי זהב רבים להחליפם שם בכסף עובר
לסוחר, על השקלים ההם מפותחים בכחב
ולשון עברי כדברים האלה, "תחת ממשלת
ארמינו יחזק המלך", וכאשר שאלו אנשי
דמשק, את פי הדערוויש מאין הביא את
השקלים ההם ומי נתנם לו? סגר לתומו
כדברים קלרים, כי הלך רגלי ימים רבים
בפאת דרומית מזרחית בדרך פרס ולקץ
הימים הגיע לממלכה גדולה ורחבת ידים
וישועט בחולותיה ואנשי העיר התפלאו
על בגדיו המבוקים ועל חזות פניו, והנה
פתאים בא איש אחד ויקראתהו ללכת אתו
והאיש ההוא הביאתהו אל היכל עונג אשר
שם יושב מלך נכבד על כסא כבוד, המלך
ההוא באלהו בלשון פרס, על הרע ועל
מולדתו ולאחרונה שאלהו אם המלך ימלא
גם מזרע היהודים, ומה הליטותיהם בדרך
דרך ואם הם יבני לב והולכים במעגלי
לדק, והדערוויש לא ידע כי פי מלך יהודי
דובר אליו, על כן הרבה לדבר על היהודים
תועה ויחזה עליהם דברי בלע, והנה
פתאים רעמו פניו של המלך ותחתיו צערה
בו מאד, אז הבין הדערוויש כי דבריו
העירו חמת המלך, על כן התנכל ויסתפק
במתבולותיו לדבר טוב על היהודים וימלא
פיו תהלתם בחמרו כי אף אם הם נגשים
וגענים והולכים קודר בלחץ הישמעאלים
והערביאים, בכל זאת לא נסוג אחור לבם
מתורסה ואמונה, וכולם יראו ד' אנשי
חסד ומחזיקים בתומתם ולדקתם. לדברים

האלה אלהו פני המלך ומצבות עיניו שבינו
שכן התמללו וילו להסוכן אשר על ביתו
לחת להדערוויש שלש מאות שקלי זהב
מבית אולרו הלא הם השקלים אשר הביא בידו
להחליפם בכסף העובר בדרך ההיא. ככל
הדברים האלה וככל החזיון הזה דבר
הדערוויש לתומו ויתר לא שמענו ממנו
מאומה, משקל כל שקל מהשקלים ההם
הוא כמשקל שני אדומים (דוקאטען) והכסף
הוא זהב טהור מאד ואני הכותב שמעתי
את הסיפור הזה פה ירושלים עיר הקדושה
מפי איש אמת שומר אמונים, והוא שמע מפי
הדערוויש ההוא גם ראה בעיניו את השקלים
ההם. הסיפור הזה אשר הוא ברור כשמש
בלהרים יעיד לנו עדות נאמנה כי עד
היום תמלא ממלכה גדולה ומלך גדול
לבני ישראל.

מכתב ב'

(מו) **לפני** שלש שנים פגשתי דערוויש
נכבד מארץ יהודו ברחובות
ירושלים ולקחתי דברים אתו וראיתי כי
הוא חכם לבב ודובר אמת על כן לקחתיו
אל ביתי ודברתי עמו דברים רבים על
חידות נסיעותיו הרבות והגדולות אשר
כסע בדרך ארבע, ובמחצית דבריו ספר לי
כי במהלך הרבעה חדשים מעיר קהמיר
לפאת מזרחית בדרך פרס תמלא ממלכה
גדולה לבני ישראל וישוב המלך בעיר
חולון "aulun", הממלכה ההיא מוכנה
משלש רוחותיה בהרים גדולים אשר הם
כמבצר חזק סביבה, וכל הרביעי שער
אבנים גדול אשר שם יחזיקו חיל היהודים
אשר סביבותיהם, אך את בני הנכר לא
יהא לבוא בהרשם כי אם לעמים רחוקות
ועוד סיפר הדערוויש ההוא כי אחד ממנהיגיו
התגורר ימים רבים בעיר המלוכה חולון
ולפי דבריו היא עיר כלילת יופי מאין
כמות בכל הארצות אשר ראו עיניו בית
תפלותיה בנוים לתלפיות כבוד והדר וכל
היכליה

היכליה וטירותיה וארמנותיה מחמדתי בת
עין עד להפליא, כל יושבי הממלכה הרבה
ההיא הם יהודים זולתי העבדים והשפחות
אשר מבני נכר המה.

מכתב ב'

יז) לפני חמשים שנה גר איש יהודי בעיר
קלקוטא בארץ הודו מזרחית, האיש
ההוא בא שמה עוד בימי נעוריו, מעיר
בגוד, וימלא שם מחיתו במאור ובמטק,
ויהי היום וישם האיש אל לבי לבקש הלחמו
בארצות רחוקות, ויקח רכולו בידו ויעבור
בפאת מזרחית לארץ בורמא – „בירמא“ –
ומגמת פניו עיר „אפא“, ויסע דרך היבשה
לבעבור יכול למכור מרכולו גם לבני הודו
מזרחית ויבטי הארץ, לתקופת חדשים אחדים
הגיע קרוב לגבול בירמאן אל עיר גדולה
אשר כל בני הנכר לא יוכלו לבוא בתוכה
רק יעמדו בחוץ ויקראו בקול גדול כי הם
מוכרים סחורה בזול, ואנשי העיר יולאים
וקונים מהם את אשר יחסר להם, ויעש
כן גם איש יהודי הזה וילאו יושבי העיר
לקנות מידו את מחסורם, ויצא בתוכם
גם איש מעול וחומס ויחטוף מיד היהודי
מטפחת חדשה וינס ויחד בו אף היהודי
וירדפו וישגרו ויכהו על דבר הגולה אשר
גזל ממנו, אך כרגע נפל המוכה הרע
וימת, והי רעש גדול בעיר ופתע פתאום
נפתחו שערי העיר, שוערים רבים אלו
ויאסרו את היהודי בבלי ברזל ויביאוהו
בראש המיות על יד בית גדול למטן
הסיר את ראשו מעליו, עד מהרה הפשיטו
השוערים את בגדיו וההורג שר העצמים
נלכ עליו בחרב שלופה, ומחכה עד כי
יותן לו את ממלך העומד בהיכלו עד יד
החלון ומביט החולה. והנה כרגע קרא
המלך בקול גדול „לא“ אל הנגיב בו שלחו
אותו לחפשי, גם חלו נא את פניו לכל
יזעף לבו עלינו. והיהודי אשר כפצע ה'
בינו ובין המית עמד נפעם ומקומם רגעים

עם הסיפורים הראשונים על דבר ממלכת היהודים.

מכתב ד'

(יח) **לפני** שש עשרה שנה שולח איש אחד מיושבי לפת אל ארץ סימן לאסוף נדבות כסף בעד עניי ארץ הקדושה, והאיש ההוא נעצר ימים אחדים בעיר לאגאל, ובכל יום ראה כי איש אחד ישפוך לפני ד' שיחו במקדש מעט אשר בעיר ההיא והוא איש רם הקומה וגשוא פנים אשר יפיל יראת כבודו על פני כל רואיו, וישאל המשולח את פי אנשי העיר על אודות האיש ההוא ועל ארצו ומולדתו כי שונה הוא במלבושיו ובהליכותיו מכל אנשי העיר—וישיבו לו דבר כי הוא בא שמה לפני ימים מעטים, ולפי דבריו הוא מקבט דן. המשולח חלה את פני הדני ההוא כי יתן לו רשיון לבקרהו בביתו או אולי ייטיב עמו ויבא הוא אל ביתו, הדני הבטיח לו כי הוא יבא אל ביתו, וביום השני הקים את דבריו ויבא אל חדר המשולח. הדני הוא יפה תאר ויפה מראה כביר כח ורב קומה, עיניו מסיקות אל אלהים וקנו יורד על פי מדותיו וקולותיו ארוכות שמורות כעורב, יורדות על זאורו ועל גבו, בגדיו דומים לבגדי בני קדם, אך ממעל להם יחגור חגורה ארוכה ורחבת ידיים ועליה כוזרים בכתב ולשון עברי אמרי קודש אלה „יהי דן נחש עלי דרך שפיטן עלי ארץ“ ועל ירכו מלומדת חרב גדולה ורחבה, לשונו הוא לשון עברית טהה, אך דבריו מעטים ובטורים ויולא הגה מפיו יחשוב מחשבות רגעים אחדים, מאכלו מעט מזער, ורק לחם ומים ושנתו שתיים או שלש שעות מטה לעת פעמים רבות ביום הוא עמוק במחשבותיו ועיניו דלו למרום וכל רואהו או במעמד הזה יאמין כי הוא דובר עם מלאכי האל או הליכות חלדו, רבות פעמים ביום הוא רוחן בשרו במים, וכל תהליכותיו

כי כח להלחם עם הענקים האדירים ההם, שמתי על לבי ללכת לקראתם להכניע תחת רגליהם אולי יחננו ויעלו מעלי, הבקר אור ואני וכל שרי חילי שמנו חבליים בראשנו ושקים במתנינו וילאנו את העיר, והתנפלנו לרגלי הגבורים ההם וחלינו את פניהם להעביר אשמתנו, גם נשבענו להם כי לא נשוב עוד לכסלה. והאנשים ההם כגודל כחם כן גודל חסדם וכעלמם ידם כן לזקת נפשם ויקרת רוחם, כי עד מהרה נכמרו נחומיהם עלינו ויבקשו את פני מלכם כי ישא לפשעינו בפעם הזאת, והוא בגודל נפשו סלח לנו כרגע ויעש שלום לנו. אך ליסרנו על אשר הרגנו אותו ואת חילו הגדול ללכת דרך רחוקה כזאת העיל עלינו לשלם חס פי שנים בפעם ההיא, אחרי הדברים האלה שב המלך עם מותהו אל ארצו ואנכי נותן לו מס עד היום. אחרי הודעתך את כל אלה דע נא בני כי כאשר השוטרים הפשיטו את בגדיך מעליך, ראיתי על כתפתך בגד עם חומים ארוכים ודקים „לזיות“ ובגד כזה לבשו כל אנשי חיל המלך האדיר ההוא רק כי הם נשאו אותו ממעל לכל בגדיהם, והוא הי' חרוך יתר הרבה מבגדיך—ולכן האמנתי כי גם אתה אחד מבני עם המלך ההוא, אף כי קטן אתה מהם ומיראתי פן יודע למלך ההוא כי הרגתי איש אחד מבני עמו בחרב על כן לייתי לבבתי עשות לך מלומדה ולשלחך בשלום מארצי. ככל הדברים האלה אשר המלך הנכבד הזה להיודוי ויתן לו מהנית גדולות, גם השיב לו את מרכולתו וישראלתו מעיר בכבוד גדול, את הכסור היקר הנפלא הזה במעתי פה ירושלים מפי זקן וגשוא פנים ידובר אמת מעורו, והוא הי' בעיר קאלקטא והבר פה אל פה עם היהודי ההוא אשר אחרי כי שלחתו המלך הנכבד מעירו שב לקאלקטא עיר מגורו מימי נעוריו—והסיפור הזה במאגנים ישא יחד

ולא הבינו איככה יעבור הדני לבדו במדבר הגדול והטורח ההוא מקום נחש ועקרב? אין זאת כי אם ברכת אבינו הקדוש יעקב אשר ברך את דן לפני מותו היא תגן על כל יולאי ירכו, ותבלום את פי הגחשים השרפים כל קרוב חליהם. לתקופת השנה שב המשולח אל לפת עה"ק ויספר את הדבר הגדול הזה ומהם כל העיר וגבדיה נועלי לב יחדיו לשלח איש חכם ונבון אל אחיו בני שבט דן ואל מלכם הדיק והגבור המושל ביראת חלקים, וכולם כאחד שמו את עיניהם על איש נכבד, ר' ברוך משה יליד חרץ רוביא איש יודע הליכות תבל, איש חכם לבב ונבון דבר, גם רופא נאמן ודובר נחות והוא ירים פעמיו אל בני דן ויחקקה על שרשי רגלם ועל כל תהלוכותיהם בתורה ובדרך חרץ. ר' ברוך משה נעתר לשאלתם ויקח לזה לדרך ומכתבי תעודה מגדולי ישראל ויעבור דרך אלכסנדריא וקאירא ויגיע אל העיר לאנאח. בעיר ההיא מלא איש חסיד ודובר משרים ויחל את פניו כי ילוח אליו ויארס אותו לחברה לשחר את בני שבט דן ויעתר לו האיש בכל לבבו וילוח אליו בדרך הרחוק ההוא, אמנם האיש ההוא שם לו אות הבל בדרך באמרו כי אם יקריבו אך פעם אחת חסון מחמת זוחלי עפר אות היא כי לא מד' מלעדי רגליו כוננו ודרכו לא יתפן ואז ימער וישוב מדרכו אל עיר מגורו לאנאח. ששה ימים הלכו שני האנשים הנכבדים ההם בשלום הליך ונסוע מזרח, אך ביום השביעי נשך נחש השימון את עקב האיש ההוא בעל האות ואף כי ר' ברוך משה רעא את חבורתו כיד חכמת הרעוהה הטובה עליו בכל זאת מאן הכשך ללכת בדרך ההיא וישב לעיר מגור לאנאח, ויותר ר' ברוך משה לבדו, מקולר יד לעבור לבדו במדבר חול ההוא המלא נחשים לפעמים שב גם הוא אחר ולא עשה את דרכו עוד, אך-אהה-כי לא

כמות

תהלוכותיו ומעשיו נדמו לתהלוכות בני המזרים נקובים בשם „אחיס" (עסעסם) הטורפים לשם בספרי הכהן המשיח יוסף בן מתתיה והחוקר ידיד' האלכסנדרוני. קנאי למילים, האיש ההוא בללמו ודמותו נדמה כאחד מנביאי האמת והלדק אשר הופיעו לפני ישראל על אדמת הקודש, והדני הקדוש שאל שאל את פי המשולח ההוא על אדות הארץ הקדושה והתלאות הרעות והטורחות אשר ישתרגו ועלו על זוארי בני עמנו בתגרת ידי השמעאלים וההגרים. כשמוע הדני את הדברים הרעים האלה נפל מלא קומתו ארצה ויבך בני תמרורים ויעש מספר מר, ומרוב אהמיותו וקול בכיתו לא עלר כח לדבר דבר יותר מחני שעה, וכאשר שאלהו המשולח, על הליכות בני דן הוסיבו בדברים קארים, כי כולם יושבים שלים ושקטים וקופאים על שמריהם כל הימים ולהם ממלכה גדולה הלאה מעיר „לאנאח" מהלך חדשים אחדים ומלך גדול מבני שבטם, הנקרא בשם נשיא ירעם בתום לבבו ובתבונות כפיו ינחם והוא הגבור והלדיק בעדתם פלא יועץ ושר שלום—ויותר מזה לא דבר עוד הדני הקדוש והגשנב ההוא—. על דבר נסיעתו הסיב אמרים כי הוא שלוח במלאכות מלכו הנשיא לחקור ולדרוש את שלום אחיו היהודים המתגוררים בארצות המערב ואנשי לאנאח שאלו את פיו אם יאבה לקחת את המשולח ההוא אל בני שבטו ויענם כי חפץ בזה גם הבטיחם כי לתקופת חדשים אחדים ישיבהו אל לאנאח בשלום, אך המשולח הי' פוסח על שתי השעיפים אם ללכת אתו או לא, רגע אמר כי ילך— ורגע אמר כי ירא ללכת, עד חרה בו אף הדני ויעזב אותו בשנף קקף, אחרי כן הכה לב המשולח אותו על מאנו ללכת את האיש הקדוש ההוא ולא מלאהו עוד חלק ממת ועקבותיו לא מרעו—כל אנשי המקום ההוא השתוממו עד מאד ולא ידעו

גופו אל הקבר אשר כרה לו בכבוד גדול מאד ויבן מזבה גדולה על קברו, ועד היום ינהרו המונים גם מבני ישראל גם מבני נכר השומעאלים להתפלל על קבר האיש הנכבד הזה הנודע לשם ולתהלה בכל הארץ בשם קבר הדיק „ר' ברוך משה" הזה. לפני שנים אחדות שלח השעריק הנזכר את בגדי הדיק הזה ואח כל חפציו אל השליט אשר במלרים והוא השיב אותם אל ככון ודבר משלות החפלים ההם הודיע הגנענעראל קאמול אשר לבני רוסיא באלכסנדריא אל הקאמול הרוסי השוכן בבארוט (ביירוט).

מכתב ה'

ימ' יר'די ר' משה יפו (יאפא) היושב
בחדרון הודיעני כי הולך שנית אל ארץ הודו מזרחית (אסטאניניען) במלאכות קהל עדת ישרון אשר בירושלים עיר הקודש. ואנכי תליתי אז פניו כי בהגיעו אל מחוז חפלו יחקור וידרוש על דבר עשרת השבטים היושבים הלאה מגבול הארץ ההיא, גם רשמתי לו את המקומות אשר לפי ההשערה נודעו שם עקבותיהם, ור' משה זה הבטחתי לחקור ולדרוש ולהתחקות על שרשי הדבר הגדול הזה ולהשיבני דבר ביד הרלים, גם שמר מולא שפתיו כי בעשרים ושנים לחדש פשרי שנת תר"ח 5608 שלח אלי מכתב ביד הרלים (ענגילט-אינדישע פאלט) ולמען אחי ורעי אודיעה נא שמך דבר ההוא והוא זה.

באמצעי יום ג' י"ב אלול תר"ח לפ"ק.

היום בבקר שחרתי את פני האדון הגנענענער ממחוז ארען בארץ „תימן" קבל אותי באהבה וישאל את פי מה היא מטרת נסיעתי, וכאשר עניתי על שאלתו, הוסיף לשאול אותי בדברים האלה מדוע לא תרים פעמיך אל ארץ אפריקע לראות את אחיך בני עמך אשר שמה כי ממלכה

כמות כל האדם מת האיש היקר ההוא ר' ברוך משה ופקודת כל הארץ לא נפקד עליו כי בשוכו מדרשו ויבא לעיר סעגאר שמע כי השעריק נשיא תמן יעמען חלה מחלה עזה וכל הרופאים קצרי יד המה להעלות ארוכה למחלתו ויילך ר' ברוך משה ויחל את פני השעריק נשיא כי יתן לו רשיון לבקרהו ולתת לו סמי רפואה והשעריק אשר ראה כי אין ישועתה לו נעתר לר' ברוך משה, והוא אשר ידיו רב לו בחכמת הרפואה רפא להשעריק ימים מעטים עד כי שב לאיתנו. והרופאים בראותם איך הפליא האיש הזה לעשות ויקנאו בו קנאה קשה כשאלו וקנאתם אכלתהו—כי הכוהו בלשון ויאמרו אל אדוניהם השעריק כי מרגל הוא ולראות את ערות הארץ בא במלאכות השולטן ולהשעריק יאות לעשות בו שפטים כמשפט כל המרגלים. והי כדברם אליו יום יום המה אזנו להם ויאמן בקולם ויקח את רופאו הנאמן ר' ברוך משה לגנת הביתן אשר שם ירדך ארי טורף כי האמין אשר הארי ישבר כל עצמותיו בקרבנו אליו, אך לא כאשר דמה כן היתה! כי הארי לא נגע אל עצמו ואל בשרו כי אם השקיף עליו רגע קטן בעינים נטויות וישב אחרי כן אל רכבו כבראשונה אך רופאי אליל ההם לא נחו ולא שקטו מדבר דברי בלע ורלח על ר' ברוך משה ולא השיבו את ידם מבלע עד כי הכינו לו כלי מות ויורו עליו כדור עופרת ויפול שדוד ארלה מתבוסס בדמיו, ובכל זאת לא שקפה נקמתם וחמתם וישיכו את נבלתו למאכל לעוף השמים ולחיותו ארץ כנבלת איש מרגל, אך גם חיותו טרף לא נעושו לנגוע בגופת האיש הדיק הזה והדבר הי' מופת לרבים והשעריק בראותו כי גם הארי לא נגע באיש הזה בחייו וגם כל חיותו טרף לא נגעו בו במותו שפט במשרים כי הוא נקי אבד ובדקתו מת ויט להביא את

ממלכה ליהודים בארץ ההיא, וזה מעט אשר נגלתה הממלכה ההיא לעיני תרי הארץ, ודע נא כי גם אנכי עמלתי הרבה לבוא עד חקר הדבר החדש והגדול הזה וביטע אלקים מלאכי את אשר בקשתי, וכל אשר נודע לי הודעתי אל חוקרי קדמוניות אשר בלאגדאן. הממלכה ההיא לא רחוקה היא מארץ יהודה ומזרחית כי כמהלך שלשים יום מים האדום תמצא העיר הגדולה הארראד וממנה כמהלך עשרה ימים. תחל ממלכת היהודים ממלכה גדולה ורחבת ידים, ומלך גדול המושל בה ממשלה בלי מלרים, גם יש למלך היהודי אנשי חיל לאלפים אנשי מלחמה גבורי כח רגלים ורוכבי סוסים, וליהודים ההם בתי תפלות רבים ונהדרים, והם בעלי עושר ונכסים ורכוש גדול להם, כה ספר לי הישר ההוא וישא משלוגם על דבר המשיח באחד מחסדי בני עמנו, גם דבר אתי דברים רבים על אודות ממלכת היהודים אשר בארץ כינה, ועל אודות נהר "סבציון" אשר כחשו בו עד הנה כל חוקרי הארץ והוא יודע עפ"י עדות אנשים נאמנים מבינה כי אמת נכון הדבר, והוא לזה להביא לו מלא תפנים חול מהנהר הנפלא הזה, אך המריבה אשר בין איינגלאד ובין כינה עומדה לשטנה לו מהפיק זממו— ממלכת היהודים הוסיף עוד האדון הזה לספר—איננה בארץ חבש (כש אביסיניען) אשר עיר ממלכתה היא קודער (גאנאדאר) כי שם יושבים רק נולרים (קריסטען) אשר להם מנהגים רבים כבני ישראל. אך ממלכת היהודים רחוקה הוא עוד מעיר "הארראד" מהלך עשרה ימים, ודבר אין להם עם ממלכת החבשים (כושיים). עד הנה דבר האדון הגובערנער איש אשר רוח חכמה וחקר ימי קדמונים נוססה בו. יודע נא ידידי (כתב עוד ר' משה יפו אלי) כי בהיותי בעיר אדען דברתי עם איש נכבד ושמו חי לעפי (חיים לוי) איש

חכם לבב אשר הוא נורף וזה וואו ספר לי כי הוא נוסע מדי שנה בשנה בחדש סבת (יאנואר) בהתל האביב בארץ חבש מעבר לים האדום למכור שם את מירטלתו בימי השוק כי בכל ימי הקץ אשר בארץ ההיא (ומחדש יאנואר עד חדר מאי) אשר פי הכושים יקבצו בשם מושעם תבנה ותטון שם עיר אוהלים ואנשים רבים מעיר קודארד והארראד ועוד ערים רבות יתאספו אל עיר אוהלים ההוא לקנות שם ברזל ועוד חפלים אשר יחסר להם בערי מושבותיהם וככלות ימי מושעם ההם כלו גם ימי השוק ושוב איש לביתו, והאיש חי לעפי הבטיחני נאמנה כי עיניו ראו איש יהודי מארץ כוש ובדיו מגלת ספר כתובה בכתב אשורית (קואדראט שריפט) ובשפת עברית לזה, גם ספר כי פעמים רבות הגידו לו ארחות הארראד הגרים מהלך חמשה ועשרים יום מעיר אוהלים הנזכרת והבאים לימי השוק שמה, האנשים ההם הגידו לו כי בציבותיהם יושבים יהודים רבים ועושים אתם מקנה וקנין והאיש חי לעפי זה חלה את פני כי אתן לו מכתב בלשון עבר. והוא ישלח אותי ביד האורחות מעיר הארראד אל היהודים ההם אך אנכי לא עשיתי זאת יען כי הוא יסע למסעיו בחדש סבת הבא ואנכי אקוה כי עוד לפני העת ההיא אדע ידיעה ברורה על דבר היהודים ההם, ועתה יירדי אחלה פניך כי תקח דברים עם ראשי בני ישראל היושבים בירושלים ותאמר אליהם כי למען קדושת שם אלקים ולמען כבוד האמת יאות להם לשלוח מלאכים אל ארץ חבש דרך אדען לבוא שמה אל מושב אחיט בני ישראל אשר נעלמו מעינינו מיום הגלותם מעל אדמתם עד היום הזה. במשך הימים, אשר אנכי יושב באדען נודע לי כי ר' עמרם [מביאו מקורם בספרו שם] הגיע על עיר לאגלא שיש את נפשו להרים את פעמיו אל שבט בנימין

שנת תר"ח קבלתי מאתו את המכתב הזה.

מכתב ז'

קאירא ראש חודש כסליו.

(כא) **ידידי** היקר!... עד היום לא הביא ד' לידי דבר חדש

ואני עוד יושב עוד בעיר קאירא ואקוה כי היום בשעה הראשונה אחרי הלהרים ארימה פעמי לדרך, ביצע חלקים הל עליון גבר (זועז) ומשם ארד באניות הקטור לבוא ארענה בשעה ועשרים לחדש נאוועמבער. (1848) כל ימי שבתי בקאירא, נעלר חמד בבית הרב הנכבד אשר הוא ידידך הנאמן ואשר שאלני פעמים על הליכות דרכך בעיר הקדושה ירושלים הרב הזה שמו שמוחה גדולה מאד על הדרך אשר אני הולך לבקש את אחימי האיבדים והגדחים, גם הראה לי מכתבים רבים ותעודות נאמנות כי בארץ חבש (כוש) נמלאים יהודים רבים, ועוד סיפר לי כי בעת הזאת בא לעיר עדן (ארען) איש מכיכר ר' פינחס שמו משבט דן ואנכי לא אנוח עד אשר חוליא לאמת את הסיפור הזה. בערס חלק מעיר ארען אכתוב שנית אליך חרוגי היקר ואחלה את פיך כי תשלח את מכתבי דרך ווין אל עיר מולדתי. וראשית שאלתי ובקשתי מאתך חרוגי כי בכל עת אשר תשעך לבבך טובה פני ד' אלל כותל המערבי זכור תזכור גם חוטי בתפלתך ותתחנן אל ד' כי ילליח דרכי ומלאכיו ילוי לשמרני בדרך אשר אנכי הולך בה, ובדרך נא את הרב הגדול השוכן בירושלים בשם ידידך ומקידיך. יחזקאל השע.

מכתב ח'

בשמה עשר יום לחדש אדר שנת תר"ח קבלתי שנית מכתב מעיר באמביי מר' משה יפה.

(כב) **ידיך** נפש, אודות ממלכת ישראל דברתי עם יקמעאלי דובר אמת

בנימין דרך ערבות סימן, ואני מבטיחך נאמנה כי אף אם לא אוכל להודיע לך חדשות וגלויות כאשר קוהה נפשי, אך מדעתי כי הוא לא יחשוב לנסוע דרך ארץ חבש על כן יאות לנו לשלוח אנשים אחרים שמה דרך הארץ הזאת.

ידידך הנאמן משה יפה.

מכתב ו'

(ב) **שלישה** ימים לפני בא המכתב הזה לידי מנצח באמביי

שחר את פני איש משביל יליד ארץ פריי-סען ושמו ד"ר אבע, אשר הוא נעל עליו לאחור בדרך רחוקה ולחפש את עקבות עשרת השבטים בארצות אשר הפינס ד' ביום חרון אפו לפני שנות אלפים, האיש היקר הזה רופא (מעדעלינער) גבור חיל ואיש מלחמה ומלחמות רבות נלחם בארץ אררט (קאווקאזס) תחת דגל שלטון תוגרמה ובראיותי את בלהבת האהבה הנוערת במשיכות לבבו לבני עמו זרע אברהם ואת חרף נפשו להוליא תעלויות עשרת שבטי יה לאור, שמוח לבי בקרבי והי' בעיני כאלור כל כלי חמדה וספדתי לו את אשר נודע לי אודות השבטים ההם. גם שויתי לנגדו את הדרך אשר ילך בה עד הגיעו למחוז חפלו הלא היא דרך ארץ אל ארץ סימן, אך הוא האמין כי לא זו הדרך, והדרך הישרה הוא לעבור את דשדא, יאנצבלא (או יאנצבליא) ומשם יבא אל מחוז חפלו, והנה בפתע פתאום בא אלי המכתב הנזכר מר' משה יפה בעיר באמביי ובו התוה ידידי זה את הדרך הישרה אל משכנות שבטי בני ישראל ההם, המכהה הזה הי' בעיני ובעיני הד"ר אבע לאות ומפת מאת ד' לבראות כי מומט מועדי (גבר) רגלי הד"ר טונט ודרכו יחסך, אחרי שני ימים נסע האיש היקר ההוא עם ארחות יקמעאליס ההולכים ורך היבשה לעיר קאירא ובשמה ועשרים יום לחדש כסליו

היהודים היושבים הלאה בפאת מערב ותימן הם יולדי ירך יעקב, והולכים בתורת ד' כיוונו הם! נכספה נפשי לבוא אל מקום משכן אחינו היקרים ההם ולדעת את הליכות דרכם ועלילותיהם. ר' עמרם הרים פעמיו אל חאבאן חפן בארץ תימן ותקוה חזקה כי הוא יגיע למחוז חפני ותעלמות יוליא לאור חי לע"פ הארץ יסע בעוד ימים אחדים לדרכו, אך אנכי הולך בדרך אחרת הה! אדוני אם חלילה לא ישמע דבר ממני עד תום שלש שנים מהיום הזה אז ימלא בלי תפונה איש אחר בירושלים עי"ק אשר יסע לארץ חבש "כוש" להתחקות על שרשי אחינו היושבים שמה. אחלי אדוני להודיע את דברי הלאה לאחבי ורעי היושבים בערי ווין ולחאבאן ידידו ומכבדו.

דאקטער השע

מכתב י'

בשבעה עשר יום לאחר שב שנת תר"ח קבלתי מכתב שלישי מידידי ר' משה יפה וכחוב אלי כדברים אלה. קאלקוטא עשרים ושמונה בחדש אייר תר"ח.

בר) ידידי היקר! בארץ כינה שמעתי דבר נפלא על אודות הגבר סגבטיון שמע נא ידידי ותפלא, הסוחר סינג—סאוזאן אשר בעיר באמבוי שלח לפני ימים מעטים את עבדו אללא בנו במלאכות מסחרו אל עיר קאנטון ובנו זה לקח איש ישר ונאמן להיות לו לסוכן בדבר מסחרו. הסוכן הזה נפל למשכב בצואו לעיר קאנטון וכאשר שב מעט לחיטו שלח אותו עבדו אללא אדוניו לביתו לקאלקוטא, לדרוש שם צרופאים עד חיותו. והסוכן הזה איש תמיים ודובר אמת והוא סיפר לי כי בעיר קאנטון מלא לירק זהב בארץ כינה העושה מקנה וקנין עם עבדו אללא אדוניו והעורף הוא נודע, עם אנשי כינה היושבים במרחקי ארץ על פי מסחר

אמת ונאמן רוח מארץ כוש והוא סיפר לי דברים נפלאים מאד אשר השתוממתי לשמוע הלא המה. כי בעיר שעמטאן הרחוקה מהלך חמשה ועשרים יום מעיר אזילע על חוף ים האדום, בעיר ההיא שוכן מלך היהודים אשר שמו לחלן והוא מלך עוזב ונבחר מלחמה ויב לו אנשי חיל רוכבי סוסים לאלפים ורגלים חין מספר גם לו יתר שאת ויתר עו מכל מלכי ארץ כוש ורוזניה, היהודים עם המלך הגדול ההוא מדברים שלש לשונות שונות, לשון הקודש לשון ערבית ולשון רוסית, ארץ היהודים ההיא היא ארץ רחבת ידים וארץ טובה דשנה ופוריה ויושביה כחול הים כי ערים וכפרים רבים מאד בארץ ההיא. במכתבי הראשון הודעתי לידידי כי רעי דאקטער השע הגיע לעיר ארען בחדש טבת כאשר נדע לי נאמנה וקרוב הדבר כי נוסע הוא לארץ כוש ידידו הנאמן. משה יפה

מכתב ז'

בעשור לחדש אדר שנת תר"ח קבלתי שנית מכתב מהמשכיל היקר ד"ר השע והא לך העתקת מכתב זה ארען ז' שבט 12-יאנואר.

בג) ידידי הנכבד! עוד אני יושב פה ובכעור שבעת ימים חלכה ביסע חלקים לעיר מאקקע ושם אמלא חיות, היורדות "אל מאבויא" על חוף ים האדום המערבי. מעיר ההיא השע עוד מהלך עשרים יום עד העיר גאנאדאר ושם אקוה למנוח את היהודים היושבים ראשונה בארץ ההיא, דעות שונות שמענו על יושבי ארץ כוש רבים חומרים יושביה הם מעדת הקראים, אך הדעה האמת לא נאמנה היא כי באמת הם נוצרים מלידה אך הם מחזיקים במנהגים רבים מבני ישראל, גם הם נמולים ככל המון ישראל, ויתר יושבי הארץ ההם הם עובדי אלילים, אמנם

מבאר הדברים האלה נשמע הגם שדברי חז"ל ח"ל חזוק, אכן מהסיפורים האלו נשמע שגם היום יש לנו ראיות במציאות עשרת השבטים, והיכן מושבותם למקומותם, וכאשר כתבנו במאמר החתונה, ובמציאת הנהר סגבטיון, ואם אמונם, אהנו מחמינים בני מאמינים ח"ל ראיות והוכחות לדברי חז"ל, אכן באשר ראיתי כי אלל רבים מהחפשים פושמים על שתי הסעיפים ומטילים ספקות במציאותם מפני שלא מצאו כל ה"ל על מפת הארץ ומוטב להם ביותר לפי דעתם המשובשת ליתן מגרעת בדברי חז"ל מליטן מגרעת במפת הארץ, לזאת חושבים שאינם עוד במציאות כלל או שכבר נכלעו בין האומות, ונתעברו בגוים, ותפח רוחם של האומרים קן, כי זה יענו שהכתוב נוח הבן יקיר לי אפרים וגו' כי מדי דברי זו זכור אזכרו עוד וגו' רחם ארחמנו, ובאם ח"ו נתעברו בגוים, האם ראוי להזכירו וליתן לו תקוה לרחמנו ומה גם להזכירו בימים הגוראים בר"ה ויוה"כ הלא זה יהי לקטרוג על ישראל והנהנו משתדלים בכל עוז בימים האלו מבלי להזכיר פסוקים המורים על פורעניות ומוכרת שון. ואיך נעלה על זכרוננו את שם אס ח"ו נכלעו בין האומות, ואדרבה בתפלת ר"ה אנו מזכירים שתקותינו שישבו אלינו וכמ"ס וכו' האובדים בארץ אשור והנדיחים בארץ מנרים וגו' וכאשר נאריך בזה ח"ה בבאר פסוקי ישי' וירמ'. וביותר דברי הנביאים המראים מפורש שישבו אלינו וכמ"ס בירמ' (ל"א-י') הגי מביא אותם מארץ אסון וקבלתם מירכתי ארץ הרי מפורש נאמר שעתיד הקב"ה להביאם אלינו ממקום שנגלו. ואולי אפשר לפרש ולכוין ג"כ שרמו הפ' מלפון ומירכתי שהוא מכין למקום שהם לפונים ועמונים ומירכתי הוא מלשון ירך שהוא בסתר, ומכוון ג"כ על שני החלקים שנגלו מעבר לנהר סגבטיון ואלה

מסחר, ומפיו שמע הסוכן הזה כי דבר ברור הוא כשמש אשר כמהלך שני חדשים מעיר קאנטאן ימצא נהר נפלא מאד המשליך אבנים כל שעת ימי המעשה וביום השבת ישבות וינפוש, ואף כי בני אדם יכולים לעבור את הנהר ביום השבת ולבוא אל ארצות אשר מעבר לנהר ההוא בכל זאת לא יעברו איש את לבו להרחיק לכת בארץ ההיא רק ייחמו את סחורות ידם ורכולתם על חוף הנהר השני וישבו אחר וביום השבת הבא ימצאו על החוף ההוא את הכסף מחיר הסחורות, או הסחורה אשר הגיעו בשבת העבר... ועוד סיפר לי הסוכן כי לפני נסיעתו מקאנטאן באה השמיעה בעיר ההיא כי בלסון ארץ כינה נמצא לפני ימים מעטים יותר ממאתים אנשים בעלי זקן וקיצות ר"ל פירות ארוכות וכלי תפוגה יהודים הם כי יושבי ארץ כינה מגלים זקנם ושערות ראשיהם ר"ל הפירות כי נושאים הם רק בלורית (לאפ). ידידיו יפה.

בה) ומסיים מהיום ההוא והלאה שמעתי עוד דבר על אודות הדברים האלה ואם יודע לי עוד דבר לא אכלא מהודיע לאחי ורעי—עוד מסיים ממואל הדברים נשכיל ונדע כי בארבעה דרכים נוכל לחפש את מקום משכן עשרת השבטים א) בארץ אפריקא הלא הוא בארץ חשב (כוש) ב) בארץ סינן (עמען) ג) בארץ טיבעט ד) בארץ כינה. אמנם לשחוק תחשב בעינינו דעת אנשים אחדים אשר לא בדעת יגזרו אומר כי היהודים יושבי אמעריקא או בני הודו מזרחית הם שארית שבטי בני ישראל יען כי להם מנהגים רבים הדומים למנהגי ישראל כי לפי דעה הזאת יתחצו הקופים למין האדם יען פי הם עושים מעשים רבים דומים למעשה בני אדם... ע"כ דברי ה"ח קלמן שולמן בס' אריאל בשם חכמים גדולים.

שיתגלו לנו אז הכל יכירו את שם ד' ויתוסף על ישראל גרים גרורים, וכמו שהבטיחו המקראות אז להפוך אל העמים וגו' 'וכמ"ש חז"ל כולם גרים גרורים לעתיד לבוא וידעו כל הגוים כי בחר ד' בעמו מכל הגוים ואז יהי ד' אחד וממש יאמר על ישראל עם קדוש 'וכמ"ש חז"ל עתידים הדיקים שיאמר לפנייהם קדוש וכו'.

(כו) ולפ"ז ראוי לכל מי שזקק להתבונן ד' ועמו בלבד להתחבר באגודה אחת להשתדל לבוא אל ה' יי' ולחפש אותם עד אשר מלאים וכפי שהתנו לנו החכמים הנ"ל. ואפשר שזהו הסיון שמסרו להם בקבלה שלא יתגלו אלינו מעלמם עד שנבוא אגתו אליהם ונחפסם. ואפשר שזה מכון ב' כתוב זאת זכרון בספר כלומר זה כתוב וידעו כולם גשויה כי מזה אחזה וגו' והולם הפירוש שלא תגלה לכל והיינו באיזה חופן יתגלו אלינו ועל ידי מי תהי' המהיה הזאת זה לא תכתוב רק שים באזני יהושע, לומר שע"י שצטו מאשרים תהי' גמר המהיה, וכמו שהי' לאל אבותינו בזמרים מסור בע"פ הסיון של פקד פקדתי וכשנשתדל מעלמינו לחפסם אז יאזעזעו משמים יעשו שיתגלו לנו וכמו שהבטיחו בימינו גאונים ודריקים שגאולתנו לרץ להיות התחלתה בהתעוררות מעלמינו ואח"כ יעשה הקב"ה עמנו נסים ונפלאות כיום לאחריו מארץ מצרים, וכן פירשו חז"ל הפ' דבגיואל ואז עם ענני שמיא כבר איננו זכו היינו אם יעשו תשובה שלימה אז עם ענני שמיא יבא בדרך נס"י ואם לא זכו פי' שלא כל ישראל יעשו תשובה רק יחידים אז יבא כבר איננו היינו בדרך הטבע בעולותם היינו שהגאולה תהי' מוכרחת להיות תחלה ע"י דרך הטבע וכפי שכתבנו לעיל בשם הגאונים היינו שנתהדל מעלמינו לעורר בזה והיינו ג"כ לעשות חבורות לחפש מקומם

ואלה שכסה עליהם העין כמזכר לעיל.

(כו) ובמה שזכר בס' האריאל שה"ח ר' עמרם הלך לבקש את

את בני בנימין מובן שיש עוד משפט זה במקומות ההם, כי אללנו בגלות הזה חין לנו כל השבט, וראי' לזה ממשקויה תהלים לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את את גבורתך ולכה לישועתה לנו וכן את בנימין באמלע בין אפרים ומנשה ויזכר ששם שאפרים ומנשה ישנם במקומות האלו שם מבני בנימין ישנם שם ויולם יבואו בעת הגאולה, ומתפלל על זה דוד המלך שימחר להביאם, מפני שציקר הגאולה תהי' על בני רחל כי נתקבלה תפלתה בדרכים מנצי קולך מבני ועיניך מן דמעה ושבו בנינו לגבולם, והם יהי' המגלחים במלחמת גוג ומגוג שאפרים ברכו יעקב אבינו בכח ראש שנאמ' וקדני ראש קרניו בהם עמים יענא אפסי ארץ והם רבבות אפרים וגו' והם אלפי מנשה ולכך העמיד והזכיר בנימין באמלע בין אפרים ומנשה מפני שהוא בן אונן כי זו נעשה מאורעות קשות בדפדפ"ש, ואז יקויים הפ' כי רבים בני שוממה מבני בעולה וגו' כי בעת שיתקבלו כל עשרת השבטים יהי' רבים יותר מן הגוים, ואז ידברו בשפת עברית לחה כמו שהיתה מוקדם שעדיין לא נשתכח מהם השפה הזאת וכאשר מעידים החכמים הנ"ל. ובחנם יטורחו המיסדים בתי ספר ללמד ולהרגיל העם מימי נעוריהם לדבר לחות בלשון הקודש, שע"י שמעמידים הדת העיקר על הלשון, ומיסודי הדת ועלימו עיניהם, כאלו כל עיקר היהדות היא השפה הוא אך למותר ולחסרון כי כאשר מקיים אגתנו בביאת המשיח ויחזרו ישראל לגדולתם אז ממילא ידברו בלשון העברית כמו מלפנים מפני שעדיין לא נשתכחה מעשרת השבטים כמזכר לעיל שלא נפקד מהם כלום והם קדושים וטהורים, וכאשר תגיע העת

שלאו ע"י הרב הנ"ל על אדות עשרת השבטים ובני משה וזכרתי ממנה בקונטרס מדבר קדמות דף פ' ע"ב.

ואלה דברי הרב חיד"א במקום ההוא, ראיתי כתוב בחולר המעמד של ק"ק ריגיו וחומותיו בה רבני ירושלים עה"ק תוב"ב הרבנים המפורסמים כמהר"ר יעקב למח המקובל והרב מו"ה יחזק בן גמליאל זקינו של מופת הדור מהר"א והרב מ' אברהם בן חנניאל תלמיד מהרי"ט ודעימאו זכר כולם לברכה. ואני הצעיר מכיר רוב החיזמות באמיתות מספקי הרבנים וחתימות אשר ת"י ויכולני להעיד עליהם, ובקולור מופלג אכתוב מה שמלאתי בכתב הנזכר בקולור שה' כמול' שנה ששליש פרס החכם השלם הדיין המלויין כמול' גר נאצר בדרך ופרש אחד בא להורגו ואמר שמע ישראל וירק ממנו ואמר לו שהוא מעיר ה"ק והלך הפרש לעשרת השבטים והביא לו ב' גרורות מעפרות וזה הגדול לעיר הקד', והקטן לשליש וכתב מבני משה לבני ירושלים ת"י והגיד לו ענין עשרת השבטים והרב המבטין כמס"כ באלרד הדני ועוד האריכו בכתב הזה וכתב זה כהבו ע"י השלם הר' המקובל ר' נתן שפירא ז"ל והרב הנזכר נח נפשו' שם בריגיו והכתב הונח בחולר העד עכ"ל.

אמנם אגרת השלישית הנה נשתלחה אלי מירושלים ע"י ה"ח היקר מורי הר' משה סיון נ"ע בעל מחבר אגרת הרביעית איש אמונים אשר עזב את ארץ מולדתו ובית אבותיו ללכת לעיר הקד' ושם זרחה שמו צדק עדת הספרדים עד יום מותו כ"ח כאלו שנת תקל"ו האגרת השלישית היאת מסודרת ע"י הרב ר' ישראל מחבר ספר תולדן חדתין פאת השלחן ובית ישראל תלמיד מובהק להנאון מוילנא מ"כ אשר עלה ללכת וה'

שם

מקאם של עשרת השבטים, ואח"כ יראנו ד' נפלאות כימי לאזינו מארץ מלרים, אבל תחלה יה' ע"י טבע ובעלתיים, וזהו שיש לפרש המליה עני ורוכב על החמור היינו שיטא כטבע החמור שהוא עלל, כן יתמשך בואו אלינו כי מהחל ועד כלה בדרך נסוי כבר עבר הזמן כי זה שייך רק בזמן אחישה והיינו כשהי' ישראל זכאין ויעשו כולם תשובה שלמה אבל כעת רואים אנו שכבר ממשמש וזא זמן של בעשה וכשנעשה התעוררות מלמטה אז יבטיחו הקב"ה ויתעוררו רחמיו מלמעלה ויביא לנו גואל דק ב"א. (בה) **ואחרי** הודיעך את כל אלה הנני להעתיק עוד חמשה מכתבים

יידן זה מה שמלאתי בספר אגודת אנדות נדפס בירושלים עה"ק בדפוס ר' משה לונין, וזה לשונו בהקדמתו. עודני נער בקשה נפשי למאז דברי חפץ בקדמוניות גברה עלי אהבת קורות עמינו בני ישראל עד כי גדדה רוחי אותי לאסוף ולקבץ ספרים הרבה גם חדש גם ישן בני קורות עמינו בני ישראל וכאשר שאלתי ודרשתי פני חכמי הדור להיות לי לעזר ולעזרה בזה הדבר הגדול שלחו אלי מקלוי ארץ חיבורים רבים ומכתבים שונים ובתוכם האגרת אשר אני נותן לפניך היום קורא נעים—ולמען לא תהי' האמת נעדרת אדברה ואעידה כי המכתב הראשון גם השני בחולר ידי מעיר ריגיו שם נמלאו בבות עקד הרועים רועי ישראל מומן ר' נתן שפירא אשר נאסף אל עמו בעיר הזאת כאשר העיד עליו הרב ר' חיים יוסף דוד חולאי בליקוטים ועיר שם אות נ' סי' ב' וז"ל ר' נתן שפירא הרב המחבר מלת שמורים ראיתי דרשותיו כ"י וספר מרבינו האר"י ז"ל שהדפס הרב הנזכר וקרא שמו מאורות נתן והם ששה קובצים כ"י ונח נפשי' דהרב בק"ק ריגיו ושם במעמד נמלאת אגרת רבני גאוי ירושלים בעלמה

שם לראש עדה אשכנזים עד כי לקח אותם
אלקים בשנת תקל"ט תהי נפשו לבה"ח :

ואהרני הודיעי אותך את כל זאת עודני
לריך למודעה רבה כי המאמרים
אשר הבאתי באגרת החמישית, מתשובת
רב למח גאון הס המה דברי התשובה
היקרה הזאת ממש כאשר נרפסה זה
פעמים הרבה עם ספר אלדר הדני,
ומלאתי א"ע מחוייב ומוכרח להודיע לך
זאת קורא נעים יען ששמעתי שרב אחד
ר' שלמה יהודא ליב כהן ראשפארט שמו
והוא הנקרא ש"ר מציא נוסח התשובה
הזאת בלשון אחר „דעו שיש לנו בקבלה
מר' יצחק גאון שבשנת כמו ד"א תר"מ
ראו את אלדר הדני הנזכר ותמחו עליו",
אם כה אמר הרב ההוא לא ראה את
תשובת הגאון מימיו אלא העתיק דברי
בעל שלשלת הקבלה דף ל"ו ע"ב מ"ח אשר
דבו כמו דבו שגיאותיו, כאשר ידוע לכל
איש תורני — אלה הדברים אשר ראיתי
להקדים לעיניך הקורא בלקט הקטן הזה
ותחלתי שיהיו דברי ראויים בעיניך והי'
זה שכרי :

אליקים ברמולי.

מכתב א'

זהו פתשגן הכתב אשר שלחו
חבמי ירושלים לערי הגולה :

כמ) אחינו בני ישראל שבטי יעקב
אשר מפוזרים בארצות
הגולה יחי' עולם ועד כיר"א. נדרשנו
לשאלות החכם השלם כמוה' נתן שפירא
הירושלמי נר"ו להעתיק תוספת הכתב אשר
בא אלנינו מאחינו בני משרע"ה היושבים
בעברי נהר סמבטיון בשנת חמשת אלפים
וארבע מאות לבריאת עולם, ומאז היתה
האגרת הנ"ל. כמוסה עמנו לא ראהה אור
ולחפיק רגון השואל השלם נתן הנ"ל

העתקנו לו ממנו מקצת הכתוב שבה
והשאר לא נוכל להעלות על הספר כי שם
נאמרו דברים עתיקים, אכן ה"ח הנ"ל
יגיד לכם פה אל פה כל הכתוב לחיים
בירושלים, והכתב בא אלינו עם ה"ח
השלם מוה' גד נר"ו אשר הלך בשליחות
ירושלים תוצב"א לערי מדי ופרס ובאו
לסטים ובזזו כל אשר לו והכיחזו במדבר
שמש ואת חמורו הכרו ולא ידע אותו
האיש אנה ילך והלך כסומא יום אחר יום
ברעב ובצמא. כי אם מעשב השדה אכל
ומנקקי הסלעים הי' שותה עד עשרה ימים
וביום י"א תשש כחו וגם ליחו ולא הי'
יכול עוד ללכת יותר והי' מתעלף למות,
וישא עיניו וירא והנה איש גבור חיל,
קומתו גבוה מאד ורומח בידו ורלה להרגו,
ואחר שחגנו קם ועמד על רגליו וישאלנו
האיש בלה"ק מאיזה עם אתה ואמר לו
עברי אנכי א"ל מה עבדתם. השיבו שמע
ישראל ד' אלקינו ד' אחד, וסיפר לו כל
הקורות אותנו, סוף דבר שהאיש הגבור
ההוא שמח שמחה גדולה מאד כמולא שלל
רב, ובאשר הגיד לו השליח הנ"ל שהוא
מירושלים ת"ו, ויאחילו וישקחו ממוזנו
ותחת מים שהי' עמו, ויאמר לו אל תירא
עברי אנכי משבט נפתלי, ושאל לו מי
הביאו הלום וסיפר לו כל המאורע, וא"ל
אל תירא שבה פה עד אשר אלך ואספר
לשבטי והגית לפניו מזון ומים, ויאמר לו
מתירא אני מלשטים וחיות רעות ראוי
ללכת עמך למקומך. ויאמר לו מקומי
רחוק מאד ואתה עיף ויגע, לא תוכל
ללכת שם, ואנכי בקפילות הדרך אלך
במהרה וכתבו לו שם ונתן לו על זוארו
ויאמר אל תירא מלשטים כי אין שום אדם
עובר בדרך הזה, ולא מחיות רעות ושאר
מוזיקין, אל תירא כי הנה כתבתי לך
שמירה לעולם עד בואי פה אלך. וילך
האיש הנ"ל אל שבטו ובתוך ג' ימים חזר
ומלא את ה"ח במקומו בריא אולם. ויאמר
מהלך

מהלך ג' חדשים הלכתי בני ימים האלו
ומזרתי על כל השבטים וספרתי להם את
כל אשר אמרתי לי מהקורות אתכם ומהשיעבוד
מלכיות אשר משתעבדים בכם האומות,
והראיתי להם הכתב אשר נתתי לי מאנשי
ירושלים את הכתוב בו מקלת לרתכם
וידאגו דאגה גדולה ויתנו לי את הכתב
הזה שתליכרו עמך לאנשי ירושלים דברי
שלום. ויאמר לו השליח ה"ל הגידה נא
לי מה שמך ויאמר מלכיאל, ויאמר לי
אדוני העבט חסדך רצוני שתליכני למקום
ישוב ויאמר לו כן אעשה, ויאמר לו בן
אחרי וילכו שלשת ימים במדבר אוכלים
ושותים מעדנים, שהביאם מלכיאל עמו.
ביום הד' אמר לו ר' מלכיאל לה"ח ה"ל
לא אוכל לעבור מפנה זה תחומנו לך
לשלום אל תירא, לא מאדם, ולא מחיות
רעות, ושם מויקים שבעלים, ובקרצ ג'
ימים תבוא אל ארץ שגער, ויתן לו מאכל
ותחת מים קטנה ונרור זהב ויחבקהו
וינשקהו ויתפרדו זמ"ז איש מאחיו בבניה
גדולה ויאמר לו ר' מלכיאל ד' לבאות
יקבץ שה פורה ישראל מארבע כנפות
הארץ לחוכי ירושלים אמן:

מכתב ב

טופס הכתב ששלחו בני משה לעבר
לנהר סבבטיון אל שבטי בני יהודה
ובנימין ובירושלים ת"ו ב"א.

ל') אחינו בני ישראל שבטי יהודה
ובנימין. בני אבות העולם
אברהם יצחק ויעקב החתומים, למלאכי
אלקים דומים ובאורייתא קדישא עסוקין
לילין ויומין, אומה קדושה וטהורה מכל
עמין. ולפני אל נערך בסוד קדושים
שופטין כאומין, מרגנין ומיחדין לאל נורא
ואיום, שלש פעמים ביום יושבים על
אדמת הקודש לקרוא כולם בשם ד' ולעבדו
לשמו המיוחד אחד בעולמו, ד' לבאות שמו
יושע עמו שיצבה בית אילמו ויקבץ עמו
מארבע כנפות הארץ א' א' א' א' ס' ס' ס':

זאת

מאתנו בני ישראל בני משרעה"ש
אשר מעבר לנהר סבבטיון להשמיע
למעלה קהלתכם שלומינו ונפשינו מאד
נענה מתאבלים ומתאוננים כיעינים
שבמדבר על חורבן בית קדשנו ותפלתנו
ועל אורך גלותנו ושממות היכלנו
ושמנותינו במקומות הללו, ודאגה גדולה
היא בלבנו מה פשענו ומה חטאתנו
לאלקים, הוא אלקים חן עוד מלבדו,
אשר נרחצנו אל המקום הזה, ואתם
שבטי יהודה ובנימין זכיתם, לעלות ההרה
הר הקודש ירושלים שאף בחורבנה, ובאו
גויים בנחלתנו ועמאז את היכל הקודש,
ושמו את ירושלים לעינים וערו ערו עד
היסוד בה עדיין נשאר כותל מערבי
קיים

ויבא השליח לארץ שגער ולא רצה לגלות
שם דבר ולא להראות להם
הכתב כי כן נזהר לו ר' מלכיאל. כתב
זה הוא חתום אל תראהו כ"א לבני ישראל
הדרים בירושלים ת"ו. ויסע השליח ה"ל
ממקום למקום עד הגיע לעיר הקודש
ירושלים ת"ו ונתן להם הכתב החתום
כאשר מסר לו ר' מלכיאל, ואדון עולם
יתן שלום לאחינו בני ישראל ויגדל
כסאם מעו"ע ביום חמשה עשר לחדש
מנחם אב שנת יסודתו ירושלים תובב"א.
יעקב בן צמח.
אברהם בן חנניא.
נתן בבמודר"ר זרחי' גוטא.

שבטי ישורון לדבר עימו עומדים על שפת הנהר מעבר מזה ואנחנו עומדים מעבר השני ומדברים... ואנחנו יושבים לבטח ואין בכל מקומות שום דבר עמא לא בהמה ולא חיה עמאה ולא עוף עמא ולא שרלים ולא מזיקים בשום דל ואופן כלל ואנחנו שוכנים בבתיים מפוארים ובבנינים הדורים, ומגדלים גדולים ולאן ובקר לרוב, וזהב מאד ואבנים טובות ומרגליות, במלבושים נאים מכל כלי חמדה למד ופשתים ותולעת שני, וימי חיינו על הפחות מאה ועשרים שנה לא בן ולא בת תמות בחיי האב ואנחנו עם רב וסגיא להאמינו חרבעים כפל כיוצאי מצרים, וכל טוב הארץ נתן לנו ד' חלקינו, בעבור שאנו שומרים תורתו חוקיו ומשפטיו ואנחנו תלך משניות הלכות ואגדות ואין לנו נשבעים בשם ד' בשום דל ואופן כלל וכל הנשבע בשם ד' ימות ואבד שמו מן העולם וכל משפטיו הוא בארבע מיתות ב"ד עפ"י הזקן הגדול היושב בבית הכנסת:

ואנחנו בכל יום שומעים קולי קולות בת קול מן השמים מכרזת ואומרת... ועוד ביום ששי שמענו בת קול מכרזת ואומרת... ועתה שבטי ישורין — יהודה ובנימין אל תקוט בתוכחת ד' חלקיכם כי את אשר יאהב יוכיח וכאב את בן ירלה בקרוב כי כבר הגדנו לכם אותות נפלאות נפלאים כאשר בן נראה, לוינו הוא יושענו, ככתוב כה אמר ד' רנו ליעקב שמחה השמישו הללו ואמרו הושע ד' את שארית ישראל, ואל תחמה לומר אחר שאנחנו וד' שבטים שמעבר לנהר עם רב וסגיא מאד וממון רב למה לא נלא למלחמה עם האומות? ידוע ליהוי לכן כי אנחנו שבטי יה בני משה אין לנו לעבור עד עת קץ שיאמר ד' לאסירים לנו ולאשר בחבך הללו, וכן ה'

קיים והשכינה לא זזה משם, ועל זה דוה לבנו למה נגרע משם לשבת בארץ הללו הנשמה ואתם תשבו על אדמת הקודש לפני השכינה:

ידי מימים בא אלינו גוי אחד ישמעאלי מארץ תוגרמה ששבוהו כותים ומכרוהו לד' שבטים שבטי דן ונפתלי גד ואשר, והי' מספר להם את כל הקורות בערים אשר סביבותיכם משאם ומתאם מחיתם וקומתם ומספר ימי חייהם ומיתתם וקיצולם חומה ואומה כמנהגה, ושלחו את הגוי הזה אלינו, וסיפר לנו דברים זרים העוברים עליכם תמיד מדי יום ביומו רק רע כל היום וכששמענו את הדברים האלה דאגנו דאגה גדולה עליכם, והיינו מסופקים אם הגוי הנ"ל סיפר האמת אם לאו, והי' היום ראה ראינו כתיבתכם אשר הובא מגילת עפה ומספרת ותומרת מהלכות אשר אתם עוברים עם האומות זרים הוכלים אתכם... נתקבלו את כל דברי האגרת מהבזי. והיום ההוא הי' מספר גדול ולילה בדינו בני גדול עליכם איך תוכלו שאת הרעה הגדולה הזאת, אדמתכם לגדכם זרים חוכלים אותה ומגדפים אתכם ואת דתנו הקדושה והטהרה ואינכם יכולים להשיב כי ישרפו אתכם באש אי לעינים שכך ראות ולחזנים שכך שומעות, שמחנו שמחה גדולה לעלמינו כי האלקים נתן חלקינו שאנו בני חורין והמלכות לעלמינו, ואנחנו מושלים בכמה מקומות גדולים אין בינינו שום חומה ולשון כי לא יוכלו לעבור אלינו שום אדם ונהר סמבטיון סובב את כל גבולינו סביב ונהר ההוא... ופשת ימי המעשה אבנים קולס ירעשו ברעש גדול כגלי הים בועפו וביום שבת קודש ישבות וינות, ואם תלהט סביבות הנהר מע"ש עד ע"ש לא יפול אדם... האם המלחמה ובערב יחזור לאיתנו הראשון, ובשבאים אחינו

דבר אמות ועוה לדק. ותורהו נוראות ימינו. חליו שטונים עמים תחתיו יפלו בלב אויבי המלך כסאך אלקים עולם ועד שבת מישור שבת מלכותך, תחת אבותיך יהי' בניך תשימנו לשרים בכל הארץ תוכלנה בשמחות וגיל תבואנה בהיכל מלך, ואל כבוד אחינו בני ישראל השרים הנדיקים בית הרכבים בני יהונדב בן רכב אשר נבא ירמיו' הנביא עליהם לכן כה אמר ד' לבאות אלקי ישראל לא יכרת איש ליונדב בן רכב עומד לפני כל הימים :

שלום כנהר קחו מאת אחיכם בני ישראל שחרית הפליטה הנמצאה משבת יהודה ובנימין ולוי הנפולים בעולם בארבע רוחות השמים. ומאת אחיכם אשר בארץ ישראל מגלות החל הזה מארץ אשכנז אשר מרוב שללבת חשקת נפשם בארץ הקדושה, ארץ חמדה, חמדת עליונים ותחתונים ארץ ישראל המקודשת, מכל הארצות, מסרו נפשם ועוצו ארצם ומולדתם ובית אבותם. וישעו דרך ימים ומדבריות עד עלו אל עיר קדשיו ירושלים, ואל מקום קברת אבותינו היא חברון בארץ כנען ואל גליל הקדוש מוסבה שם העיר לפת תוב"ב מסתתפים בגלות ד' ומתנגדרים באפרה יושבים בזהלי בתי מדרשות ושיבות של תורה ועבודת ד' לבאות, הנה כולם שולחים שלומים רבים כטל וכרביבים, לאחים ידידים, אהובים אלופים מסובלים בתורה ובמאות. נפשינו חשקה, נפשינו נאמה, נפשינו אותה נפשינו כלתה נפשינו משתוקקת לראות פני קדשם, לחבק ולנשק עפרות רגליהם לראות בטעם זיו אדונינו המלך טהור וקדוש, ולשמוע משלומם ומקום תחנותם בברור ותחונה עיניהם עינינו עין בעין מיםרים בשוב ד' ציון ויקויים המקרא שנבא ישעי' הנביא לאמר לאסורים לאו ולאשר בחשך הגלו, והנביא לפני

הד' שבטים הנזכרים אין להם רשות לעבור גבולם כי אם כשבאים מלכיהם למלחמה עם ה' מלכיות אשר סביבותיהם. ואחם עם קדוש בטחו בד' עדי עד כי בד' נור עולמים חזקו ואמנו לבבכם כל המיתלים, כה דברי אחיכם בני משא הבאים עה"ח.

המלך אחישוב בן עזרי'
הנשיא יהוצדק בן עוזר
הזקן אוריאל בן אביאסף
מכתב ג'

בעזרת ה' ית אלקי הארץ. ר"ח ברחשין ה' אלפים ותקצ"א לבי"ע בארץ הקדושה ארץ ישראל עיר הקדוש ירושלים וגליל הקדוש העליון צפת תוב"ב.

לא) שלחו בני ארץ ישראל הדבוקים והאחוזים בצורת יקותיאל, היא מתנה וגמליאל, לפני אחינו בני ישראל, בן יחזק בן אברהם אשר גלה אמונת האל, המה אחינו הקדושים והטהורים לדיקי יסודי עולם בני משא רבינו עבד ד', החונים מעבר לנהר סבמיון הנקרא סבמיון, ואומרים אנו מעשינו למלך הוא מלך ישראל, יושב על כסא מלכותו רם וגשא עלי גדולת אחינו בית ישראל עשרת השבטים, אשר אחוזת נחלתם בארץ ללל כנפים אשר מעבר לנהר כוש, הלא המה החונים על דגלם שבת דן ושבת נפתלי גד ואשר ושבת יששכר יודעי בינה לעמים עוסקים בתורה הקדושה המיד ושבת זבולון חיים בהר "פריאל" וגודם שבת ראובן ושבת אפרים ומנשה ושבת שמעון, ה' עליהם יחי' ירמו וינשאו מעלה מעלה בגדולתם והוד מלכותם והמלך יתרוםם ויתנשא, חרבו יחגור על ירך גבור הודו והדרו. יללית וירכב על

לפניה אמר מעבר לנהר כוש עתרי בת פולי יצילון מנחמו, וחומר בעת ההיא אחיז אחכס ובעת קבלי אחכס, כי אתן אחכס לשם ולתהלה בכל עמיו הארץ בשבוי את שבתיכם לעיניכם אמר ד':

כה אמרו אחיכם ישראל מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל, אשר מראש מקדמי ארץ שמועה שמענו כי בחר ד' בהם ויחכם בלל כנפיו, ולא הסיר שבט המושל מאחס והוד מלכות ישראל נגה עליהם, ולדק ימליך מלך עליהם, ואין עליהם קול נוגש מאומות העולם, כאשר אבותינו ספרו לנו ורבותינו הקדושים העירו אשר בא לפניהם בזמן שש מאות וארבעים לאלף החמישי חיש אחד לדיק וישר שמו ר' אלדר הדני משבט דן, והוא ספר והודיע יקר תפארת גדולתם, ולדקם באמונתם, וקדושתם ועזרת ד' אליהם אבותינו מסבס בחסדו בצעמונם בו בנחלתם, וה' להם למחסה מכל הגוים אשר סביבותם, כל יוכלו לנגוע בהם ובעדתם, ודרכי תורתנו בחורה בידם מפי משה רבינו ע"ה נוסיו כפי קבלתם ודגים דגני קנסית ודגני נפשות בסנהדרין כפקודתם וברוכים באורך ימים ועושר וכבוד מפרי עסק תורתם כאשר אמר המלך שלמה ע"ה חורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד כבודתם, לומר זאת תעלומה כליותינו ותשמח נפשינו על אשר זכינו לידע כי נתקיים כתוב כי לא חלמן ישראל ויהודא מאלקיו כי עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן, ותחזק נפשינו לקול זרים האומרים לנו אין תוחלת ותקוה, ואומרים חיש אליהם, וישיע אחכס אברהם שם הגוי הקדוש, נפשינו ללעג ולקלם בגוים, כאלן למבט יוכלו להרגו ולאבד ולחכה ולחרפה, וכל עיר על תלה בגוים ועיר האלקים מושפלת עד שאלו תחתיה, וכל גוי עם וממלכה

קיימת ומלכס בראשם, ועם ד' אלה נחווים למשסה וישראל לבחיים, הלא ד' זו חטאנו לו, ואמרנו נגזרנו אבדנו חלילה, אבל בהתאמת לנו עוז מקל תפארת מלכותם ותוקפם וגבורתם וארלם הרחבה והמלאה כל טוב עשרם וממשלתם ופחדם על כל הגוים מסביבם מה נראה על ההרים רגלי מבשר משמיע ישועה משמיע שלום מבשר טוב, קול לופך נשאו יחדיו ירגנו כי עין ציצין יראו בשב ד' ליון ובחר עוד בירושלים ועלו מושיעים בזה ליון :

אמנם כן כי נתרחקנו מהם במקומותם למשבתם בארצותם, וגדר דרכינו בגוים נתיבותינו עוה. אסירים קראו לנו. וישראל שה פורה נדחה קראו לה, וידל ישראל מאד, וימשלו בהם אויביהם בגופם וגפסם ומאדם וגזרו עליהם גזירות קשות ומרות ויאלל ישראל בכל מה לא עלה על לבנו מקולר רוח ומעצורה הקשה אשר עלינו לאמר נשלחה אנשים לפני אחינו בני בריתנו, אחרי רבים להטות מארצנו רובם של קהלת יעקב שבטי יה עדות לישראל לשאלו שאלתנו ולקחת עליה ותשועה ברוב יועץ :

ורא עתה אשר נתעוררנו בדבר לבקש ולדרוש שלום אחינו. הוא בסבת דבר אשר באזינו שמענו מפי עדי ראיה. אבותינו ספרו לנו כי כאלף החמישי היתה גזרת גזרה קשה בחול במדינת אחב"ו בארץ חשכנו ע"י גוי אחד רשע מכשף כי ראה לאבד היהודים וישלחו כלל אחב"ו שלוחים נאמנים למחנה שונת קדושת אחינו בני משה ע"ה וישיגו אותם חונים מעבר לנהר סחבטיון ויעבור חיש אחד לדיק ושמו ר' מאיר חוץ את הנהר סחבטיון בשבת בשביל פקוח נפשות הדוחה שבת החמורה, ויקרב אל אחינו הקדושים וישלחו משם חיש לדיק אחד ושמו ר' דן ויגבורת

ובמדרגות עד אשר יעזרוהו הרחמן לבוא לפני כסא גדולתם.

והנה עתה תחלה נודיעה בקלרה כלל מחיית בני ישראל המפורשים בארצות מלכי גוים תחלת כל חיית וכמות תורתיו הקדושה הלא תדעו כי נמלא בידיו ספרי תורתיו, ארוכה מארץ מדתה ורחבה מני ים תורה נביאים וכתובים ותרגומיהן ופירושיהן הקדושים הראשונים והאחרונים רבים מאד, ותורה שב"פ מרביותיו הקדושים התנאים והאמוראים, ששה סדרי משנה סדרם רבינו הקדוש ר' יהודה הנשיא וברוח קדשו כלל בהם כל התשעה מאות סדרי משנה שה' ציוו הראשונים ועליהם חיבר ר' יוחנן בארץ ישראל תלמוד ירושלמי ורש"י צביל תלמוד בבלי, וספדא דבי רב וספרי ותוספתא דבי ר' חייא רבה ור' הושעיה רבה וספיקתא רבתי חומא, ומדרשות כחמסר הלפא צימא וסדר עולם רבה הדיור וספר יורה, וספר חיות דר' טקייבא, הוא רבי עקיבא התנא הקדוש תלמוד ר' אליעזר הגדול תלמוד ר' יוחנן בן זכאי תלמודו של הלל הזקן שה' בזמן בית שני הוא ר"ע שזכרנו לפד"ס ונכנס בשלום וילא בשלום, ועליו חמור הקב"ה, רחמי לזקן זה שישתמש בכבודו ועליו ביקש משרע"ה מלפני הקב"ה שיראהו את תורתו שה' דורש על כל קוץ וקוץ חילי חילי של הלכות הוא רש"י ששנה' דורש במעשה מרכבה ה' באים מלאכי השדות כמחמיו חסן כלה הוא רש"י שקדש שמו ברבים וה' מקבל עליו עול מלכות שמים, בשעה שהדקו בשבו במספרות של ברזל וילאחיה נשמהו בחדר וילא בת קול אשריך רש"י שאתה מזומן לחי עוה"ב, ומתלמידיו ה' התנא האלקי ר' שמעון בן יוחאי קדוש ר' מטובד וחבריו. הוא ר' שמעון שישב עם בנו ר' אליעזר י"ג שנים במערה בשבת

ובנצירות נפלאות אשר עשה והראה, וקידש שמו הגדול והקדוש יתב"ש הלל את חמס"ו בארץ היתה ויספר להם מגדולת יקר תפארתם ומלכותם, ועוד אשר בשנת שני מאות שלש ושמונים לאלף הששי בא ח"ס אחד מהם שמו דוד בן שלמה שר לבא' ישראל לארץ אישאליה ודומיהו מקרוב כמו שנתים, ה' משולחים שלטו בארץ תימן ובעיניהם ראו ח"ס אחד מסכת דן ושמו יסכר ויספר להם מקום ארלם וגדולתם ותקפם וקדושתם ורוב עשרם ומלכותם ואח"כ נעלם הח"ס והוא פלילי. כי ע"כ נשעט בדברי רבותיו הקדושים התנאים אשר הורונו אל תבי מפליג לכל דבר, וגם כי ארומי, התנא רשב"י קדוש קדשים גלה לנו בזהר קדשו כי בעקבות משיחית יתגלה לנו מחייתו עשרת השבטים וכן קבלו רבותיו על העקרא שחמור דוד המלך ע"ה לי גלעד לי מנשה חמור הקב"ה לחמור ישב גלעד, חמס עיניהם חסד עם שחול ועם צמו חף חמי חסן ברכה לבניכם לעתיד לבוא כשעתיד הקב"ה לקבץ את ישראל ראשון הוא מקבץ הוא שבט מנשה שחמור לי גלעד לי מנשה ומפני שכל הדברים לרין התעוררות מלמטה תחלה וגם כי חמור חז"ל על המקרא הקד יפה רשיתי הקד יפה דודי כשתשרע מן האומות חף נעים כשתשלם סדר לירחך חף ערשתי רעננה אלו עשרת השבטים, שגלי לפנים מנהר סמבטיון שעתידים גלות יהודה וביטמן לילך אללס להביאם, כדי שזכו עמכם לימים המשיח ולחי עוה"ב שחמור ציונים ההם ילכו ציון יהודה על בית ישראל ויבוא יחדיו מארץ צפון אל הארץ אשר הנחלתי את אבותיכם. אי לואה התגברו והתחזקו טולנו בחדר אהבת קהל קדש אשכנזים אשר בארץ ישראל והגנו שולחים שליח ישר והגון החכם השלם ר' ברוך בן שמואל מעיר הקדוש גליל העליון אשר מסר נפשו לנווד בארצות ציונים

בשעת גזירת הנזק וישב בעשר עד ליארו
ואבדו להו חרובא ועינא דמיתא וחבר ספר
זוהר הקדוש על התורה טלה רזין דרזין
וזוהר חדש וספר התיקונים ע' אשפין על
חיבת בראשית ועשר לחיזין ול"ג שבינן
וכל מעשה בראשית. הוא ר"ס שה' מתגלה
לו בשמות מברע"ה רע"ה מהימנא וחיבר
גילוי סודותיו ואלי' הנביא וכל בשמות
הנדיקים מתגלים לו חסיד, הוא ר"ס דהקב"ה
וכל המרכבות ושמות הנדיקים ה' באים
לשמוע גילוי סודותיו הוא ר"ס דהסכים
עליה הקב"ה בכל חידושו וסודותיו, וה'
אש ממרום מהבדו והקב"ה וכל הישיבות
של מעלה הסכימו על חיבורו הקדוש עד
דחליבו נחית מעלה בכמה חילין דשמותין
ובמה מלאכי דשכינתא עילאה עשרה על
רחביהון ואמרו כמה בר נש יתפרנסון
מהאי חבירה דליך בדרא בפראה בסוף
יממא ובנייה וקרחים דרור בחרן.

בתורה שבע"פ, ועוד ספרים הרבה מאד
בגלות ובנסתרות ועד אחרון בימינו
חזונו מורינו ורבינו האזן הקדוש רבן
של כל בני הגולה רבינו אליה חסיד ל"ע
אשכנזי אשר חיבר שנים ושבעים חיבורים
קדושים וברורים על התורה וזיכר והגיה
חזרות מאופל השיבושים בכל התורה בגולה
וגססר ועשה סוטים וגללים עמוקי אגדות
התלמוד דרין וזוהר ובכחבי האר"י
ז"ל, ונתילו לו סודות מיעקב אבינו ומשה
רבינו ואליהו הנביא עליהם הגללים חוללות
רבות לא יספיק דיו הרבה כמי הים לכותבם
יהנו שילחים מעט מספריו הקדושים
בנסתרות ואזוה סודות אשר גלה אשר עד
צו"ה ה' בעלמיה מעין כל חי—וכל עדת
ישראל אשר בגולה מחזיקים בחזונו
אלקינו בנסתרות נפשם ובחזונו הקדושה
יהנו בכל מקומם.

אבל

עליהם ועליו נבר קושי השיעבוד
ועול הגלות עד אשר מקום לבאר
כל אשר עבר מעת חרב בית קדשנו ומפארתנו
השני זה מנחך אלף ושבע מאות ושש
ובשים שנה ללות רבות חין די באר ואין
די עולה המכתב. ובשנת ת"ח לאלף השני
הרבו הגוים—מלחמו בני ישראל בחרן
אשכנזי יותר משני מאות אלף נפשות ביומיות
חשונות ר"ל מלאו כמה בורות ומקומות
עם אשנים וגשם וקף וכולם קדשו שמו
המיוחד שמו הקדוש יתב"ש ומסרו נפשם
למיתה ופסקו ליארו לעצב, מלמד בכל
דור ודור מדינה ומדינה כל הקללה נתקיימו
בנו ובכל זאת שמו הודול לא שמתו. ועתה
הבביר עלינו עול מזהבה מהים וארמונות
ואומרים מרוד והבא, וימנעו כל המהות
והפדוסות וידל ישראל מאד המעיים והאכזבים
שאלים ללחם ואין. ועוד גזירות קשות
באו בנים עד משבר וכן חין ללדה,
ועת לרה ליעקב וממנה יושע, הן עתה
שלא היה אשר נצקם וגשאל מאת יקר
הדת חזונו מלך ישראל יחי' לעד ונחת
כל

ואחריו סתרי תורה בכל דור אחר
סתרי סודות התורה בקבלה,
עד הרב החסיד ר' יצחק סני נהר בן
הראש"ד שה' פה שליו לחיורו וה"ק רבינו
הלגור מגרמניה וה"ק הרמב"ן ועד אחרון
איש חלקים קדוש ועדא החלקי ר' יצחק
לוריא ז"ל אשכנזי אשר גלה בחזרי סודות
הזוהר הקדוש, וה' לו גילוי אליהו ז"ל
וידע כל דיו דרזין מעשה בראשית ומעשה
מרכבה ומכמת הפרלף וה' מדבר עם
נשמות ורוחין כמבואר בכחבו וספריו אשר
הגיה אשר הגו שולחים מהם ביד שליח,
הל. ורבותיו הראשונים חברו הלכות גדולות
וסקוקים, והלכות רבינו יצחק אלפסי וספרי
רבינו משה ב"ר מיימון הלכות בדרות
בלשון משנה על כל תורה שבע"פ עד
שולחן הערוך בדרות האחרונים שחברו
רבותיו הגאונים רבינו יוסף קארו ורבינו
משה איסרליש אשכנזי שולחן ערוך ומפה
פרסיה מכל הדעות והפיקות וביטות שחיסמו

כל אחיו קדושי עליון בני משה רבינו
עליו השלום ולכל אחיו עשרת השבטים
שבתי יס .

אהרן

נפשינו בשאלתנו, ועמנו בבקשתנו
על כל כנסת ישראל אשר על
כבודנו בנינו ופקדונו כטומאת הגדה ושמו
הגדול והקדוש ית"ש מתחלל באמרוס היה
הלקיכה ויעורוכס אפס כחמו נתחללה
דעתנו ומחשבתנו, וקלר רוחנו לשפוך
נפשינו בתפלה ותחנונים לפי המקום ב"ה
כי נתקיים בנו בטורת ולא מ"ן כאשר
אמר התנ"ה ראש"ן, יכול אני לשטור את
כל העולם כולו מן דין תפלה מיום שחבר
בהמ"ק ועד עכשו שחבר לכן שמשו נא
ואת שניה וטורת ולא מ"ן, ואך כי עתה
בדור האחרון בזה אשר הלכות תפלות
וחדלו הפרנסות, ועס ד' אלה נמוסס בסתר
המדרגה, כי על כן מהפגלים ומתחננים
לפי אדונו חטנו נא אחס אחינו בני
אב אחד נחנו עזרונו בתפלה כאשר עזר
אבינו בן לורי' לדוד המלך ע"ה צעת
לרנו ובמ"ש וייער לו אבינו בן לורי'
ואר"י אמר רב שצורו בתפלה, ואס שס
ה' מלחם אחד לחבר חף כי מרבים לרבים
ועל כבוד קדושת שמו ותורתו ועדנו כי
כסל כח הסכל מהחירופים וגדופים לשס
ד' לבאות ועד מתי יס' עוז נכסי ותפלתו
בד נר ולא יעמוד ברחוק מלחמו ולא
יעזיב לעפות צלה, ואס קלף הוא מעט
בבד חטאת עמו הס הסיסו יתור מהעיקר
כפלי כפלים עולם הקסה וקושי השיעבוד
ועברו על השביעה אשר' השביעס ד'
אלקינו שלא ירנו את קושי שטורס על
ישראל בלא יתהרו הקן, וכך אמרו
אבותינו ורבותינו בתפלתם רענו לעשות
לעיקר ומי מטכס בלור שבטיסה ושטור
מלכות אשר ע"י שטורס הקסה שאין
מניחין להגדיל תורה ולהאדירה מלא השמן
מקוס להסית ולבלע עס ד' בהצותו וכן
אמרו רבותינו הקדושים לסייע לעדתינו

משלש כהנים אחד שחבר ירמ' הנביא
אס כיוצר הזה לא אוכל לעשות לכם בני
ישראל כאס ד' הגה כחומר ציד היוצר
כן אחס בידי בית ישראל. יחזקאל הנביא
אמר ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה
אתן בקרבכם והסירתי את לב האבן
מבשרכם ונתתי לכם לב בשר ואת רוחי
אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחוקי
תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם: ורבו נא
בתפלה ובדמעה בנפשותיכם הטוהרות
וכשחמס הקדושות ילבישו מלכות ויכנסו
לאחר הפנימית לפני ולפנים כי בלא מ"ס
עד נכס ואס לא למענו למענו יעס,
כאשר גלה לנו האלקי רש"י בתיקונים
דפירקנא בתראה למענו יעסה, וכמו
סדרו לנו אבשי כה"ל בתפלה ומציא
גוהל לבני צניה למען שמו בזהבס,
ובמס"כ למעני אעסה, ולמען לא יתחלל
שמו הקדוש, אבל יתקדש ויכירו גוים וידעו
כי הוא מלך על כל הארץ ומושל בגוים
ולמען תורתו הקדושה, אשר הגוים צו
חיתה פרטו קלוס, ויתור מלחם עשו
לשמו הגדול יתקדש ויזכור אברהם יצחק
ויעקב וירחם לקבץ גלויותיו, ולבנות בית
קדשו ותפלתו ואלדונו התנא האלקי
רש"י גלה לנו צוהר קדשו בתיקונים,
ואמר ובזמנא דעשר ספירין מתלבשין
באלין קלוסין אליו דידעין בקליפון עבדן
לומתה בשמיהן ובהויות דקב"ה לאלין
קליפון ובתלין גורא, ודאי יס ציטיון
ידעין לפעול את כל יבשעת דחק וסכנת
ישיכו לעזרנו, בתחלתם על כלל אחיהם
ערת ד' .

שנית

בבקשה את שאלה נפשינו הלא
זה הדבר הגדוע בשער צת
רבים מצי רבותינו כי מרס יבא משיח
לדקינו לריך להיות בא"י ב"ד הגדול סמוכים
ובעוה"ר ע"י הגלות וכבוד הגויות הקשות
בטלו הסמיכות והלכה בדורה שלריך שיהי'
הנסמך מהסמך, והסו"ת יעד שיהי' ב"ד
הגדול

הגדול כחמור ואשיבה שופטך כבראשונה, אחרי כן יקרא לך עיר הדק קריה נאמנה ליון במשפט תפדה ושביה בלדקה וזה יהי' בלי ספק כשיכין הבוית"ש לבות בני האדם ויתרבה זכותם ותשוקתם לשם ד' ולחורה לפני בא המשיח, וכאשר שמענו בצרור שיש אללס סנהדרין סימכון מפי נסמכין שהרי דיני דיני נפשות יבחרו נא כמה מהחכמים הסמוכים בחמלתם על כלל עם ד', יבואו נא לארץ ישראל, נחלת אבותינו ויסמכו לת"ח כדי שימלא ב"ד סמוכים בא"י אשר תחלת הגאולה בזה, ומה יפה אף נעים לאנשים גדולים כמותם לבא לא"י אשר רבותינו הקדושים התנאים והאמוראים ה' מנשקים על החומי א"י, והי' מנשקים אביה ומתגלגלין על עפרה, וכן הוא אומר כי ראו עבדיך את אביה, ואת עפרה יחוננו, ואמרו רבותינו בקבלתם כל השוכן בא"י עוטתיו מחולין לו שנאמר וכל יאמר שכן חליתי העם הושב בה נשוא עון, ואפילו הלך בה ד' אמות זוכה לחיי עוה"ב, וכל הקבור בה נתכפר לו עונותיו וכלו המקום שקבור בה מוצא כפרה, יכפר חטאתו עמו ולעולם ידור אדם בא"י אפילו בעיר שרובה עכו"ם ואל ידור בחו"ל אפילו בעיר שרובה ישראל שכל היולא לחו"ל כאלו עובד עכו"ם שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ד' לאמר לך עבוד אלהים אחרים ורבותינו הגדולים אמרו ששיבת א"י מ"ע מה"ת אפילו בזמן הזה, כמו ששינו בספרי על המקרא וירשת אותם וישבת בארלס, אמרו ששיבת א"י שקולה ככל התורה כולה, מעשה בר' יהודה בן בתירה ור' מתיא בן חרש ר' חנינא בן אחי ר' יהושע, ור' יונתן ור' יואלץ לחו"ל, והגיעו לתלמים וחברו את א"י וקפו עיניהם וחלגו דמעוניהם וקראו בגדיהם וקראו המקרא וירשתם אותם וישבת בארלס, וחזרו על מקומם

ואמרו ששיבת א"י שקולה ככל התורה כולה, ובימים האלה שלום בא"י מרשעת הגוים, רק מיסים ניתן לשר הארץ, ואם שלא ניתן רשות לכולם או רובם לעלות כחומה לא"י ליחידים לא נאמר. שהרי מלנו שהי' זמנים שהלכו מהם לא"י בשגם קבלה בידינו מרבנותינו בעלי התלמוד ירושלמי שבהמ"ק עתיד להבנות קודם מלכות בית דוד וכן גילה לנו המגא חלקי רשב"י כי בתחלה בונה ירושלים ד', ואח"כ נרחי ישראל יכנס, ובבא מחכמיהם הנה, ובהארות מוראות נפלאות פני קדשם גם פה גם במקומות אחרים ישיבו נפשות של המדוכאים האומללים וית' לבם של אחינו בני ישראל היושבים במחשכים כמתי עולם, והמעשקים יישירו, ורפי האמונה יתגברו וחלושי היראה יתאמנו, ויבררו חוקי האלקים ותורותיו ומשפטיו ויוכיחי בשערים להורות דרכיו דבריהם הישרים והקדושים ברשפי אש שלהבת יה ממקור לבבם הטהורות, יכנסו בלבב עדת ד' יעירו ויעוררו אהבת ד' ומלאה הארץ דעה ויטו שכם אחד לעבדו יתב"ש ולהגות בחוררתו הקדושה בכל לבבם ובכל נפשם ומאדם ובא ליוון גואל ולשבי פשע ביעקב :

ועוד בה שלישיה כי מאז ועד עתה הי' אהב"י אשר בטולה ממלאים עור לאחיהם אשר בא"י ועתה כי נגרע עזרתם למו הנענו עד ארץ שחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטננו כי השתרנו ועלו על לווארנו חובות רבות, אלפי רבבות נפשות אשר הוכרח לנו לקבל עלינו בנשך ובמרבית, לכמה סיבות מסיבות, כי נתנו לשבי ולבזה לחסידים וארטוגיט שאנו מוכרחים ליתן כל שנה עולה סך עטים ורב וגם לפקוח נפשות עניים ות"ח האורכנו ללות להחיות את נפשם, בין כה וכה עלו החובות לאלפים ורבבות

וה' כי יבואו דבריהם אל כולם ותחיו
העלמות האלה יגלו לדיקים וירגו כל
ישרי לב ויפשו עניים בד' שמחה וגיל
ומפני כי הדרכים סגורים ומסוגרים
וגדורים בלתי אפשר ה' לשלח מי ומי
מזקני עדתו הגדולים החלשים ותושי
כח, וזה האיש ישר שלוח מיהמנא
המוביל דא, ברוך הוא לד' אשר התנדב
להגבר כארי לגוד במדבריות ואלות
לחפוש מולא הדרך, והרופא לגשברי לב
יראהו דרבו לבוא למחוז חפלינו, ובקשתינו
יהי' נא בעזרתו ויקבלהו בספר פנים
יפות ולא ישיבנו ריקס :

אנחנו אחיהם מרחוק משתחווים מול
הדרת פני מגורות הטהורות
עטרת תפארתנו ולמי כל חמדת ישראל
הלא הוא אדונינו מלך ישראל, הננו
מתגפלים לפני כסא כבודו ומשתחווים ארצה
ומתחננים יתן נא את שאלתינו ובקשתינו,
ואנחנו פה בצרף הקדושה פורשים כפינו
בחפלינו טוכ שער השמים מקום
מקדשיו, כותל המערבי אשר לא זה
שכינה משם, ועל קבר רחל אמנו
אשר בדרך אפרת היא בית לחם, קול
צרמה כשמע נהי בני תמורוים רחל
מבכה על צניה וגו', ועל קברות האבות
הק"ד והאמהות הקדושות, ועל כל מנוחת
הנביאים והתנאים והאמוראים הושע בן
צארי, רבי פינחס בן יאיר רשב"י ור'
אלעזר בנו ויונה בן עוזיאל ועל הלל
הזקן, ושר לבא ישראל צניה בן יהודע,
ועוד הרבה מאוד אשר סביבות גליל
הקודש :

עינינו לשמיה נעלית ימליט טוב
עבורם, ועבורינו לפני שוכן
שחקים ישוב ירחם על כולנו יקבלנו יחד
ויאמר לאסורים לאו, ולאשר בחשך הגלו
ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו ב"ב כיר"א:
כ"ד

ורבבות צרכים נוספות והתשלומין קבועין
לזמן מוגבל, ואם לא יסלקו החובות
דרכא דנפשיה קא חזין הכא, ענמה
נפשינו פן ח"ו מוט תחמוט הארץ פור
התפוררה הארץ ואי אפשר להעזר בזה
מאחז"י אשר בארצות מולדתינו, מרובי
לרעת וממיעוט השפע וגרעון הפרנסה
ואולת ידם, ודי להם להפקיע את עצמם:

ובכן חזן מזה גדולה מזו, המשולשת
בפדיון שבויים, ות"ה דרבים,
וישוב א"י כי ע"כ בקשתינו, יקחו נא
תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו,
על גאולתינו ועל פדות נפשינו, והמלך
הגדול יחי' לעד יפקוד להרים תרומה
גדולה מכל עשרת השבטים אחז"י וימסור
בידו של שלוחינו זה ויעזרהו למען יבא
ויבוא התרומה הנה בשלימות לרומם קרן
ארצנו, ולהאיר [עינינו, לסלק נפשינו
מעל החובות הרבות האוכלות את
בשרינו ומדאיבות נפשינו ומצלבל דעתינו,
בארצנו, וגם על העהיד פן ח"ו יאריך
עוד חיזה זמן, עד גאולתינו וישועתינו,
ויתרבו חבלי משיח ולדות רבות, וחיינו
חלויים מנגד, יחמלו נא, להמליח לנו
עזר בכל שנה ע"י הדרך שיראם ד'
הלקינו למען יחזקו בתורת ד' י"ת וית"ש,
החכמים עובדי ד' בארה"ק מתוך הדחק
יומם ולילה ביציבות ובתי מדרשות שלטו.

ועל ארבעה לא ישיבנו ריקס לשמח
נפשינו כנועם הדר יקר תפארת
כתב ידי קדשם בשפה צרורה, בלשון
הקדש להשיב על שאלתינו ולשמח
נפשותינו לרווח לנאיתנו ולברר את ספקיטינו
מכל ישיבתם, והרעם ואיכותם לנחם כל
יושבי גלותינו לדיקים וגאונים גדולים
וישרים ורואי ד' המדוכאים ומדאכים
ומסובלים ביסורים ועגמת נפש ולרות
רבות, בצקר יאמרו מי יתן ערב וכו',

השבטים, ואני משתאה ומחשב לדעת, דברי ר' יוחנן בפק' דמגילה שהלך ירמיה' הגביר בימי יאשיהו להחזיר עשרת השבטים:

שנית לדעת האומרים לא חזרו עכ"פ כולם לפסול כי נתערבו בגוים

וגזמנו בנכרים, כמו שאמרו חז"ל בפי' ה'יחסין ובפי' ד'יבמות, אמר רב יהודה אמר רב אסי נפרי שקדש בזה"ל חוששין לקידושין שחל מעשרת השבטים הוא, ור' עקיבא אמר ואבדתם בגוים אלו עשרת השבטים [הגה"ה מהמחבר המעתיק ולעיל הבאתי בשם ספר לקן הימין] שמביא בשם ספר קדמין שעשו תשובה אמונית ובה עין וגשא אותם, להכשירם, והרשעים, נשארו ונתבללו בגוים ובה ניחא, ועוד שבירושלמי (סנהדרין דף כ"ג ב') מפרש הפני משה אשר אבותיהם של הראשונים היו רשעים. אבל אלו הבנים נשירים הם עיי"ש וכן הוא בש"ס דילין (ק"י ב') עיין בפרש"י שכתב שביניהם ובני בניהם יחזרו לנו וכשרים הם. וא"כ אין מקום לספקו של הרב הזה]:

שלישית עשרת השבטים לאו לארץ

סימן נגלו כי אם לארץ אשור. ומקרא מלא כתוב במלכים ויגלם אשורה, עוד שם ויגל את ישראל אשורה ויושב אותם בחלח וחבר נהר גזון וערי מדי, ובדברי הימים כתיב ויביאם לחלח וחבר נהר גזון:

אני פרס אכלה לדבר זכור אזכור

למעכת"ר כי מימי לא זכיתי ללאת מן הספק והמבוכה על אלדד הדני, ורוד הראובני, ומה גם על האגרת ההובאה לירושלים בשנת ת"ו פ"י גר שד"ר ומי יסן ויודיעני ארזי הה"כ באור הדבר ועמדני על החמת ועל האמונה כי עלי' דמר סמיכתא הלה דברי עזריאל דלא מן חבריא פה ירושלים עה"ק ת"ו לסדר י"ד אסף את

כ"ד אחיכם השומדים על הפקודים וראשי ישיבות בארץ ישראל, ירושלים וחברון ולפת חו"כ המעתיקים הדואבים החושקים הנכספים הזמאים, המשתוקקים לראותם ולשמוע משלומם ומנפלים לתשובתם במכתב יד קדש הבאים על החתום.

ישראל ממונה ומשגיח דכולל פרושים שבא"י חו"כ

ארי' בא"ח מו"ה ירמיהאל נאמן הכולל פרושים בירושלים חובב"ח

חיים דוד הקטן ראש וממונה ק"ק רוסיא בטבר' ת"ו

אברהם דובער משגיח ומנהיג בלפת ת"ו וכו':

מכתב ד'

העתק נוסח האיגרת השלוחה מירושלים עה"ק אודות עשרת השבטים לגבר הוקם על עין העדה הוא זי"ה, הוא הורה, מי כמחו מורה לתורה ולתעורה הוא הרב הכולל אוצר כל חמדה כהר' אלי קום נר"ו מאיר ליהודה.

ל"ב היום ילאתי לשחר פני מעכת"ר ולבקש מלפניו שימחול

על כבודו ויודיעני דעתו הרחבה על ענין מעשה שאירע בימינו שרבני וחכמי אשכנזים יל"ו שלחו בשנת תקל"א למספר בני ישראל שליח נאמן מלפת חו"כ לעשרת השבטים כמו שמבואר במכתב אשר אלי שולח למעלתו בזה העתק ממנו [כפה"ג] הוא מכתב השלישי הג"ל, השליח הג"ל לא חזר, כי נהרג בכו"ה ר"ל בארץ סימן ב' שנים אחרי כן, אמנם לשמוע און שמענו כי מלא השליח ז"ל שם לפני מותו דרך מדבר, מהלך ע"ז יום מקום עשרת

אם הצרכה באסמך ובכל משלת ידך :

יום ג' י"ד אלול שנת תקצ"ה לפ"ק

שלמה משה סיוון ס"ט.

מכתב ה'

טופס הכתב אשר נשלח לירושלים על דבר ענין הלוי (והוא מענה על מכתב די הנ"ל).

שלום לך אדיר התורה, אביר החכמה הרב הגדול נודע ביהודא ומפורסם בישראל מרנא ורבנא מרה **משה סיוון** גד"ו אב"ד דר"מ בעה"ק ירושלים תובב"א.

ל"ג תשואות מן חן לך מורי

הנכבד על האגרת הנפלאה מתחמי האשכנזים שבארץ ישראל לבני משה ועשרת השבטים בשלחת אלי שמחתי עליה כעל כל דבר הטוב לעיני עס ישריך ומלאתי חדוד לשמוע כי מליין תלא עוז חורה ודבר ד' מירושלים :

ייען

כי כדדתי מורי הנכבד באחריותך על הענין הזה ותשאל לך ממני מענה על מה שיש באגרותי הזאת נגד עדות ר' יוחנן שעשרת השבטים שבו בימי יאשיהו, דע נא כי כבר עשה החכם עזרי' מן אדומים על דבר זה במאמר פנינים (פ' י"ג דף ע'). וגם חומר אם קבלה נקבל ואם לדין יש תשובה שהרי בד"ה שכתבו ע"י עזרא. כמו שנראה מפ"ק דבבא בתרא, והוא ה"י זמן רב אחר ירמ' (קס קיפ"טול ח') בזכרו הגלות ההוא של חלח וחצור וגו' כתב בשוליו עד היום הזה, ואם בימיו ה' עדיין בגלותן ודאי הוא שבימי יאשיהו וירמ' לא שבו. ועוד שאם אחת חומר כן הק' מכויז כמה נבואות של כמה נביאים המשדיס' לנו כי עוד ישראל ויהודה ישיבו

על אדמתן יחד מה שלא ה' עדיין ובשרט הנבואה הרבומה המבוארת ביחזקאל ל"ג קח לך עץ אחד ליהודה ועץ אחד לאפרים, וכל אותה הפרשה אשר איננה על תנאי רק בהחלט יד על כס יהססופה להתקיים ליהודה שהוא מלכיות שני השבטים, ולכל בית ישראל חזריו שהוא גלות העשרת : משנה שלמה שנינו בפרק חלקדרי עקיבא ור"א אשר הם נולדו בימי התורנות ומקובי ראשית החכמים הידועים במלי דמחא נחלקו אם עתידין לחזור מכלל איפה כי בזמנם עדיין ה' כהויתן מקדש וכו' [הגה"ה וכן שר' עקיבא מביא ראו' לטורגסדופס, מנכר המבטיון על נהר כהם מעבר לנהר הזה כמבואר בירושלמי סנהדרין כס, ומשם ראו' שהם כשרים וקדושים כהרי הקב"ה סובב אותם בנהר הגפלה בממנה חות על שמירת שבת ע"כ הנה"ה] :

וע"ד השאלה השנית אחת הדבר כי

ימים השבטים ה' נחשב מאד בעיני חז"ל גם תורתם ואמונתם, אשר נשכח מהם באורך ימים כאשר כתב רב למח גאון ג"ע בתשובתו לאנשי קיריאן, ואלה דבריו וקידם ביאת אבותינו לאחר כניען הם, עשרת השבטים, נעססוק במלחמות ובכחו את המענה שלקחו מפי משה ואפילו יהושע ע"ה אמרו עליו שטולדו לו ספיקות אחר מיתת משה ובכל השבטים שה' בכל הארץ חלל בשם יהודה ובנימין החזיקו בתורה על טולס עכ"ל, [יב"חממר חז"ל חמרא דטורגניטא ומיא דמוסות קופחו עשרת השבטים מישראל ע"כ הנה"ה] חמנס מנסי זה לא חדלו להיות בני ישראל וכבר למדנו בחז"ל פרשה בחוקתי מנין שהעברת כחותה לשבטים שנאמר וזכרתי להם ברית ראשונים :

ואולם בדבר השאלה השלישית הנה יש

לדעת שעשרת השבטים לא בזמן אחד מלי כי בתחלה בא פול לראובני

ולגדי ולחלי שבע מנשה. אח"כ בא תגלת פלאחר ויקח את עיון ואת אבנל בית מעכה ואת יעוז ואת קדש, ואת חזר ואת הגלעד וכו' כל ארץ נפתלי ויגלס. ובימי יהושע בן אלה לכו שלמנדר את שומרון ויגל את שארית השבטים. ויתכן להיות שרבים מהם. הלכו בקרב הימים האלה לארץ אחרת ומה גם לארץ ערב, ששמה ישבו מעולם יהודים רבים בעלי משרה וממשלה, כאשר כתבתי בספרי תולדות גדולי ישראל ארץ אבו כרם אסעד:

שבשנת רס"ג נודע שמנו בחיילי ע"י מכתב עברי שבא מא"י ולהקופת השנה הזאת, שנת רפ"ד עבר היום והגיע לוינצ'א. ועלה לרומי ומשם נתאמת ליורעים מהלכו וענינו שאל עזר, מראש הכומרים קלימאטי נגד התוהו סולומון. ובעת שחבר פרייל ספרו במרחשוון רפ"ה שמע כי ראש הכומרים ברומי דובר והסכים לפטרו ולשלוח אותו בספינה רבה ומלאה כלי קרב, ואיגנים יהודים וטורים. ויותר ממנו כתב עליו ר' יוסף הכהן בחלק שני מספרו דברי הימים שהחבר אל ר' שלמה מלכו ואחר שנשקף זה האחרון הביאו הקיסר קארלי לספרד ויושב שם עד ימים רבים וימת בבית הסוהר וכן העלה זכרונם החכם החוקר ר' עזרי' מן האדומים ז"ל בפ"ג מספרו היקר. ובסדר הדורות (דף קפ"ו) הוסיף שם לאמר אמת כי הקיסר הולך אז אחריו את הראובני הנזכר לספרד אסור באזיקים, ושם לפי הנשמע סר לו מר המות:

אודות האגרת השלוחה לירושלים בשנת ה"ז ליצירה לא ראיתי ולא שמעתי ממנה דבר עד היום, וזאת מה שכתב עליה הרב חיד"א בספרו יעיר און (דף פ"ו ב') זאת תשובתי להעריך לפניך בדבר מה ששאלת מורי הנכבד ואהה שלום כחפץך וחפץ תלמידך המשמחוס מרחוק מול הדרת כבוד תורתך ותכמתך: אליקום ברמולי.

העתק מכתב אחד

הנשלח מעיר קאלקוטא שבבמדינת הודו (אינדען) הנשלח לירושלים לרבניה ולגדולה בנידן הנ"ל, והכתב הוא כתב רש"י בכתיבת הספרדים נעתק אות באות מגוף הכתב.

בס"ד לעיה"ק ירושלים ת"ו פה עי"ת בלכותא יע"א ביום א' ל"ח רחמים

ובענין הספק והבוכה שזכרת במכתבך היקר על אודות אלדד הדני, ודוד הראובני. הנה נאמן ונדע הדבר שהראשון נסע בארצות של צבל ואפריקא, ובא לספרד כאשר נראה מתשובת ר' למח גאון לשאלת אנשי קוראן הנ"ל. בעסק ר' אלדד הדני ששלחתם לפנינו, ואשר שמועט ממנו ספרו לנו חכמים ששמנו מרבן יחזק בן רבנא שמחה שראו דני אלדד הדני זה וה' תמוהים מדבריו וכו' :

גם ה"ח ר' דוד קמחי בספר השרשים שרש שגה מביא בשם ר' יהודה בן קורין אשר ה' לפי עדות רב"ע בספרו מאזנים ממדינת האחרת. כי הוא שמוע דבר מאלדד הדני, גם השר חסדאי בר' יחזק בן שפרוט הספרדי באגרתו היקרה למלך כוזר כתב עליו הדברים האלה, ובימי אבותינו, נסל אללינו איש ישראל נבון דבר ה' מתיחס לשבט דן עד שהגיע לך בן יעקב וה' מדבר בלחות וקורא שמות לכל דבר בלשון הקודש, וכל דבר לא נעלם ממנו ובעמוד לדרוש בהלכה כך ה' אומר עתה אל בן קנז קיבל מפי יהושע מפי משה מפי הגבורה:

ואולם השני כבר העיד עליו ר' אברהם פרייטל בפ' י"ד מספרו, אגרת ארחות עולם שנדפס זה פעמים הרבה

רחמים שנת יבשר את הגאולה
לפ"ק אל מו"ל מעל' הר' הכולל
בישראל להלל אין גומרין עליו
את ההלל ה"ה כמור"ה ד"י פרומקין
המו"ל החבצלת יצ"ו.

(לד) **אחריו** עמרת החיים והשלום,
חיתנו אלה הסיבה שהראה

אותי ה"ר ס' מנשה בליץ ה"י מכתבי
ומתמו הרבנים המובהקים, ד' עליה'
יחי כו"א, על התעוררת הגאולה שיבא
בכו"א ששתי שמחה רבה יה"ר שיה'
בגלגל ובזמן קרוב אמן, ועתה אחזה
דעי למעכת"ר, כי מאז ומקדם ה' שנים,
שהייתי בעי"ת אנכאן, ובקונן יע"א אודות
השאלות של עזרת נדחים יכ"ך, באותו
זמן ג"כ הייתי שואל ומבקש לדעת
הדרכים, ומונאות ומובאות של כל אותם
המקומות, כדי לבטח אלל אחינו בני
משה רע"ה ועל עשרת השבטים היו"ג
ולמדתי מהם ומהרבה גוים הנכנסין
ויולאים אללם למדתי הכל בפירוש, ולמדתי
ג"כ שיש שני דרכים, אחד בים ואחד
ביבשה, וגם בעיר אחד סמוך לנהר
סמבטיון, שהגוים ילכו ויציאו להם
ליהודים, הרבה סחורות, והוא דוקא
משבת לשבת, הם יכולים לעבור בתוך
הנהר הנזכר ומניחים שם הסחורות
במקום אחד הידוע להם וכותבים למעלה
מהסחורות הערך וילכו להם ולשבת
הבאה יבואו הגוים ויקחו הממון ומה
שנשאר מהסחורות, וכן הוא דרכם:
ועוד מולאתי עדות ברורה שצאלו המדינות
הרחוקות לפעמים יבואו יהודים ויקנו
מהם הרבה סחורות, וקוראים אותם
שאינם איכלין גיד הנשה והם יאהודים
של בני משה ולפעמים יבואו גם משבט
יששכר, וכל זה דוקא בימי החורף, אבל
בימי הקיץ לא יבואו כלל אלא הגוים
ילכו שם למכור ולקנות וכו' וכו', והכל

כחוב אללי בארוכה: וגם סיפר לי איש
הבעל הבית ס' מוסא רחמים הכהן ה"י
שהוא ה"י ג"כ בגילא ושמו הרבה
פעמים שהיחודים מבני משה ומהשבטים
הם קרובים באותן המקומות ויש סימנים
הרבה, ועוד שמעתי על איש אחד שהוא
יושב בדראגולין שהוא בעלמו הלך באותו
העיר שהיא סמוכה לנהר סמבטיון והביא
שם סחורות והתחילו לבוא אללו, והוא
מדבר עממם בכמה לשונות ולא הי'
מבינים עד שהתחיל לדבר בשון הקודש
באותה שעה הי' מותנים לו בכמה שאל
ולוקחים ולא רצו לפרש מי הם ומאיזה
משפחה הם, כי אחד מהם דוקא התחיל
לדבר שהוא והם משבט יששכר. ותוך כדי
דיבור בא אחיו וראה אותו מדבר אותי
תיקף גער בו וברחו ממנו וכו' על זה
הדבר ג"כ כתבתי לו לזה האיש אשר
היום הוא בדראגולין שיכתוב כל המעשה
שעבר עליו הכל בארוכה. ויראה לי ג"כ
מה שהוא יודע מאלו המקומות. ואם
לאו אני הולך אללו ללמוד ג"כ מה שהוא
יודע. הגם שיש לי הכל מה שראיתי
ושמעתי מפי מגידי אמת וירחב ד' והתחלתי
היום להתעורר מתדרמה על כלותא ע"א
זה (קאלקוטא) ולדבר על לבס שיה' לנו
לעזר כפי כחם ועוד יותר. אשר ע"כ
יודע למעכת"ר שאני עד עתה הייתי
ממהין ומנפה למולא לי חבר כדי שיבא
עמי באלה המקומות לחקור ולדרוש ולהמליץ
איזה מרגוע וארוכה, עכשיו שנתעוררו
אנשי ירושלים תו"כ ב"ב הרבי מוכן
ומזומן לבא להתחבר עממם לבס יחוד
קבה"ו וכו' ולא לריך שיבא ד' אנשים.
כי אם דוקא שנים. ואפילו באחד די,
ואני עמו. אמנם טובים השנים, וכיון
שעלתם הסכמתם על ענין זה. יבואו
תיקף, כי עכשיו הזמן מוכשר להלך בכל
המקומות הללו, ועד שיבואו אלה השלושים
פה, אנכי לא אשקוט מלדבר על לב
אנשים

ואערי פדות וגאולה שלמה כיר"א רק אין דבר ואומר שלום ושלח נא אנכי מבקש, שתמארו ותחשבו וישיבו לי על הכל הנ"ל על שם ס' רחמים מוסא הכהן הי' עפי"ך, דוד שושן בלכתא ע"א, הנעיר חולעת ולא איש יעקב משה קאסורלה ס"ט :

העתקנו אות באת מנוף המכתב ולראי' באלו עה"ח יום ח"

כסלו תר"ס פה עה"ק ירושלים תובב"א נאום חיים מענדיל בהרא"ש ז"ל ספרא ודייגא דפהע"ק ת"ו נאום גדלי' בר"א יפה שמש בד"ל דעה עה"ק :

זה המכתב אשר בא מקאלקוטא, להמו"ל חבללת, אך הוא, וג"כ הרב דספרדים ר"ש ל"ל ישא ברכה וכו'. והרב דאשכנזים הרש"ס מפחדים המה לחתום על הניירות ועל הספרים המדברים בזה הענין יען כי המה נתינו בחוך הונדרא וכן יעלילו עליהם כי המה מבקשים מלוכה וכו' וד"ל. ע"כ בלו עה"ח רק אנשים אשר המה חוסים תחת "קאסולאטין" ! אנשים שחיגס שייכים בראש איזה קהלה אך הדבר אמת ומפני זה ג"כ הבר"ל לא חתמו על זה רק השמש והספרא דדייגא וד"ל :

כל זה העתקה מהאגרת הלו והחתומות והבורור על כל הנ"ל :

אנשים, וגם אוכל ליקח אריקומיר חסי מאנשים ידועים עבור אותם המקומות כדי שנוכל לכתום לפנינו וגם שאני יודע לשאת ולתת בלשונם כדי למלא הפתחים נפתחים, בעז' השי"ת, ויקחו אלו השלוחים פנקס אחד מתוקן ומיושב בכל אלו החיתמות של הרבנים והבתי דיינים, כמו שכתובים בזה התעודה הנקרא, עת לבקש. ואם יכולים לקחת החותם של עמ"ר רש"ל כמה נאה ויאה. וג"כ יקחו בידם כמו חמשים או ששים מכתבים, כתיבת יד עם החותמות. ומאה ויותר מהתעודות הללו הנדפסים, ועוד ג"כ יקחו כמו עשרים ניירות חלקים בלי שום כתיבה, כי אם דוקא בחתימות כנז"ל סיה' נלרכים הרבה למאד כדי כשנגיע קרוב אללם בעזהש"ה אנחנו נלרכים לשלוח לאותם המקומות כתבים מונים ממונים שונים. כדי שידעו שאנחנו בגלות וירושלים בחורבנה וישראל משועבדים וכו' אנחנו נשלח להם מכתבים זה אחר זה כדי שיבואו עמנו, או שיכניסו אותנו עמם, שנוכל לדבר עמם בארוכה על הכל, וכל זה לריך להזמין עכשיו מפני שהדרכים הם רחוקים עד שנכתוב לכם משה, ויבא התשובה יכלה הזמן, אע"כ לריך להזמין מעתה ומעכשיו. והקצ"ה יעשה למען שמו הגדול לפתוח שערי רחמים

ע"ד בני הרכבים

מאמר ע"ד בני הרכבים מספר שפת אמת

אשר שערזו ברוח דעתם, ויכריח בכת תוכחות אשר אין עליהם תשובה להודות כי רוח הגבולה דובר גם כי קלרה בינת כל חכם מדיני לשער דברים אשר יהי' באחרית

ל'ה) **וזה** לשונו החכם יש"ר באגרותיו עם המתחבמים והמהלספים, אשר נואלו לתת את נביאיו הדרך לחכמי מדינה ואת נביאותיהם להשערות ישרות

ותהי מלכותם לממלכה חקופה ושלטון על כל סביבותיה בכל זאת לא הי' לה מלך מעדיתה עד היום כי לא שב איש מלרי להחזיק במלוכה בני עמו לעולם. אף כי עוד ניר למלרים הקדמונים המה "הקאפטים" אשר על שםם נקרא ארץ מלרים בפי סופרי האול בשם "עניפטאן" ובידיהם עוד שרידי שפת מלרים הקדמונים הנקראת בפי חז"ל בשם גפנית. ומקלת חכמת אבותיהם ירושת פליטה להם בידם בכל דבר הטוב לבדם חוכרי הכנסת בית המלכות מאת השלטון בכל זאת לא נעז אחד מהם לעולם לחתור אל המלוכה כי לא ילחמו למלוכה עד עולם בכח הגזירה ההיא אשר גזר הנביא עליהם בשם השם :

(ג) באדמת בכל רובצת עד היום
הזה הקללה הכתובה עליה. בספר (ישעי' ס"ו י"ג. ב', כ"א כ"ב) (ובירמי' ל' ל"ט. מ') חוסמת היא את העיברים מהיג עליה רגל אדם ורגל בהמה כי הי' ארצה מעון תמים, ונחשים ועקרבאים וחולי צפר רובצים בעייה ובקלוי היכליה אף כי קרובה היא אל ערים נושבות ודרך כבדת ארץ ממונה עומדת עיר בגדד רבתי בגי'ם, בכל זאת לא יעזו איש לעביר ממנה אל עי בכל להתבונן על שרידי חביותיה כאשר נסו אוהבי חוקרי קדמוניות לעשות בעיי פערזו פאליס. קרית משוש מלכי פרס הקדמונים ועיי ערים עתיקות וזלחה, כי נחשים לפעמים, אשר אין להם לחם נלצים כשומרים נאמנים עליה ולא יתנום להתחבך בעפר הארץ אשר אררה השם, ובכח הראיות האלה התוכח החכם יש"ר את מרעיש ויקרא להם בשחוק לאמר: ועתה אם יש את נפשיכם להשפיל את דברי הנביאים תנו המלוכה על מלרים בידי אחד הקאפטים וטעוהו את אדמתם בכל מהמון השטרות אשר שכן הנביא

באחרית הימים ולשפט עליהם כי יהי' אחרי אלפי שנים, במעמד שהוא אשר המה בחיי הגזר את השערות, ואלה סופרי הקודש גזרו דברים ויעמדו לעד, ואלה המופתים אשר הביא החכם הזה :

(א) כל צמי קדם והממלכות אשר נוסדו בראשית הימים לא התקיימו עד דור האחרון כי התגלגלו תחת אפני מרגיזי הארצות, אשר בלבלו את סדרי הישוב ויוסגו ממלוכות חדשות תחת השטרות פעמים אין מספר, האשורים הכשדים והמדיים הפרסיים היונים הרומאים הערביים הקדרים, והתוגרמים, והמון עריצי גוים זולתם שנו את פרי תבל שינויים רבים אין מספר והעמים המנוגחים התבללו עפ"י רוב במגליהם וישתקעו בם, עד לעת כואת אין עם בארץ יודע סדר יחוסם מימי קדם, ואין מדינה אשר סדרי יאובה מחורים בידה מראשית הימים, וזלתי הערביים לאלאי ישמעאל לבדם יושבים בארצם לבטח מראשית ימי יאובם עד הדור האחרון הזה לא נכנעו לקבל מרות, כל רב ובלית לא שלטו בם עליהם מעולם. וכל יגיעי מרגיזי הארצות לא עמדו להם לתת רסן העבדות על לחי בני חורין האלה כי חפשות בידם נס להתנוסס כבר דבר המלאך אשר דבר בשם ד' שולחו אל אביהם הראשון לאמר והוא יהי' פרא אדם אשר הוראתו של תיבה הזאת בלשון הקודש על החפשות המוחלטת כמו מי שילח פרא חפשי (איוב ל"ט ה') :

(ב) יחזקאל ניבא על המלרים כי לא יהי' להם נשיא מארצם עוד (יחזקאל ל' י"ג), ודבריו לא נפל ארצה כי מיום אשר הורמה עטרת המלוכה מראש סרעה, "אמאזוס" לא זכה אחד מילידי מלרים לעשות מלוכה בעמו עיד, אף ששבה עטרת מלרים בימי מלוכות תלמי

הנביא זה ותנו מוסות העבדות על הערביים ואז גם אני אודה לכם :

וגם אני עוללתי אחרי החכם הזה בספרי התולדה ובכתבי העתים ומלאתי את הבכורה אשר אותה נפשי להקים את דברי ירמיה' אל בית הרכבים בספרו בסוף פרשה ל"ה לאחר ולבית הרכבים אמר ירמיה' כה אמר ד' לבאות אלקי ישראל יען אשר שמועתם אל מלות יוגדו אביכם ותשמרו את כל מלותיו לא יכרת אים ליוגד בן רכב עומד לפני כל הימים :

הדברים האלה אשר לא יסבלו כל פירוש וכל ביאור אחד מבלעדי פשטם מצטיח להמשפחה הזאת שם ושאר על פני האדמה כל הימים לא כוול עם ישראל אשר נשבתו מהיות גוי במועדו עד עת קץ הימין ואיה חיפה הם? אם בכל אלה יתעקש המהתקש עלי הכתובים ולהשיבני כי נבלעו בין ישראל וישבו לקדמותם בצוא משיח לדקינו, גם אני אלק עמו בקרי ואשאלו אם כן חיפה כבר עברו על מלות אביהם אשר אחר עליהם את ישיבת הערים בצואתו אותם לשבת באהלים כל ימיהם ומה ים להם עוד לדקה וזכות לשוב לקדמותם. סוף דבר :

כל הדברים האלה יגיעים .

אבל שמעני אחת ידי החרד על דברי הנביאים דע כי עוד לשד בני בית הרכבים קים, ורק נסתר נסתרה דרכם מאתנו כל המון השנים האלה אבל לא נבלעו בישראל ולא אבדו בגוים וכבר דיבר על אדותם בעל הדרך המפורסם ר' בנימין מטוועטלה בעל המסעות דרוס בספרו ותמלאם. אפס כי העלם העלימו עיניהם מן הספר האמיתי הזה כאשר העלימו עיניהם מכל דבר

אשר לא נגע אל הדין ואל ההלכה משפטו, על כן ה' דבריו כדברי הספר החתום בחין דורש ואין מבקש, עד ימינו אלה, כאשר שלחו הטורים את מלומדיהם למרחבי ארץ לתור אחרי דברים עתיקים אז ילא ספרו של הספר הוא ממתקד ויהי' אור לנתיבות המשולח, וואלק" אשר תר את איה וימלא את בני הרכבים במקום אשר לין הספר הנ"ל, כי בנסעו דרך מדבר ערב ויפגע בארצות יהודים לקח דברים אתם וישאלם על ארס ועל מולדתם ובמרות הדברים שאל שאל מהם אם לא נמלא ביניהם אחד מבני הרכבים? ובתשובה על שאלתו זאת הורו לו איש גבה קומה לבוש בגדי ערב בעל פנים מזויזים לאמר הנה הוא לנגדך, והאיך ההוא התיצב לפניו ברוח גאון ויקח מיד המשולח ספר מקרא קודש, בהעתקה ערבית, ויקרא לפניו בקול רם מקומות שונות, ועל כל השאלות אשר שאל וואלק ממנו ענה אותו תשובות נמרצות ברוח נכון, ויהי' כשאלו וואלק אותו על אבותיו ועל מולדתו קרא לפניו את פרשה ל"ה בספר ירמיה' ויקרא בקול גאונו לאמר מבני הרכבים אני, ויחל את פני המשולח אשר לא ידע כי ממלכתי הטורים הוא לשחר את פני שבתו ולהביא להם את ספרי מקרא ק"ש רבים, אל יועט כי לרעון יהי' להם וכאשר כלה לדבר אותו רכב על סוס וילך לדרשו, וואלק גם הוא לא אחר ללכת אחריו בדרך אשר רשם לפניו עד בואו אל המדבר אשר בני הרכבים נחתים שם בשלה נאות דשא "אחזען" אשר הכינה הטבע באיים צים הסול אשר במדבר הגדול והטורא בואכה מעקקא :

מספר העם הזה עולה לששים חלק והמה רועי מקנה נקושם באהלים ואינם עובדים את האדמה מעשה אבותיהם בידיהם עד היום. אמונתם אמונת

ירעו כאשר איתא על זה בלוקט על פסוק זה ואז זה בנימין דכתיב בנימין ואז יצחק, וטלה אלו השבטים דכתיב שה פורה ישראל ירעו כאשר איתא כשירד בנימין עמהם [פי' לענ"ד עפ"י מה דאיתא בב"ר (פ' ע"ג) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' אמר ר"פ בשם ר' שמואל בר' נחמן מוסרת הוא בדינו שאין עשו טפל אלא ביד בניה של רחל וכו'] ולפי הכונה מ"ש איתא כשירד בנימין עמהם משני שאז יהי' אהם, שטנו של עשו] גור ארץ זה יהודה וכו' עכ"ל הילקוט, וז"ל רש"י שם בשם מדרש הגדה ואריה כבקר יאכל תבן לפי שמלכו עשו טפל ביד בני יוסף שחזר וביט יוסף להבה ובית עשו לקם וגו' (עובדי' א') אכל ביד בני שאר השבטים שנמשלו לחיות לא מלכו לכך נאמר ואריה כבקר יאכל תבן אותם השבטים שנמשלו כאריה כגון יהודה וכן יוסף שנמשל כשור יאכל אותו שנמשל כחבן עכ"ל רש"י הנה מבואר מזה שגם עשרת השבטים ישובו בבית הגואל שהרי קחשיב דן ובני יוסף שהם אפרים ומנשה :

ידיהם לתוך פיהם וקטעו אותם בשיניהם ומרחין אלבעות שלהם ואומרים היינו כפוחים ונתקטעו אלבעותינו ואין לנו יכולים להקיש בכונות אמר הקב"ה אם אשכחך ירושלים וגו', ובא ענן ונשאם מעבר לנהר סמבטיון הם ובניהם ולאנס ובקדם עד היום הזה [גה"ה ובא ענן וכו'] זה סוס ספר הקטן מה בכ"י של כרמולי ובכת"י של פריש (רף קט"ו) הוסיף בא ענן ונשאם ולכל בני משה הם ולאנס ובקדם לבד והוליקן לחולה הקדומה והורידתם שם בלילה ושמשו באתו הלילה רעש גדול וכדו שסובב המקום הנהר וגולל אבן וחול במקום שלא היו שם, נהר גדול מעולם ונהר גולל אבנים וחול בלא טיפת מים ברעש וקול שאלמלא הנהר ברזל הי' מנפלו, ובשבת חרד עליו ענן ומתמלא ענן ואין אדם יכול ליגש אלא עד מולש"ק, והוא נהר סמבטיון, וקורין לו סמבטיון, ויש מקומות באתו נהר שאין להם רוחב ס' אמה וכו' ככל הכתוב על שאלת אנשי קירואן לרבינו נחמ גאון על עסקי אלדד הדני כל זה מלאכי בס' אגדות אגדות במאמר אקטן דמר יעקב], מכל המאמרים הנ"ל מבואר שאין להפק על מציאת עשרת השבטים, הנ"ל יביאם אלינו וינחמנו בגולה שלמה אחי"ר :

ועתה אביא הרבה ראיות מדברי הכתובים ונביאים שמראין מפורש שישבו אלינו עשרת השבטים בשוב ד' את שיבת ציון, ובאו בני יהודה וישראל יהודי ומלך אחד ימלך עליהם ונזכה לזה במהרה בימינו אמן:

ישע"י י"א (פסוק כ"ה)

זאב

וטלה ירעו כאשר ואריה כבקר יאכל תבן וגו' ואז וטלה

שם (פסוק ג') אמרו לחיכם עמי [ופי' המלכות] אתם בני יהודה ובנימין אמרו על אחיכם, בני עשרת השבטים שהם עמי כמותכם ולהחיותכם

עיר בן אמונות, (פירש"י חי אפשר לפתורו אלא על מלך המשיח, שנאמר בו ומשלו מים עד ים ולא מלינו מושל לישראל כזה בימי בית שני וכו' עיי"ש) והכרתי רכב מאפרים (פירש"י וכן המלכים לפי שלא יולדו עוד לרכב) וסוס מירושלים (פי' המלכים כי לא ירכבו על סוס כי ילכו רגלי לעלות לרגל ודבר טמא לא יבא שם) ונכרתה (ממילא) קשת מלחמה (שלא יולדו עוד לקשת כמ"ש ושפט בין הגוים וגו' ולא יבא גוי אל גוי חרב), וזה שכתוב ודיבר שלום לגוים, ובכ"ז יהי מושלו מים עד ים, היינו מים המזרחי עד ים המערבי, ומנהר היוצא מעדן עד "אפסי ארץ" מדרום לצפון.

ושם (פסוק י"ג) **בי** דרכתי לי יהודה קשת מלאתי אפרים וגו', ושמתיך כחרב גבור (וה"ל המלכיות שלטתך לבוא בעת גוג ומגוג, יתעוררו בני אפרים שהם עשרת השבטים, שלא היה בבית שני) והם יהי קשת ד' ללחום עם גוג ומגוג שאז יתרגו בני אפרים בחרב הקשה את חיל גוג ומגוג, הטובאים עליהם:

שם קאפיטל י (פסוק ו') **וגברתי** את בית יהודה ואת בית יוסף אושיעה, (פירש"י במקום שגלו שם בחלח ובחבור בימי סנחריב). והשבותים כי רחמתי (פירש"י והשבותים), והי' כאשר לא זנחתים, כי אני ד' אלהים ואענם, (פירש"י והי' כאשר לא זנחתים כי אלו לא זנחתים מעולם):

שם (פסוק ו') **ודר** כנבור אפרים, פי' המלכיות עשרת השבטים נכללו בשם אפרים, הם יתעוררו אז בגבורה ללחום מלחמת ד' ושמה לבס כמו יין (פי' יתעורר שמהה בלבס כשמהה המסתערת על ידי שתית היין) ובניהם (הדור שאחר הדור ההוא לא ילדו עוד למלחמה

ולאחיהם רוחמה, אלו נשי עשרת השבטים):

מיכה (ה' ב') שמדבר בעניני הגאולה העתידה יאמר בשם ד', לכן יתנם עד עת יולדה יולדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל, ח"ל רש"י שם, ויתר אחיו של מלך יהודה כלומר שאר שבט יהודה. ישובון על בני ישראל, יתחברו עם שאר השבטים, והי' להם ממלכה אחת ולא יחלו עוד לשתי ממלכות ועיין בפ' המלכים שם:

צפני (ג' יוד) מעבר לנהרי כוש עתתי בת פולי יובילון מנחתי ח"ל המלכים שם מעבר, ולא לבד האומות אשר באמלע היסוד כי גם העמים היושבים במקבר לנהרי כוש גם האומות הנקראות עתתי ובת פולי שהם עובדי אלילים, ועושים כל חובבה, גם המה יובילון מנחתי, וכבר פירש ישעי' מה תהי' המנחה והביאו את כל אחיהם מנחה לד' וגו' והאומות האלה יובילון את הגדחים שם מגלות סנחריב מנחה לד' (והיינו עשרת השבטים):

זבתי (ח' י"ג) והי' כאשר הייתם קללה בגוים בית יהודה ובית ישראל (פי' שהם עשרת השבטים) ק הושיע אתכם והייתם ברכה אל תיראו תחזקנה ידיכם:

שם (פסוק ז') **כה** אמר ד' נבואות הנני מושיע את עמי מארץ מזרח (ופי' המלכיות שם עשרת השבטים, שגלו למזרח) ומארץ מצוא השמש (פי' המלכיות הם שבט יהודה ובעינין שגלו למערב):

שם (קפיטול ט' ט"ו) **גירי** מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך לדיק וגווע הוא, עני ורוכב על חמור, ועל

לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידי (ו"ל המלבי"ם דבר אליהם וכו' הנה אני לקח מקבלת חז"ל שחלה יעמוד משיח בן יוסף והוא מלך מעשרת השבטים, והוא ילחם מלחמות ויתאספו כל ישראל תחת דגלו עד שאח"כ יבא בן דוד והוא ימלוך עליהם. וה' המשל הראשון תחלה על התאחדות ישראל תחת דגל משיח בן יוסף וזה שיקח עץ אחד ויכתוב ליהודה ולבני ישראל חבריו כי תחלה התחברו יהודה ובנימין, שגלו בבית ראשון והתקבלו תחת זרובבל צימי כורש ונעשו גוי אחד, ואף אחר חורבן הבית שנתפזרו בכו"ל הם מאוחדים בכלל ומיחלים אל הגאולה, ובאחרית הימים יתקבלו עשרת השבטים האובדים והנדחים, תחת דגל יוסף שהוא משיח בן יוסף אשר יאסוף נדחים, שזה ה' משל העץ השני ליוסף עץ אפרים ולכל בית ישראל שיתחברו אליו בעת קץ, ואח"כ יתאחדו גם בני יהודה הנקבלים כבר להיות תחת שבטו וממשלתו ויתאוו לגוי אחד עפ"י כפי ד' וגפלותיו, ו"ש במשל שאח"כ יקח עץ אחד ויכתוב עליו ליוסף עץ אפרים שזה התאחדות עשרת השבטים באחרית הימים. ואח"כ יקרב אותם, אחד אל אחד וה' הקירוב הראשון שהתקדמו בני יהודה אל בני יוסף תחת משיח בן יוסף, ו"ש הנה אני לוקח את עץ יוסף ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו ר"ל תחלה יתן אותם עליו היינו שיתן שבטי ישראל על עץ יוסף, היינו שיתקבלו תחת דגל משיח בן יוסף, וגם את יהודה יתן עליו שיהיה יעמוד ג"כ תחת דגלו וזהו ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידי עפ"י גם עכ"ל) :

(ב) וד' העלים אשר תכתוב בידך לעיניהם (עין מלבי"ם) ועיי' רד"ק ואברבנאל :

ודבר

למלחמה רק יראו התשועה שהושעת לאבותם, ושמחו בשמחה תמידית, על התשועה העברה, וגם יגל לבם (גילה חדשה בכל עת) בד' (ע"י הנסים שיחדש ד' להם ועל ידי ההופעה האלקית, שיחוסף תמיד, שזה גדר הגיל שבא על דבר מתחדש, כן פ' המלבי"ם) :

((יחזקאל ל"ז ט"ז. ט"ו)) ויד' דבר ד' אלי לאמר. ותהא בן אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו, ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו, (פירש"י) וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו ארבע תיבות האלו כתוב עליו לומר זה ליהודה ולשבט בנימין שללוה אליו, ולקח עץ אחד וכתוב עליו זה ליוסף עץ אפרים ושאר תשעה שבטים שה' אחרי ירבעם שה' משבט אפרים). ו"ל הגאון מלבי"ם ואתה זה לו שיקח עץ אחד ויברוב עליו אלה המלות ליהודה ולבני ישראל חבריו (היינו שהוא חות ליהודה ולהתחברים אליו מבני ישראל כמו שבט בנימין ומבני לוי ויתר העם שהתחברו ליהודה) ויקח עוד עץ אחד ויכתוב עליו (אלה המלות) ליוסף עץ אפרים וכל בנות ישראל וחבריו (ר"ל שהוא חות ליוסף שהוא ראש השבט וממנו נלמח מלכות אפרים שהתחיל מירבעם ולכן קראו עץ אפרים) וכל בית ישראל כי אליו התחברו כל ישראל שהם עשרת השבטים וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד וה' לאחדים בידך (עוד זה שיקרב שני העלים אשר התאחד כל אחד בעצמו, אל האחד השני עד שיה' לך לעץ אחד שיתאחדו בשועל ע"פ כס ויהי' אחד באמת עכ"ל המלבי"ם) :

שם (פסוק י"ט) דבר אלהים כה אומר ד' אלקים הנה אני

שם (פסוק כ"א כ"ב) **ודבר אליהם**
 כה אמר ד'
 אלקים הנה אני לקח את בני ישראל
 מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי
 אתכם מסביב והבאתי אותם אל
 אדמתם (ודבר אליהם, עתה מפרש
 הדברים בפרטות הגה אני לוקח וכו') זה
 כמ"ש למעלה ולקחתי אותם מן הגוים
 שלשם גלו אותם ומשם נתפזרו אח"כ מן
 הגוים את הארצות סביב צפזור ועז"ל
 וקבצתי אתכם מסביב).

שם (פסוק כ"א כ"ב) **ודבר אליהם**
 כה אמר ד'
 אלקים הנה אני לקח את בני ישראל
 מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי
 אתכם מסביב והבאתי אותם אל
 אדמתם (ודבר אליהם, עתה מפרש
 הדברים בפרטות הגה אני לוקח וכו') זה
 כמ"ש למעלה ולקחתי אותם מן הגוים
 שלשם גלו אותם ומשם נתפזרו אח"כ מן
 הגוים את הארצות סביב צפזור ועז"ל
 וקבצתי אתכם מסביב).

שם (פסוק כ"א כ"ב) **וישבו על הארץ**
 אשר נתתי

לעבדי לעקב אשר ישבו בהאבותיהם
 וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם
 עד עולם ודוד עבדי נשיא להם
 לעולם, (פי' המלצ"ס וישבו על הארץ
 ישבו בישיבת קבע בענין שהי' להם לאחוזת
 ואמר אשר נתתי לעבדי לעקב ר"ל שהי'
 להם בין הארץ שניתן לעקב שהיא נחלה
 בלי מלרים בין אשר ישבו בה אבותיהם
 בגבול הקדם, כי בגבול העתיד ימשך יותר
 מגבול שהי' להם תחלה כמ"ס בגבולות
 יחזקאל לקמן (סי' מ"ו) וכו' ודוד עבדי
 וגו' בפסוק כ"ד פ"י המלצ"ס ח"ל אז ישוב
 המלוכה לבית דוד בין מלך הנהגת המלוכה
 וכן מלך הנהגת הדת ואמר ורועה אחד
 יהי' לכולם כי כולם במשפטי ילכו ולא יהי'
 חילוק ביניהם בענין הדת.

ירמ' (ל' א' ב' ג') **הדבר אשר הי' אל**
 ירמ' מאת ד'

לאמר כה אמר ד' אלהי ישראל לאמר
 כתוב לך את כל הדברים אשר דברתי
 אליך אל ספר כי הנה ימים באים נאם
 ד' ושדתי את שבות עמי ישראל ויהודה
 אמר ד' והשדתי אל הארץ אשר נתתי
 לאבותם וירשנה" (פירש"י כי הנה ימים,
 באים וגו' ואל' למה אכתבנה כי יאבדו
 כלם ואין קורא בו ואין זוכרו עוד כי
 הנה ימים באים וגו' עכ"ל).

שם (פסוק כ"א כ"ב) **וישבו על הארץ**
 אשר נתתי
 לעבדי לעקב אשר ישבו בהאבותיהם
 וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם
 עד עולם ודוד עבדי נשיא להם
 לעולם, (פי' המלצ"ס וישבו על הארץ
 ישבו בישיבת קבע בענין שהי' להם לאחוזת
 ואמר אשר נתתי לעבדי לעקב ר"ל שהי'
 להם בין הארץ שניתן לעקב שהיא נחלה
 בלי מלרים בין אשר ישבו בה אבותיהם
 בגבול הקדם, כי בגבול העתיד ימשך יותר
 מגבול שהי' להם תחלה כמ"ס בגבולות
 יחזקאל לקמן (סי' מ"ו) וכו' ודוד עבדי
 וגו' בפסוק כ"ד פ"י המלצ"ס ח"ל אז ישוב
 המלוכה לבית דוד בין מלך הנהגת המלוכה
 וכן מלך הנהגת הדת ואמר ורועה אחד
 יהי' לכולם כי כולם במשפטי ילכו ולא יהי'
 חילוק ביניהם בענין הדת.

ואהרי שבימיו הי' הגלות וראה אותם
 בנולותם, וקין עליהם כל האכילה
 ואיך שישראל סובלים חרפת רעב ולמא,
 וככתוב בישע' משא ביער בערב לקראת
 למא התיו מים, על זה אמר בבבאי יבואו
 כלומר בגלותם לערב הי' מחסרי מים,
 אבל החזרה משם לירושלים בתחטטים פי'
 בתפלות ותשכחות אובלים אולכים אל נחלי
 מים בדרך ישר לא יכשלו בה ר"ל לא
 כמו עתה שהולכים בדרך וחסר מים וכן
 הלכו בדרך עקלקלות ובדרך הרים וגיאיות
 ובכל לעד הי' להם מכשולים, ואולם בגאולה
 יהי' הליכתם בשמחה ובדרך טוב וישר;
 כי הייתי לישראל לאב פי' לישראל היינו
 עשרת השבטים הייתי לאב שמחתם על
 בנו, ואפרים בכרי הוא חשוב מלשון גדלות
 ותשיבות

ובדואי על זה הצטיחה הקב"ה ושבו בניס לגבולם, ואם ח'ו נעלה על הדעת שנכלעו בין החומות הרי לא תתאמת הנבואה הזאת וכבר מובטחים לנו שכל דבריו שדיבר הקב"ה ע"י נביאיו האמת ולדק בלא ישובו ריקם הם היתה ההצטחה לטוב.

ובן הוא במדרש והובא ברש"י פ' ויחי על גזוק ואני בבאי מפרן ממה עלי רחל בדרך צעוד כפרת ארץ לבוא אפרתה, פירש"י ואעפ"י שאני מזריחך להוליכני להקדר בדרך נענן, ולא כך עשיתי לאמך שהרי ממה סמוך לבית לחם וכו' וידעתי שיש בלבך עלי אכל תדע שעל פי הדיבור קצרתיה שם שחזא לעזרה לבניה כשיגלה אותם בבורדן והי' עוברים דרך שם ילאת רחל ובכה ומבקשת רחמים עליהם שהאמר קול ברמה נשמע וגו' רחל מבכה על בניה וגו' והקב"ה הושיבה כי יש סכר לפעולתך וגו' הרי מפורש שעל גלות נבחרתך הי' הבקשת רחמים, וכן ושוב בניס לגבולם עליהם נאמר, ומוכן שהפלת רחל הי' על כל ישראל אך מפני שכל עשרת השבטים נקראו ע"ש אפרים ולפ"י היעלה על הדעת שח'ו נאבדו בגוים מי שנעלה על דעתו כן הרי הוא כופר בנבואה ח'ו.

והנה באמת יפלא למה הפלת האבות לא הועילה להבטיח מרת הדין, ותפלת רחל הועילה ונענתה בהצטחה כי יש סכר לפעולתך ושוב בניס לגבולם. וגראה לבאר עפ"י מה דריתא שרחל טענה לפני הקב"ה מה חרי האף הזה והשיבו לה שהוא על עון עכו"ם שמנשה העמיד אלם בהיכל וסמנו זה על פסוק והמסכה לרה בהתכנס שורה המקדש להכנס שני רעים כאחד לזאת על עון זה גם האבות לא יכלו להשתיק כח הקיטרוג, ואולם רחל באה בטענה כי גם היא ראתה שהכניסו נרמה במקומה ולא לבד שהתקפה אלא

וחשיבות כמו בכור אחנהו עליון למלכי ארץ, וכל זה הוא נחמה על העתיד, ואם ח'ו נאמר כי נאבדו או נכלעו בין האומות נמלא שח"ו הנבואה הזאת אינה אמיתית.

ואמר עוד (פסוקי י"ד ט"ו, ט"ז) "כה אמר ד' קול ברמה נשמע כה צבי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו: כה אמר ד' מגעי קולך מבכי ועיניך מרוממה כי יש סכר לפעולתך נאום ד' ושוב מארץ חויב ויש תקוה להחריתך נאום ד' ושוב בניס לגבולם" וז"ל המלבי"ם קול ברמה נשמע היא בדרך בנימין, רחל מבכה על בניה, מלייר כי רחל הם הבנים לעוקת בקול על שני בניה כי גלו שהם בני יוסף ובני בנימין, והנה בני בנימין שגלו עם יהודה לבבל עתידים לחזור בימי בורש, והיא מבכה על בניה שהלכו בגלות עתה אבל בני יוסף שגלו להלחם וחבור ואין עתידין לחזור (עליוס מאנה להנחם) שהגם שתקבל תנחומים על בני בנימין בשבוס צבית שני לא תנחם על (בניה אשר איננו) שהוא על בני יוסף "כה אמר ד' מגעי קולך מבכי" על בני בנימין ועיניך מרוממה על בני יוסף, וגוד בני בנימין אמר "כי יש סכר לפעולתך" מה שאת מתפללת בעדם יס בזה סכר כי יש סכר לפעולתך ושוב מארץ חויב מגלות בבל. וגוד בני יוסף שהם לא ישובו עתה בכו" (יש תקוה להחריתך) יש תקוה על אחרית הימים צעת קץ שאלו ושוב בניס לגבולם, ר"ל הגם שהם עלמין לא ישובו הבנים שלהם שהם דור האחרון ישובו לגבולם, (ובזה לא אמר ושוב מארץ חויב כי שוכנים לעולם, בדרך רחוקה מגבולם וישובו באחרית לגבולם), עכ"ל הגאון מליזס. ובדואי על מי היה רחל אמונת מתפללת קודם בדואי על בניה הקדימה שהוא אפרים ומנשה

ותפלתה וזכותה הועילה גם נמלית
יהודה אעפ"י שלא עזרו
כלל על קברה בגלותו בלחיתו מירושלים
והוא משום שבנימין מעורב בשבט יהודה.
ובזה מובן מה שסיבב הקב"ה שיעקב,
יקח שתי אחיות והוא בכדי שתלמית מזה
כל הענין הגל, וכן איתא במדרש שלא
היתה מוכנת להנשא לעשו הבכורה לבכור
ויעקב הקטן לקטנה שהיא רחל, ואחר
שעשו מחר את הבכורה וזה יעקב בשתי
הגבירות, נמלא שלל ויוונו של יעקב היתה
עפ"י הדיבור ורחל נקראת עקרת הבית
יען כי כל עיקר קיומן של ישראל תלוי
בה, וכל זה ידע יעקב בטוב ולכך כאשר
ילדה רחל את יוסף אמר ללכן שלחתי כי
בזה מלדה שטנו של עשו כמבואר הכל
במדרשו חז"ל כי יעקב נמשל לאש ובית
יוסף להבה ובית עשו לקש, כי בית יוסף
הוא שטן לנגד כל המקטרגים כמו יהושע
שהוא מאפרים נגד עמלק ול"ה מלכים,
וכן שאל מבני בנימין ג"כ כנגד עמלק,
ולכך נענש שאל על שריחם על עמלק
כי כל זמן שיש זכר עמלק, ח"ל לישראל
לישא על אדמתם בשלום ולכך דוד המלך
ע"ה אעפ"י שהכניע את עמלק ועשה בהם
נקם רב עכ"ל לא הי' בכחו לכלותם מעל
פני האדמה כי נלחן זה תלוי רק בבניה
של רחל ולכך בגאולה העתידה מוכנים
דוקא, מבני אפרים, להלחם בעמלק, וכבר
הזכרתי שאחרי שאלו מזכירין בתפלת ר"ה
פסוקי רחמים ומזכירין גם הפסוקי הבן
יקיר לי אפרים וגו' ואם חלילה יעלה
על הדעת שנבלעו בין העט"ס היתכן
להזכיר שם צעת שיעלה עוד קטרוג ח"ו
על ישראל. וכן נזכרו הרבה פעמים בירמי'
שהגאולה העתידה ח"ה תהי' כללית לישראל
ויהודה יחדיו וכיו"ש הנה ימים באים נאום
ד' וזרעתי את בית ישראל ואת בית יהודה
זרע אדם וזרע בהמה והוא כפי' הזה"ק
שזרע בהמה מכון על אנשים כאלו שהם
כדוים

גם שמסרה לה סימניה שלא תתבטל ועל
זה באה רעת בטענה הלא אני בר"ד
ושחקתי ועוד מסרתי לה הסימנים, וא"כ
מחוייב אחת ג"כ לחמול להם ולעשות
לפניהם משה"ד כמו שעשיתי וזכות זה עמדה
להם כנגד הקטרוג.

והוא ע"ד דאיתא בב"מ (דף פ"ג)
שחייב רב הונא לשלם לפועלים
שעבדו חביתא דחמרא לרב חנה בר חנינאי
וחייב לשלם להם גם שכרם מלבד שפטרם
בעד ההיזק שעשו אף שהי' חייבים עפ"י
הדין מפני שאדם גדול כרב חנה לריך
לעשות לפניהם משה"ד שאלל אדם גדול
וחשוב גם הלפניהם משה"ד כדון יחשב,
ובטענה זו באה ג"כ רחל אמנו שכיון
שהיא בר"ד עשתה לפניהם משה"ד עם אחותה
מכש"כ הבו"ת ובטענה זאת נלחה את
הקטרוג והבטיחו לה ושבו בנים לגבולם.

ועל כל זה בואו ונחזיק טובה להקב"ה
לופה עמידות שסיבב מאז ומקדם
שלכן ירמה את יעקב בכדי שתעמוד וסת
רחל לבניה וכן מה שסיבב שהמות בדרך
בכדי שבשעה שיגלה נבחראדן את ישראל
על דרך מקום קבורתה שחבקש רחמים
עליהם, וכן עירב בניה של רחל בשתי
המלכיות אפרים ומנשה בישראל ובנימין
ביהודה שעל זה נקראת רחל עקרת הבית
כלומר שכל עיקר קיימנו בגלות ושומרה
לגאולה העתידה הוא רק בשביל רחל
ובזכותה, ובה נראה צעין קובותיו של
הקב"ה שהוא מרחם אפילו צעת זעמו
וגאמר לפניו יהי' כבוד ד' לעולם ישמח
ד' במעשיו כלומר כשכל העולם יכירו כח
מלכותו עליהם ואז ישמח ד' במעשיו כי
יעבדוהו בלב שלם, ומכל זה נראה שלולי
תפלת רחל לא הי' גם הגלות מועיל לכפרת
שע כי רק תפלתה בטלה הגזירה והקטרוג
מישראל ח"ו.

השבטים שהגלה מלך אשור ולא שבו עד הנה, וג' כפולות יהודה שפולו בחורבן בית ראשון ובחורבן בית שני יקבלם, וימלך עליהם יחד, וכמו שניבא על זה הנביא יחזקאל קח לך עץ אחד וגו' וקרב אותם אחד אל אחד והי' לאחדים בידך, וביאור הגמל שיתקבצו מלכות ישראל ומלכות יהודה, ויתאחדו כולם כאשר הי' בימי דוד ויהי' מלך המשיח מלך עליהם יחד וכמ"ש ודוד עבדי נשיא להם לעולם וכו' :

ירמיה' ג' על פסוק בימים ההמה ילכו בית יהודה ובית ישראל יבואו יחדיו וגו' וז"ל הוא זר מאד והנה בימים האלה אשר כתבתי זה ראיתי בכתב אמותי שהביאו בני המערב ההולכים היום ממלכות „פורטוגאל" לארץ הודו להביא הכסמים, שהעידו שראו שמה יהודים הרבה והביאו כתב מיד חכם אחד מהם והם חומרים שהמה מבני יהודה ובנימין מאותם שגלה סגחב מערי יהודה קודם חורבן ירושלים ע"י נבוכדנצר כמו שזכר בסדר עולם ושהגיע אותם אחרי הרי חשך ושהם לא שבו בבית שני ואמרתי אני אל לבי שלהיותם שמה קרובים במושבותם לעשרת השבטים שהגלה סגחב לכן נבא פה ירמיה' ועליהם אמר שבשוב ד' את שיבת ליון יתחברו שמה אלו לאלו וזהו ילכו בית יהודה על בית ישראל ויבואו יחדיו, מארץ אשור על הארץ אשר הנחלתם, וגו' :

שם קפישול ל' ולי' וז"ל **השאלה** השלישית במה שאמר רחל מבכה על בניה מאינה להנחם על בניה כי איננו, וזה כי אם היתה מבכה על בניה כולם, איך אמר כי איננו והי' לו לומר כי אינם, ואם על אחרים בלבד היתה מבכה ועליו אמר כי איננו למה

כהיום כשהמה בלא תורה ומצות ואז יתקנו גם הם, וכן הנה ימים באים (נאום ד') וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה וגו' (ובסי' ל"ד י"ד) הנה ימים באים נאום ד' והקמותי את הדבר הטוב אשר דברתי אל בית ישראל ועל בית יהודה, נמלא אשר כל ההצטוות חתם ד' את שם קדשו כי יהי' גם לבית ישראל, ועוד הקדים את בית ישראל לבית יהודה וכמו שנבאר בפסוקי ישעיה', ובהנבאו על בית הרקבים אמר כה אמר ד' לברית אלקי ישראל לא יכרת איש מבני יונדב בן רכב עומד לפני כל הימים, וזל מה על שקיימו מצות אביהם שכל ישבב צבתיים ושלל לשמות יין וחסות זה גדלה כ"פ עד שברכס בברכת עולם, וגדלה להבין מה גדלה כ"פ זמיתם בזה והוא שיתכן שיוגד ראה ברות הקודש שיחבר הבית ויבטל נסכים ולכן הזהירם שלא לשמות יין מפני ביטול יין נסכים וכדרך שאמרו חז"ל בבב"ב ס"פ חזקת הבתים שאמרי שגחב הבית ראוי לנו שלא לשמות יין רק אין גוזרין גזירה על הליצור שאין רוב ליצור יכולים לעמוד בה אבל על בניו בלבד גזר ופקד זה, וגם ליום שלא לישב צבתיים ג"כ זכר לחורבן שגחב הבית אשר הנביאים דימוהו לבית ד' כמ"ש בית אלקי יעקב, ודוד המלך ע"ה אמר משכנות לאביר יעקב ולכן זכו לכל ההצטוות הטובות האלו :

ואמרתי להעתיק פה מה שמלאתי בפירוש הישר הגאון דון יצחק אברבנאל זל"ל שמדפס בשנת הגני שולח לכם את אל' הנביא לפ"ק מה שמדבר הוא בביאורי המקראות בענין הנ"ל והעתקתיים אות באות מפירושו :

התואר וההגיון החשישי שימלא במלך המשיח ובימיו שיקבץ הקב"ה נפולותינו ויביא נדחי ישראל, והם עשרת

מבלי תקוה דעו כי אין הדבר כן כי מורה ישראל יקבלנו שהיא הקב"ה שפירו הוא יקבלנו לא ה' סתמך מורה חותם, אלא הקב"ה והוא יקבלם עתה והביא ראי' על זה משמירתם בגלות ואין אפשר שהעמוד כבשה אחת בין ע' זאבים ולא חבלה ולא תומך לדת אחרת, אלא שהוא י"ת שמרה כאשר ישמור הרועה את עדו כי כמו שהרועה פעם מורה הלאן ופעם יקבלנו כן יעשה שומר ישראל ללאנו ועמו כי עתה פדה את יעקב שהם עשרת השבטים ר"ל סיפדה אותו ובא מלת פדה העבר במקום עמיד וכן הוא פעמים רבות כדרך הגבוהות לפי שה' הגביה דואה הגבוהה והדבר שגביה עליו כאלו כבר ילא למיאות :

שם קפיטול כ' השאלה הראשונה באומרו כי יעוד פקידת בית שני ועלות היהודים שמה מבבל יבואו בני ישראל המה ובני יהודה יחדיו הלך ובנו ילכו ואת ד' אלקיהם יבקשו וכן אמר ושובצתי את ישראל אל גויה ורעה הכרמל והבשן ובהר אפרים והגלעד וגו' ואמר עוד בימים ההם ובעת ההיא יבוקש עון ישראל ואינו ואת חטאת יהודה ולא תמלאנה וגו' וידוע שישראל שהם עשרת השבטים לא שנו לירושלים בפקידת בית שני :

שם ל' ויהי דבר ד' אלי לחמר וחתה בן חרם קח לך עץ אחד וכחב עליו ליהודה ולבני ישראל חבדו ולקח עץ אחד וכחב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבדו וגו' הכוונה הכוללת בגבוהה זאת ליעד ולהבטיח שבזמן קיבוץ גלויות ותחית המתיים שזכר לא יהי בישראל חילוק מלכויות ולא יהי אלה מבית יהודה ואלה מבית ישראל ולא תהי מריבה וקטטה ביניהם ובין מלכיהם

למה אמר מוכנה על בניה כי הגה על בנה ה' לו לומר, גם בתשובת ד' בא הכפל שאמר ושנו מהלך חייב ושנו בנים לגבולם וכו' :

הכוונה הבוללת בגבוהה הזאת היא ליעד על

קיבוץ הגלויות והגאולה העתידה ומחרבן האומות בה תחת אשר הרעו לישראל, ושישראל יהי נשעים ויבואו על ארצם וירבו ויפרו שמה וייעד על חזרת עשרת השבטים שקרא מלכות אפרים מגלותם וחזרת בית יהודה מכל הארצות אשר נפולו בס' ושיהי' כולם יהודה וישראל לעם אחד ומלך אחד ימלוך עליהם ויכרות עממם ברית חדשה שיקיימו תורת משה וישמרוה כלבם ומעשיהם ותתרחב ירושלים מאד מאד יותר ממה שהיתה בימים הראשונים וכמו שיתבאר בפסוקים וכו' :

שם (קפיטול ל"א) על פסוק כה אמר ד' מלא חן במדבר וגו' עד שמשו דבר ד' גוים וגו' ח"ל הגבוהה הזאת היא ג"כ בגאולה העתידה והיא מחלקת לג' חלקים האחד מתחלתה עד כה אמר ד' לבנות חלקי ישראל עוד יאמרו את הדבר הזה וגו' והוא ידבר מקיבוץ עשרת השבטים והשובתם על אדמתם והחלק הב' הוא משם עד ימים באים נאם ד' וזרעתי את בית ישראל והוא ידבר מגאולת מלכות יהודה והחלק הג' משם עד הגה ימים באים ונבנתה העיר והוא ידבר מהתחדות שתי המלכויות יחד יהודה וישראל וכמו שיתבאר וכו' :

שם על פסוק שמשו דבר ד' גוים וגו' עד כה אמר ד' לבנות חלקי ישראל עוד יאמרו את הדבר הזה עתה יאמר הגביה כרחוק קרא בחיל חסם הגוים חשבתם שהי' ענין ישראל גואש

מלכיהם אבל בהשגחה הש"י יתאחדו כל ישראל ויהי' כולם גוי אחד בארץ ולא יהי' עוד לשני גוים ולא יחלו עוד לשתי ממלכות, וימלוך עליהם תמיד מלך מורע בית דוד וממשפחתו וישבו על הארץ אשר נשבע השם לתת לאבותיהם המה ובניהם ובני בניהם עד עולם, ולא יטמאו עוד בגילוליהם ובשקוליהם כי יהי' טהורים וקדושים לאלקים והם יהי' לו לעם והוא יהי' להם לאלקים ולא יבואו עוד לגלות אחר כי יכרות להם השם ברית שלום נלחי לעד וירבה אותם במאד מאד ויתן מקדשו בתוכם ושיכנתו עליהם באופן כי ידעו הגוים כי הוא יתברך מקדש את ישראל בהיות מקדשו בתוכם לעולם וכו'. ואחרי שהאריך שם בביאור פרטי הכתובים, סיים בסוף דבריו בזה"ל הנה התבארו בנבואה הזאת מלבד קיבוץ הגלויות ותשועת ישראל דברים גדולים בנאולה העתידה הראשון שישובו עשרת השבטים ולא תמלא בכל הנבואות העיקר הזה כל כך מוצא ומפורש כאשר הוא במקום הזה באמרו הנה אני לוקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ובבטי ישראל חביריו השני שימלוך מלך מבית דוד על יהודה וישראל יחד ולא יהי' עוד לשני גוים ולא יחלו עוד לשתי ממלכות וגם זה ביארו יחזקאל יותר ממה שביארו נביא אחר השלישי שתשוב השכינה והנבואה ושאר הקדושות אשר בבית ד' כימים הראשונים וכמו שנאמר ונתתי מקדשי בתוכם לעולם ונתתי משכני עליהם הרביעי שגם האומות יקבלו אמונת הש"י ויכירו וידעו אלקותו וכמ"ס ירדעו הגוים כי אני ד' מקדש ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם הלא אלה השרשים ביארה הנביא יחזקאל כאן בביאור גדול מלבד שאר השרשים שזכר כמו שזכרו נביאים אחרים: שם קפיטול מ"ז **כה** אמר ד' הויה גה גבול וגו' ח"ל גה

גבול אשר תתחילו את הארץ וגו' עד סוף הספר בנבואה הזאת ייעד הנביא ה' ייעודים עתידים להיות בזמן התשועה וקיבוץ הגלויות. הייעוד הא' שיבואו כל י"ב שבטי ישראל בנאולה העתידה ויזכו כולם להתחיל על ארמת הקודש ועל זה אמר כה אמר השם גה גבול אשר תתחילו את הארץ לשני עשר שבטי ישראל וגה פירושו זה כן ת"י דין תחומא ושימש הגימל במקום זיין וכמהו בדברי זה הנביא לבט שהוא כמו לבו, ומאשר אמר שיחלו את הארץ י"ב שבטי ישראל מונה שכולם ישבו בקיבוץ גלויות וכן זכר שמות כל שבט ושבט בפני עצמו בפרשת ואלה שמות השבטים דן ראשונה ואשר אחריה ונפתלי אחריה ומנשה אחריה ואפרים אחריה ויהודה אחריה ואח"כ זכר בנימין ושמעון אחריה ויששכר אחריה וחבלן אחריה וגד באחרונה ומפני שלא ינחול שבט לוי דבר בחלוקת הארץ לכן הולך לזכור יוסף בשני שבטים מנשה ואפרים להשלים מנין השנים עשר שבטים, וע"ז אמר לשני עשר שבטי ישראל יוסף חבלים ר"ל שיוסף יקח חלקים לשני שבטים כמו שהי' מקודם וכן ת"י יוסף יקבל חרין חולקין וכו'.

הושע

ז' על פסוק ונקבלו בני יהודה ובני ישראל יחדיו וגו' ח"ל ואחרי שיעד זה על כמותם ורבוים ייעד עוד על חיובתם בכבוד ובמעלה באומרו והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם ר"ל תמורה שבזמן רשעתם יאמר להם מפאת הש"י לא עמי אתם כמו שאמר למעלה כי אתם לא עמי אז בזמן גאולתם יאמר, להם שהם בני אל חי, ואם היות שבראשונה הי' באומה מלכיות חלוקות ומלכים מתחלפים שגאים זה את זה הנה אז לא יהי' ביניהם חילוק לבבות אבל יתקבלו בני ישראל ובני יהודה יחדיו, כי אם היות שבבית שני לא נקבלו כ"א

עם יולדה וכל תרחיק מאמרים,
כי אלי גם אותה מהומה ממלחמת
האומות תחמיד אותו זמן בדיוק, ולא
יעשה ד' אלקים דבר כ"א גילה סודו
לעבדיו הנביאים, וקבלה זו היתה בידם
ז"ל מימי הנביאים, והכתוב מורה עליו
באמרו עד עם יולדה ילדה שהם תשעה
חדשי ההריון ולפי שעשרת השבטים
יבואו ראשונה לארץ ישראל והם
יבואו להלחם וכו' לכן אמר ויתר אחיו
ר"ל יהודה ובנימין ישובו על בני ישראל
שהם עשרת השבטים ואז המושל
הנזכר שיואל מזרע בית לחם יעמוד
וירעה את כולם בעוז ד' בגאון חלקיו
ר"ל בנצח הנקמה שיעשה הש"י באומות
שהיו חסיו גאווה וכבודו כמ"ש ד' מלך
גאות לבש ד' עוז החאזר ואז ישובו כולם
בארץ פי עתה יגדל המושל הנזכר עד
אפסו ארץ :

צפניה ג' על פסוק והושעתי את
הגולה והגדחה אקבץ וגו'
בעת ההיא אביא אתכם ובעת ההיא קבלי
אתכם, [כתב וז"ל כי מפני שה' הגלות
שנים אחד לעשרת השבטים מלכות
בית ישראל שהולכים מלך אשור לחלח
והבור נהר גוזן וערי מדי אמר כנגד
אותם שהלכו לפאת הארץ ההיא ולא שבו
לבית שני בעת ההיא אביא אתכם, כלומר
אע"פ שלא באתם בסקידת בית שני אל
המנוחה והנחלה חנה בעת ההיא
אביא אתכם אל אדמתכם, וכנגד
יהודה שנתפזרו בגלותם מקלה הארץ ועד
קלה השמים אמר בעת קבלי אתכם כי
להיותם מפוזרים ומפורדים בין העמים
הולך לומר בהם לשון קיבוצ ויאמר שעם
היות שהלכו באותם הארצות בגלות, וספלות
הנה בעת גאולתם יתן אותם לשם ולתהלה
בכל עמי הארצות ההם בראותם שישובו
למנוחתם והוא אומרו בשובי את שבתיכם
ר"ל שבות מלכות ישראל ושבות מלכי
יהודה

בני יהודה ובני בנימין בלבד הנה אז
בזמן התשועה העתידה ישובו השבטים
גם באופן שיתקבצו בני יהודה ובני
ישראל יחדיו שהם שתי המלכויות ושמו
להם ראש אחד שהוא מלך המשיח, שהי'
מזרע דוד ולפי שזה יהי' לזמן ארוך כי
אורך גלותינו זה הנפלא שהראה בו זרוע
ד' וגבורתו, לכן אמר כי גדול יום
זרעאל ר"ל גדול זמן ארוך מאד יהי'
היום ותמשך הגלות שבו ישבר קשתם
בעמק זרעאל :

מיכה ד' על פסוק ביום ההוא נאום
ד' ארספה הגולה והגדחה
אקבצו וגו' וז"ל לכן סמך לזה אחר
שנצח טובה על ירושלים וליון והר הבית
בהפך ממה שניצח למעלה על שלשם
רעה נצחית ארספה הגולה והגדחה
אקבצו ואשר הרעתי כי קרא גולה
מלכות ישראל, ועשרת השבטים"
ואולי שקראה גולה לפי שעקב הי' גולה
על ירכו ולכן בית יעקב ובית ישראל
בנה בגולה, ואמר נדחה על מלכות
יהודה שנדחה בגלות בית ראשון והלכה
ברטונה ליון וארץ אדום, נדחים ובורחים
שמה ואמר ואשר הרעתי על גלות בית
שני שהיא היתה הרעה הגדולה לנו בידי
אדום ולפי שאם היות הגלות ג' הנה
המלכות ה' ושנים מלכות ישראל ומלכות
יהודה לכן אמר ושמתי את הגולה לשארית
שהיא מלכות ישראל והנהלאה שהיא
הגדחה שזכר אשימה לגוי עולם לפי שבני
יהודה אשר גלו לאדום יהי' גוי אחד
יותר עולם מהשכנים ועל כולם יחד על
ישראל ויהודה ימלך ד' עליהם בהר
ציון וכו' :

שם קסיעול ה' על פסוק ויתר אחיו
ישובו על בני ישראל וז"ל ותחמים
ז"ל אמרו פ"ק דיומא אין בן דוד בא
עד שתתפשט מלכות הרשעה על כל
העולם ט' חדשים שנאמר לכן יתגס עד

היה סוד לגאולה מלרים בדברים רבים .
לכך אמר הנביא ירמיה כ"ג פסוק י"ח כי
אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא זרע
בית ישראל מארץ אשור וכל הארצות
אשר הדחתם וישבו שם על אדמתם נשבע
מכל המזר שגאולה בכל לא יהיה כי אם
פקידה בעלמא :

ויקרא אמר הנביא ישעיה מ"ג פסוק
ה' ו' מגולה העתידה .
אל הירא כי אתך אני ממזרח אביא זרעך
וממערב אקבץ אנור לשבון תני ולתימן
אל תכלאי הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה
הארץ . וזהו מד" פיר"ס חיד"א סינ"א
שהם ממזרח ארץ הקדושה . קדר או
חז"א שהם שני"א כלפין ארץ ישראל .
אבס"א היא בדרומה של ארץ ישראל .
ערהפא היא במערב ארץ ישראל הביאי בני
מרחוק היא וועט חיד"א ובשני פסוקים
האלו מראה בפירוש המקומות שהבטים
מפורים שם . ובשעיה מ"ט גס שם מזכיר
דברים רבים מהגאולה ובשעיה ל"ו פסוק
ח' נאמר ה' אלהים מקבץ מדחי ישראל
עוד אקבץ עליו לנקבצו חה הנביא ישעיה
נבא לו עובות רבות ונחמות מהגאולה
העתידה . ובירמי' כ"ג פסוק ו' נאמר
בימיו תושע יהודה וישראל ישכון
לבעת . וזהו צלי ספק לכל דעות המפרשים
וגם דעות גרונמו שבבבל מקום שבזכיר
יהודה וישראל רצונו לומר על עשרת
השבטים :

ושם ל"א ט"ז **מנחם** את רחל
המבכה
על ציה ר"ל יוסף שהגלה על ידי
שלמנחם ובינמון שהגלה על ידי נבוכדנאצר
לכלל . ואומר מנחם קולך מבכי ועיניך
מדמעה כי יש סדר לפעולתך נאם ה' ושבו
מארץ אויב וגו' . ושם (ל"ג פסוק ז')
כתוב והשיבות את שבות יהודה ואם שבות
ישראל ובנותים כדראשונה . וגם יחזקאל
הנביא ל"ז פסוק ט"ז דבר על דבר המקלות
והמשיח

יהודה וגם צבי יהודה אמר שבותיכם
על שבות חורבן ראשון ועל שבות חורבן שני :
והחכם הפלוסוף מדר"ר מנשה בן ישראל
בספרו מקור ישראל כותב באות ס"ט ו"ל :
ואחר זה אמר הנביא וסרה קנאת
אפרים ולוררי יהודה יכרתו
אפרים לא יקנא יהודה ויהודה לא יכר
את אפרים . כי לא יהיה ציניה קנאה
ומריבה כאשר יהיה ציניה בימי ירבעם
כן נבט משבט אפרים אשר לזה נקראו
עשרת השבטים בשם אפרים . כאשר אמר
הנביא יחזקאל ל"ז פסוק כ"ב ומלך ארד
יהיה לכולם למלך וגו' ולא יחלו עוד
לשתי ממלכות עוד , ועל הגאולה העתידה
אמר השם יתברך כאשר עשה להם נסים
על יום החרום בעלותם ממלרים כן יעשה
להם נסים על נהר נילוס שלכו בו ביצעה
והנהר פרת תחלק לשבעה חלקים כדי
שילכו בו שבעה גליות אשר מלרים פתרום
סש עליהם שבע חנות . או נהר שבעה
שבטים שבאותן המדינות שכל אחד יהיה
לו דרך בפני עצמו . שנאמר והחיים ה'
את לבן ים מלרים והניף ידו על הנהר
צבים רוחו והכחו לשבעה נחלים וגו'
כאשר יהיה לישראל ביום עלייתו מארץ
מלרים . וזהו שאמר הנביא ישעיה כ"ז
פסוק י"ב ו"ג יהיה ביום ההוא יחבצו ד'
משבולת הנהר עד נחל מלרים ואהם תלקטו
לאחד אחד בני ישראל והיה ביום ההוא
יתקע בשופר גדול וכלו האזובים בארץ
אשור והגדחים בארץ מלרים והבהתו לה'
בהר הקדוש בירושלים . וכל זה לא היה
ולא נעשה בגאולה בכל כי לא הלכו בנהר
הנילוס ולא בשום נהר במדינת עתי"א פין :

ומה שאמר הנביא ישעיה יוסף
חדיי כתיב ידו הוא בעצור בגאולה
בכל לא יהיה גאולה שלימה כי השבטים
לא חזרו לארץ ישראל אבל בגאולה העתידה
יתקבצו כל ישראל יחדיו כמו בגאולה
מלרים לכך נאמר שנית כי גאולה העתידה

מן לנו לנהר סמבטיון וכהטון ערישן לא
אחזעדרו וכו' :

וגם ר' מרדכי יפה בספרו יפה
תואר כתב שמלת סמבטיון
מקורו הוא שבת כמו שבלשון הערביים
חותמין כל דבור במלת יו"ן כן הדבר הזה
שבת יו"ן :

וגם מחזק את דבריו שאדם אחד היה
לו כלי זכוכית מלא מהחול שבנהר
סמבטיון ובכל שבת ימי המעשה היה החול
ההוא סוער והולך בהזנכות ובעצת היה
נח. ואזי כמו כן מעיד על זה כפי
המנועה ששמעתי מאזי ז"ל ובידלי אמר
הוא. כי הוא מן דברים הנמנעים שאב
יספר דבר שקר לפני בניו. וספר כמה
פעמים שבעיר ל"בז"ל בארץ פירמיוג"ל
היה כושי אחד שהיה לו כלי זכוכית מלא
מהחול הג"ל והלך בכל ערב שבת לעת
הנכנסת שבת לרחוב שהיה נקרא רח"מ
לאו"ל שהוא בלשון הקודש רחוב החדש
כי שם היה דרים יהודים שהיו תלמידים
לאמונה גולרי והכושי ההוא היה מכנה
אותם בשם יהודים והיה קורא להם והראה
להם את הזכוכית שבידו ולאמר סגרו את
החתיכות כי בא העה לקבל שבת וגם שמעתי
מזה הדבר מאיש נאמן והער ר' מאיר ריפא
שראה כושי עם כלי זכוכית עם חול הג"ל
עומד לפני בית תפלה של הישמעאלים
בעיר חלמ"פא והנה הסיפץ עבר וישאל
על הדבר ההוא ויקח את הכלי ההוא
וירב את הכושי ויגער בו ויאמר עשית
שלא כהוגן כי זהו חזק ליום השבת של
היהודים. ולאמלא לא היה מעיד על
הזכוכית וחול הג"ל גדול ועופת הדור
המחבר הג"ל לא כתבתי. חף שאני מאמין
בלי ספק שאין זה הנס בלבד עשה קצ"ה
לישראל כדי ליהיו קלם מהשבטים סגורים
שם חלא נסים הרבה עשה עמיהם כמו
שכתב עזרי' בספרו הרביעי :

והרמבן

והמשיח להם יהודה ואפרים ואמר שמלך
אחד יהיה לכולם והוא משיח בן דוד שגא'
ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה
לכולם. וגם הנביא עמוס ח' פסוק כ"ח
כ"ט אמר ושכתי את שבות עמי ישראל
ובנו ערים נשמות ויבנו ויבנו ערים
ושהו את יינם ועשו ננות ואכלו את
סריהם, ויטעוהם על אדמתם ולא יתבו
עיר מעל אדמתם אשר נתתי להם אמר
ה' אלקיך. וגם הנביא משה ב' פסוק י"ב
אמר חסדך אהבך יעקב כלך וגו' ובידלי
אמר זה על הגולה העתידה כי בבת
שני לא נאספו כלם יחד. וגם אמר הנביא
זכריה ח' פסוק ז' הנני מושיע את עמי
מארץ מזה ומארץ מצוא השמש. וגם
זכריה י' פסוק ח' אמר ויבדתי את בית
יהודה ואת בית יוסף חשיע והשבותים
כי רחמים וגו' וכל הנביאים כלם נבאו
על גולה העתידה :

וענין גולה העתידה סתום וכמו
מכל אדם רק כפי הנראה
מן הנביאים כך יהי' שיעשרת השבטים
יסעו לארץ הקדושה על יד שר וראש אחד.
וחז"ל וגם התרגום כוהנו בשם משיח בן
יוסף ובמקום אחר משיח בן אפרים. ויהרג
במלחמה האחרונה של גוג ומגוג. ואז
יתגלה משיח בן דוד כמ"ס יחזקאל ל"ז פסוק
כ"ד ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד
יהיה לכולם וגו' וגם הושע ג' פסוק ה'
אמר אחד ישיבו בני ישראל ובקשו את ה'
אלהיהם ואת דוד מלכם וגו' באחרית
הימים :

יהונתן בן עוזאל אשר היה
ק' שנה קודם חורבן בית
שני פירש היסוד בסדר שמות ל"ד פסוק
י' נגד כל עמך חפצה נפלות אשר לא
נבחרו בכל הארץ וגו'. קבל כל עמך
אשר ביד פירשן להן בזמן דיהטון שבביתא
על נהרות בכל ואסלקיטן מתמן יאבריען

והרמב"ן

גרוכ"ד גדול הדור
ובעל קבלה ומפרש
התורה כתב בפרשה האזינו שנהר סמבט"ון
הוא נהר גזון הנזכר במלכים ב' י"ז פסוק
ו'. ור' בנימין מזרע"לא חכם ואיש טוב
אחר נסעו זמן רב במדינות רבות בא אל
מדינות ספר"ד וימת שם בשנת תתקל"ג
לאלף החמישי וכתב בספר מסעותיו וזהו
לשונו. ומשם מהלך כ"ח יום להרי לים"בון
אשר אל נהר גזון ויש אנשים מישראל
בארץ פרס שהם משם ואומרים כי בערי
ליסבון יושבין ר' שבטים מישראל, והם דן
וזבולון ואשר ונפתלי היא הגולה הראשונה
שהגלה שלמנשר מלך אשר ככתוב במלכים
ב' י"ז פסוק ו' ויגלה לחלח וחצור נהר
גזון וערי מדי. ומהלך ארלס עשרים יום
ויש להם מקומות וברכיות בין ההרים.
מזד אחד מקיף אותן נהר גזון ואין עליהם
עול גוים כי אם נשיא מקרב אחיהם
עליהם. ושמו ר' יוסף אמר"לא הלוי
ויש ביניהם רבנים חכמים ולומדי תורה
חורעין וקולרין ועושין מלחמה עם אנשי
כס :

ומדינה

היה חונה מדינת לי
רק כהיום ט"ז שנה
באו שני יהודים מאנשי פולין אחר נסעם
בעולם זמן רב אל עיר לובלין ויתנו
להרפים ספר קטן בלשון אשכנז יהודית
וזכורו היו מספרים ענין ועסק המדינה
הנזכרה ונשרף הספר הקטן הנזכר בעלת
הכומרים צעיר וואר"שיא (ונקרא גליל"א).
ורבי אברהם פריצול כתב בספרו
אורחות עולם פרק כ"ד שלדעתו הנהר
סאבאמ"נ"א הוא בארץ הודו. וכתב עוד
שהנהר סאבאמ"נ"א מקורו במדינת קאליקו"ט
ומסריד בין האינדיהני ובין מלכות היהודים
וכתב שם שנהר גזון וגנגא"ז שם אחד הוא.
ואלדד הדני כתב שהנהר הוא רחבו ב'
מאות פסיעות וסם יושבים ד' שבטים דן

ורבים

ונפתלי גד ואשר. ועל כלם אני מאמין
במה שכתב יוסף בן גוריון הכהן בספרו
מלחמות ישראל פרק כ"ד שהקיסר טיטוס
ראה בעלמו הנהר ההוא ובודאי אמת הוא
כי אם היה משקר היה הקיסר מוכיחו
על פניו :

מקשים ואומרים אם הדבר
הזה אמת ששערת השבטים
הם בעולם למה אין יודעים ידיעה ברורה
מהם. אין זה קושיא כי אנו רואים
שמהדברים הטודע' לנו אין אנו יודעין
מהם השורש כמו מקורם של הארבעה
נהרות ניל"ם גנ"ג טיגר"א עפראט"ש
(ר"ל פישון יחזון חדקל פרת) וגם יש מדינות
רבות נסתרות בארץ קדר ובחלק אמעריקא
וכל הנבולים שבפון העולם פלור"ידו
ומלכות אנו"אן בארץ פער"ז מן גוסיפרא
עד נהר כוש ההולך לתוך הים ושאר מדינות
מערב הנסתרות אשר הם גדולות יותר
מכל חלקי העולם הגלויות לנו :

וזולת

זה יכול להיות שאף במדינות
הנודעות לנו יושבים קלת
מהשבטים נסתרים אחרי ההרים
הגבוהים. כמו שהי' נמצא בימי המלך
פערד"ננדו והמלכה איזבל אומר באטו"קס
של הדוכס מדינ' אלבא קרוב מסאלמ"נקא
אלל פלוס"ענניא שמוים שכבשו הכוש'ם
ארץ ספרד הלוו קלת מאנשי ספרד ויסתירו
עלמם בחוף המדינה בצמקום סתר וישבו
שם ה' מאות שנה ואם כן היו נסתרים
בחוף המדינה למה לא [נאמין זאת על
ישראל אחר שאמר הקב"ה אמרתי אפאיהם
אשביהם מאנוש זכרם דברים ל"ב פסוק
ו' ר"ל אשליכם לכל פאה וגבולי המדינות
שעל ידי כן ישכן זכרם. ואם כן מלנו
בכל המקרא שהקב"ה קורא אותם אבודים
וסגורים ועל כן אין מקום לקושיא הנזכרת
כלל :

ד ר ך ה נ ש ר

(לב) כ' לי הגאון מו"ה יצחק ווייס מפ"ב רב"ד ווערבא נ"י (מח"ס
אבני בית היוצר, דבק טוב שיה יצחק) בזה"ל הגה"צ מו"ה עקיבא יוסף ז"ל
שלעזינגער מעה"ק ירושלם חובב"א כ' בספרו שפרו משפט ח"ב זע"ב בשנת
הכת"ר לפ"ק כאשר אז היינו יושבים בסיקס, ובערב פסח נערכתי משנתי עם
פסוק נפל לפי אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך (פו) וכבר אחז"ל (פו) השכים
ונפל פ' בפיו הר"ז נבואה קטנה, ואחרי תפלת שחרית בא איש א' מאזיען בשם
ר' אליעזר ב"ר שמעון משה ממדינת טיבעט (שהיא בין יאפאן וחינא) כן אמר,
ודבריו הי' רק בלה"ק אלינו, ובקשתו הי' מן מו"ח הה"ק מו"ה הלל ל"ש וצוקל"ה
(פח) להיות אצלו פסח בלבד, ורק בתנאי כי הסדר יעשה הוא בעצמו על שלחן
מיוחד לו, והוא יתן לו המצות וצרכי הסדר, ונרצה לו, והי' כן, לן אצל א' מן
הנגידים בסמוכים ואכילתו הי' אצלינו בביתני, ולא אכל בליל פסח כ"א כשיעור
כזית מצה כהלכה, ושוב לא אכל כל הפסח עוד מצה, ורק אכילתו הי' מפירות
ותפוחי ארץ ולוויים, זה הי' כל מחיתו כל הפסח, ולא רצה לקבל שום מתנה,
ולא שום ממון ולא צרכי נסיעה או מרכבה, והדברים אשר שמעתי ממנו וראיתי

אותו החג אכתוב קצת אשר בזכרוני ונרשם אצלי, וגם אני איני אוהב להיות פתי יאמין לכל דבר, אך לא מצאתי מקום על חשד או פני' כ"ש בו, כי לא אכל כ"א ב' זתי מצות בפסח בלילה, ועשה הסדר בשלחן מיוחד לו מן הצד של מו"ח זצ"ל, והסדר הי' בלהבות פלאים כל פסוק אשר אמר בקול הי' מתרגם אותו בלשונו אשר לא נודע לנו, ורק אזוהו דברי זוהר ומדרשים אשר הזכיר בתוכם שמענו, ובתפלה ל"ה מתפלל עמנו בצבור, כ"א שמע קדיש קדושה וברכו אח"כ אחרי שנגמר התפלה בצבור שלנו, התפלל הוא לאחריו לעצמו, בהתלהבות בקולות וברקים לערך ב' או ג' שעות, וג"כ בדרך הזה כל מאמר ופסוק אמר מיוחד, שוב הי' מתרגם אותו את הפסוק ועם תערובות זהר ומדרשים ומפרשין בלשונו ההיא, ואח"כ בא לביתו וטעם רק תפוחי ארץ בצים ופירות וכיוצא בלא בשר ומצה, ול"ה זמן לשמוע ולדרוש ממנו, כ"א בחוה"מ וביו"ט דרשתי ממנו על מהותם ומהות תורתם, וא"ל כי הוא משולח ובא בטעם כמוס ע"פ מצות הראשים, באשר אביו הוא ג"כ ראש בשם ראש חב"ד, וביניהם הם במספר לערך צ"ו אלפים ב"י תחת דגלם, וסדר הזה עם שרי עשרה שרי חמישים שרי מאות שרי אלפים (בכל הסדר אשר כתבתי בקונ' המעל"ה אשר קבלתי במהותו לרובו ממנו), ובדרך הזה יצליחו בני' לנחלתם ולתורתם כי כל בי עשרה שכינה שריא, והם הם מקיימין המעשרות, וכל בי עשרה ביכלתם בזה להחזיק פרנסת מנהל ת"ח היושב עה"ת ועבודה ומלמד עמהם בשבתות ומועדים בקביעות עתים לתו' לפי יכולתם, והנשיא אשר עליהם, וכוה ישנו כו"כ נשיאים, עד לפי ערך ס' רבוי, ועליהם ראש הנשיאים אשר הוא מקובל ובעל רוח"ק והיא מנהיג הדור ע"פ הוא נעשה כ"ד, צדיק מושל ביראת אלקים ולא לבד לשפוט את עדתם כ"א לדעת ככ' אצל בני ישעכר יודעי בינה לעתים מה יעשו ישראל (פט) בכל הגולה, ואצלו ס' בשם האב"ב (ר"ת אחינו בני ישראל בגולה) וממנו מועתק נשלח אל הנשיאים ומהם לשרים ככל הנצרך לדעת, והנה מה שדיבר בסוד עם מו"ח ז"ל לא אדע, ומו"ח כן לא מחויב להגידו לי, ורק אשר שמעתי וראיתי ממנו אני כותב כי שקר שנאתי, ואם אני אומר דבר לא כן הוא כאשר הגידו לי וסמכתי עליו, והשומע ישמע וידין בו כרצונו, ואך בה' אל תמרודו, לעשות כמשפט כ', וזכרו תורת משה עבדו וגו', והנה האיש הזה דברתי עמו בד"ת ביו"ט והוא רצה רק בלימוד הפייט של ר"א הקליר, ובו דרש ע"ד האמת וכו' עם עמקות אשר ל"ה מוחי סובל, בשרשי הגלגולים, ובדרכי היצירה בעולם של המלאכים, ובאופנים אשר אין לפי כחי ומוחי לסבול דא ורק תמהתי איך הי' קולע אל השערה, לפרש בשרשי הנשמות, כעין שכ' בשער הגלגולים על דורו של האר"י ותלמודיו וזע"א, ועד"ז גילה לי הנשמות של דוריני, ואמר כי הראשונים מן דועזים בלע"ז המה באו בגלגול מן דור של כח ש"ן ימ"ש, כאשר נכשלו עם חצונים ובאו לחיצונים, ואעתיק במקצת מס' האביב מהנוגע לדעת בדורנו וז"ל: ר' נתן אדלר ותלמידו ר' משה סופר מפ"ב מקובלים בנסתח, רנ"א רצה לפסול השוחטים דפפד"מ, ולהכניע חותם הס"א ששורה על שוחטים פסולים בסוד על חרבך תחי' וגו' ואלמלא השיג כל רצונו בא משיח, אך הס"ם

העמיד עליו רודפים קצבים והוצרך לברוח מפ"פ (צ) ור' משה רץ אחריו כמה פרסאות ברגליו — ועל ר' דוד קיצע (הוא בעל אהל דוד) כ' איש חם וישר — ועל רבי יהונתן זצ"ל, כ' נשמת יהונתן בן גרשום, ועל שטעה עצמו בגלגול הא' ואמר נוח לאדם למכור עצמו לע"ז ולא יצטרך לבריות. (צא) ע"כ סבל כ"כ שיצא עליו שם רע וכפרת עון לע"ז — ועל ר' משולם טיסמניץ מפ"ב כ' נשמת שרף — ועל הנוב"י כ' עינו כעין חשמל — ועל מדינת מעהרן פיהם כ' נחתם היא עם חותמו של ס"ם ר"ל, וישמור עצמו כל בעל נפש לעבור שם (ואין לך דבר שעומד בפני התשובה) — ובעיר פראג כ"ז שהי' הנוב"י בחיים ל"ה יכול הס"ם להיות שם, רק בדווקא בבחי' אורח ועכשיו מולך שם, ותחלת הקלקול יצא ע"י חזן וקאה"ר וכו'. — ועל בתי כנסיות אלו כ' שם כל תפלתם בהם תועבה כמו אשר מתפלל בבית הכבוד, וגרוע יותר כי שם אשר מזכירין שם כו'. — ומה שדרש על הפייט בדרך נסתר כתבתי מן אשר נזכר עוד בחוה"מ בזכרונ'י, ומופת לא ראיתי ממנו. כ"א כל ס' אשר בא לידו טרם הפתחו אם מן הקדושים הי' מנשקו, ואם מן החצונים אם גם הי' בלשון עברי זרקו לארץ טרם הפתחו, ועוד אחת הי' לי לפלא, כי בבית מו"ח הי' כלב מונח תחת שלחנו תמיד ובשום אופן ל"ה כח לגרשו מן הבית, אם כי לא הזיק כלום ורק הי' מונח, ומיד כאשר יצא מו"ח מן הבהמ"ד הי' ממתין עליו בחוץ ורץ אחריו ונדחק עמו בפתח הבית ונכנס תחת השלחן וכל הכאות בו לא הועילו והיא נכנסה, וכאשר ראה הוא כן אמר לי למה אינו מתקן את הכלב הזה, וכי לא ידע מנהגו, כי זה הי' רב לוע"ז ממקום פלוני ושהי' סמוך לו, אשר קללו בקללות נמרצית, ונתגלגל בכלב הזה, והיא בסוד ויקרא ל"ה נובח בשמו, כי לה ר"ת לשון הנכרים, (וכזה כ' בילקוט ראובני גם בר"ת לשון הרע) וחשבתי שאינו כדאי להזכיר זה למו"ח, אך בא היום כאשר מו"ח נסע בחוה"מ בגליל לאיזה צריכות דבר מצוה, וכיון שיצא מו"ח בביתו, יצא אחריו הכלב ולא בא לבית, פתאום ראיתי לפני חלוני כי בא מו"ח על המרכבה בחזרה ונפתח השער ונכנס ויצאתי לקראתו, והנה זה הכלב בא ונפל על כרעיו לפגיו, ובכה בכיית של כלב ותפס כנפי מעילו ונשקו, וכאשר ראיתי בעיני זה לפני, ספרתי דברים הנ"ל למו"ח אשר אמר לי האיש הנעלמי הנ"ל, והשיב לי אני לא אדע איזה תיקון לעשות לו, והגדתי זה להנ"ל, וא"ל זה תיקונו אשר יעשה לו, והגדתי למו"ח ועשה כן, ומן אותה השעה נעלם הכלב ולא בא עוד והי' לפלא, וגם בעיני יפלא.

והאיש הנ"ל ברגלו בא וברגלו הלך כבוקר אור אס"ח אחר תפלת שחרית. והי' ברצוננו שיסע על מסלת הברזל כנהוג ולשלם בעדו ולא רצה לקבל שום ממון לעזר וכתב. כ"א לקיים את פקודתו אשר קבל מן הראשים שלהם להיות פסח אצלינו לבד, ושוב לשוב לדרכו אשר פנה על דרך קאשויא, ומשם דרך פולין ורוסיא לפנות. והלכתי אני עם בני הישיבה שלי שהי' לי לערך ע' תלמודים אני ללותו לדרכו, עד כי נעלם, והגדתי מן המקצת דמקצת נסתרות, אם כי אין לי פה עסק בנסתרות, כ"א בנגלות לנו לעיני כל חי, כאשר מראש לא בסתר דברתי, כ"א באשר הכל רואין ושומעין ויבינו לעיני כל חי, ככ' על משמרתי אעמודה ואתיצבה על מצור ואצפה לראות מה ידבר בי ומה אשיב על תוכחתו, ויעניני ה' ויאמר כתוב חזון ובאר על הלוחות למען ירוץ קורא בו, כי עוד חזון למועד, אם יתמהמה הכה לו וגו' וצדיק באמונתו יחי' (צב) —.

(לג) ג"ל עיניך וראה עוד מ"ש לי ידידי הרה"ג מווערבויא נ"י הנ"ל, שסיפר לו שו"ב מומחה א' מיראי ה' מק"ק ניימארקט בשנת תרס"ו, שבעת היותו לקבל כתב קבלה אצל הגרש"ס הנ"ל בקראקא, טרם החילו לנסותו בדינים סיפר לו ששמע מכ"ק מר אביו הח"ס זי"ע, שפ"א בא שוחט א' עבור קבלה אצל הגה"ק מרנ"א, ואמר הגאון להשוהט עכשיו אין עת פנות יבא אלי בעש"ק אחרי הצהרים, ויעבור מאתו, וכבוא השו"ב בעש"ק בשעה ההיא אל הגאון, כבבאו החדרה נפל עילוף ע"ז השו"ב כי רבינו עמד אז ותיקן והעריך כלי השמן לנר ש"ק (צג) והראהו לו כבשן אש הגיהנם האין דנים שם, שוחטים ע"אנים ראויים, וישאלו אח"כ רבינו מה שירצה, ואמר שאינו רוצה עוד בשום אופן ליעשות שו"ב — וראוי להעתיק בזה ד"ק רבן של ישראל מהר"ש אבוהב זי"ע בס' הזכרונות ה' שחיטה פ"ב, אשר מרעיש העולם על עסקי השו"ב, וסודה"ק ואילו היתה יכולת הצבור לעמוד בלי בשר כבר היו רבותינו מבטלו אומנתם לגמרי, ומה גם כי רבים עתה הנכנסים למדה זו וקרוב הדבר להרבות ח"ו מכשולות ליחיד ולרבים, והקולר תלוי בצוארי הנותני רשות והמנא ליצלן עכ"ל (צד) —.

אגרת צפון

תוכו רצוף אהבה, להסיר מחלת לב דאבה, ולחדול מגאון ורהבה ;
אמרות טהורות, שגונות וברות, כמסיני מסורות ; דברים
קצרים, אשר באמת נאמרים ; כברקים מאירים, ומפנינים יקרים ;
מלאה מוסר יראת ה' ותוכחה, אשרי העם שלו ככה ; —

שיל"ת.

ה' עמך גבור החיל, הביבי וירידי !

הנה, באתי לקראתך לעורר אותך שתפשפש במעשיך ותעזוב דרכיך שהלכת
בו זה איזה חדשים, שחזרת לאחורייך מן הדרך שנהגת בו מקדמת דנא,
והלכת אחרי שרירות לבך ועצת יצרך הרוצה לאבד אותך, ולטורדך מן עלמא
הדין ומן עלמא דאתי, כי תמן תנינא היום ואמר לך עשה כך וכו' ואם
מעט היא נתפס ברשתו ח"ו, לכן קמתי ונתעוררתי ושנסתי מתני, ונתחזקתי
בחימי שמים ובאתי להזהירך שחיש מהר מפלט לך מן הדרך אשר הלכת
בו, ומנע רגליך מנתיבתך כי לא זו הדרך אשר הלכו בו אבותינו ולא דרכו
בו אבות אבותינו, ולא זו בלבד אלא שגם הזהירו אותנו מן דרכים הללו
באומרם מנע רגליך מנתיבתם, ואומר הרחק מעליה דרכיך ואומר אל תלך
בדרך אתם כי רגליהם רק לרע יריצו, ומן כל זה העלמת עינך ממנו והלכת
בעצת יצרך ועברת על מצות יוצרך, וקרא קא צוח זכור בוראך בימי
בחורתיך וכו', ודע כי על כל אלה יביאך אלקים במשפט, לכן ראיתי
ומצאתי עצמי בחיוב הוכח וכו' ולהוכיח אותך כי תחלת חכמת יראת ה'
חכמה ומוסר אוילים בוז, אמנם כל הקרוב הקרב אל משכן ה' ללמוד תורתו
התמימה ראוי לו להתנהג בדרכי מוסר ויראת ה' ולא ינהוג בשורת
חסרי דעת ותבונה, אבל יפרד מאהלם ומנתיבתם, לכן ידידי תקבע לך ומן
מה בכל יום ויום ללמוד מעט מוסר, כי ידוע לכל בר נש מעלת למוד
המוסר עד שפי' המפורשים שמה שאמרו ז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תבלין
התורה, הכל על למוד המוסר נאמר, ועי"ז אם אבן הוא נמוח ואם ברזל
הוא מתפוצץ כי הכל היא לפי טהרת הנפש, ויהי בקרוא איש ספר מוסר ימצא
שוליו מלאים עונות ופשעים תלי תלים, כי אשר חשב שאין בו עון ימצא
כתוב בספר שהוא עון גדול ופלילי כגון אונאת דברים, מצער חבירו,
ושכועות וליצנות, וחנופה, וברכות חטיפות שהן לבטלה, ודברים בטלים
שעליהם נאמר הוגעתם ה' בדבריהם, ולה"ר, וגאווה, וכעס, וראיית נשים,
שעליהם נאמר ברית כרתי לעיני, מה אתכונון על בתולה, וכהנה רבות !
ואל יאמר מה לי ללמוד מוסר הלא הכל גלוי וידוע לפני מ"ש בספרים
שואמרים איך ראוי לעבוד את ה' הנכבד והגורא, וספרי מוסר רק להמון

אגרת צפון

עם אמונים לא למי שבתורת ה' חפצו, אכן אחי דע כי לא כן דברת, כי למי שחננו ה' ששם חלקו מיושבי ביהמ"ד יותר ויותר צריך ללמוד ספרי מוסר, כי חדא לא המדרש עיקר אלא המעשה, והקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה, ושגגות נעשה להם כזוונות, ועוד כי סגולת למוד ספרי מוסר הוא לעורר את הלב כי יתן האיש את רוחו במה שהוא לומד וירצה להתעורר ולומד "על" מנת "לקיים לשמו" ולעשות בוודאי הדברים עושים רושם ופירות, ורוח נכון יתחדש בקרב, ומאחר שאמרו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, מה טוב לקבוע לימודו במוסרי הש"ס, כמו עין יעקב ופרקי אבות, והשם יזכי יתן שתחדש מלין במה שתלמוד, אם לכבודו תעשה זאת, והחי יתן אל לבו יום המיתה אשר מכל מכוסה פתאום יבא, ואלקי יפקוד את כל מעשה אשר עשה מספר מפקד ימי חייו אחת מהן לא נעדר ומר ממות תהי' האחרית באין מנוס ומפלט להנצל הוא מאמר הכתוב (קהלת ט') כי לכלב חי כדרשות חז"ל (שבת ל') כי מי אשר יהבר אל כל החיים יש בטחון ותקוה לעשות תשובה וכיון שמת אבדה תקותו, בואת כל עוד נשמותינו בנו נחיתה לפלס דרכינו לטובה במאזני צדק, אכן האבן הנגף ירט הדרך לנגדינו לא נחרד מיום המיתה גם אם בפינו נזכירה, כמאמר רז"ל (שבת ל"א) גם אם עינינו רואות מיתת בני אדם כמונו לא תתן עוז בנפשינו לשוב בכל לב לבוראינו ית' אשר נבוא לסוף למשפט לפניו ועמנו יתוכח על כל רוע מפעלינו, אין זאת כי אם ריבויי העונות המטמטמים לבנו ויהי לאבן כמאמר רז"ל (יומא ל"ט) לכן גם עונינו נסתרים לפנינו לא נרגיש בהם במהרה כמאמר רז"ל (ע"ז י"ח, קידושין מ') כיון שעבר אדם עבירה ושנ' בה נעשית לו כהיתר והן מסבבי אותנו ליום הדין כמאמר רז"ל (ע"ז י"ח) עונות שאדם דש בעקבי הן מסבבי אותו, מעתה האם אבדה תקותינו ח"ו אין מזור לנו חלילה? אחת הוא מצאנו חכמה ואינה מלאכה נשיח נא מעט וירוח לנו וזה כל עמל האדם לעבודתו ית' לחשוב ולהתבונן ביראת ה' בפחד ענשו ע"י ספרי מוסר ואגדת ומדרשי חז"ל אשר באזניו ישמע ובעיניו כמעט יראה העונש הרהב בכמות ואיכות נצב לנגד עיניו כמאמר רז"ל (סנהדרין ז') לעולם יראה אדם וכו' וגהינם פתוחה לו החתיו ואם כה יעשה האדם לבבו יבין ושב ורפא לו, דא חדא!

ושנית באתי להזהירך על לימוד תורתנו הקדושה בשקידה רבה ויתירתא ורק לשמה ובעיון, ואומר קרא קא צוח לא ימוש ספר תורה הזה מפ"ך והגית בו יומם ולילה, ומי ימלא שבת התורה כי טוב סהרה מסחר כסף, וכדתנן ר' נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, ומה נאמר ומה נדבר כל ספרי הקודש התלמוד והמדרשים וזוה"ק כולם מלאים זיו מדבריהם בשבח התורה והמפורסנת אין צריך רא"י א) אבל כמה גדולה רעת העם שעמלים בעוה"ז "על" מנת "לאכול ולשתות

(*) ב"ב' דרך אמונה כתב בזה"ל: אם אמרתי אספרה מעלת הלימוד תוה"ק כל היריעות יכולו, וכל ספר הוזהר מלא מזה וכמעט בכל דף אומר וכאין אינו דמשדלין באורייתא וכו' גם צריך להתנהג לגמור והדר לסבור, עיי'

ולשתות בחשיכה יתהלכו ואור תורה לא נגה עליהם ומשכימי ומעריבי לדברים בטלים ואסורים ומוציאים ימיהם לזיק ושנותיהם לבהלה עד שהם רצים לבאר שחת אוי להם בעיה"ז אהא להם בעיה"ב, לא כן הת"ח טוב להם בעיה"ז ותתענג בדשן נפשם לעיה"ב וחיי נחת יחיו, והנה ברוך אתה לה' אשו הכינות אליו לבך לשום בים התלמוד דרכיך, וברוך ה' אשר עזרך עד כה והשפיע בך רוח שכלי להבין דברי רבותינו הקדושים ז"ל בכח עוצם יגיעתך. אבל אמרו ז"ל (שבת ל"א) אמר רבא בשעה שמכניסין את האדם לדין שואלין אותו אם למד כל השיתא סדרא משנה וסמכי על קרא דא והי'

עיי' כ"ז בס' ארחות צדיקים בשער התורה, עוד זאת אומר לי לבי עצה טובה למי שלא זכה ולא השיגה ידו בתורה או מי שטרוד מאוד בעסקיו ודאגות ואין דעתו צלולה ללמוד בעיון שילמוד בכל יום דף גמרא ופרק משניות באמירה בעלמא כלומד הזוהר אף שאינו מבין מה קאמר כי הלשון מסוגל לנפש ובלתי ספק שישאר עכ"פ קצת בלבו, ואני הכרתי סנדלר א' שלא הי' לו יד בלימוד והי' גומר בכל שנה סדר הש"ס באמירה בעלמא והי' צלם אלקים על פניו כאחד הגדולים. — ובא וראה מהמעשה בחסיד שהי' דר בכפר קטן ולא הי' לו שום ספר רק גמ' א' של מס' חגיגה והי' כל ימיו של אותו החסיד עוסק במס' חגיגה והאריך ימים מאד ולבסוף קודם מותו נתלבשה אותה המס' בדמות והלכה לפניו אחר מותו עד שהביאו לאותו חסיד לג"ע. — וכן הי' דרך של קדוש א' כשהי' לומד גמ' הי' לומד דף בעיון ואח"כ הי' חוזר אותו הדף בדיבור לבד והי' מחבב הדיבור של הגמ' אף בלי עיון, והעיקר לשמה. — ונדוע המעשה מהבעש"ט ז"ה שהלך פ"א לביהמ"ד ועמד על הפתח ולא רצה לכנוס ואמר שלא יכול לכנוס בו על כי הוא מלא על כל גדותיו מפה לפה מתורה ותפלה עד בלי ימצא מקום לכנוס בו, ויתמהו כל העומדי' אתו על המראה הגדול, והלא אדרבה אין שבח גדול מזה כשבתי תורה ותפלה מלאים מתורה ותפלה — שהוא מחמת שהדיבורים מהעולם אין יוצא מן הלב בכוונה שלימה ורצוני' ע"כ לא יוכל להיות להם עליה למרום ונתמלא הבית מפה לפה בתורה ותפלה עד שאי אפשר לכנוס בו משא"כ אלו הי' מתפללים העולם בכוונה הלב כראוי היו הדיבורים הקדושים פורחים מעלה ולא ישאר מהם כלום למטה כמאמר רז"ל כל אורייתא דלאו היא בדור'ר לא פרחא לעילא. — והגה"ג בעל כת"ס זצ"ל סיפר בשם מרן הגה"ק בעל חת"ס זי"ע בזה"ל: שלשה דברים סח לי אבי רבינו הגאון זל"ה: מיום עמדי על דעתי לא התפללתי תפלה במחשבה זרה! ומימי לא עלה על לבי שום מחשבת כבוד וגאווה בלמדי תורה ברבים! ומימי אם כי התנהגתי עצמי וביתי בכבוד ותפארת לא היתה להתגדל רק לשמה! והנה שלשה נפלאו ממני איך פעם אחת אפי' בזמן ערך שבעים שנה לא היתה שום תערוכות מהשבת פסול, בא וראה קדושתו וצדקתו זי"ע ועכ"י, וה' יזכנו גם אותנו לבוא לידי מדות הללו ללמוד וללמד לשמור ולעשות כי הם חיינו ואורך ימינו אנחנו ובנינו וב"ב ע"ע ונזכה יחד להגות בנועם ה' בשוב שכינתו לציון ברחמים וישו שכם אחד לקבל עליהם עול מלכותו ית"ש לעבדו בכל לב ונפש ביראה ואהבה, אמן. —

והי' אמונת עתיך חוסן ישועת חכמת ודעת, ואפי"ה אומרי' לאדם אי יראת ה' היא אוצרו אין כו' משל לאדם וכו' עיי"ש, מינה דתורה בלי יראת חטא לא הועיל כלום לפטור נפשי' מדינא ורק דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימית ומפתחות החיצוני' לא מסרו לו בהאי עייל, ותנן כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו וחכמתו מתקיימת פי' תורתו, אבל מה הוא היראת חטא וע"י מה יכול לזכות לבא לידה, אמינא דא אמרו באבות דר' נתן מי שלא טעם טעם אגדה לא טעם טעם יראת חטא מימיו כי רק ע"י לימוד המוסר ואגדה יוכל האדם לזכך ולקדש ולטהר נשמתו וגופו, ואז ה' יתן חכמה ומפיו דעת ותבונה, כי ע"י לימוד המוסר יתפלל כל התפלות בכוונה ושומר פיו ולשונו מדברים רעים ומדברי מותר וה' יסייע לו, כי לאוקמא גירסא סייעתא דשמיא כאמרו ז"ל (ברכות ל"ב) וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלתם תורתן מתי נעשית, ואומר מתוך שחסידים הם תורתן נשתמרת ומלאכתן נעשית ע"י, אחרים, ויעזרהו ה' לכון הלכה לאמיתו, ולחדש ח"ת על דרך אמת, וחכמתו בידו מתקיימת, ורק ע"י יראת החטא יזכה ללמוד תורתו הק' לשמה, שזה היא עיקר התכלית הלימוד, כי ידוע כל הלומד תורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא וכהנה רבות רעות, ורק לתינוקות ולמתחילין ללמוד רק להם הותר ללמוד אפי' שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ורק תורה לשמה היא תבלין נגד היצה"ר וכל המעלות שאמרו בתורה היינו בלימוד התורה סתמא רק בתורה לשמה אמורים, ופי' לשמה הוא רק לשמור ע"מ לעשות לידע המצות בפרטן ולדקדק בעשייתן ויחשוב כמו שמניח תפלין וציצית וכדומה שהוא רק לעשות נ"ר לפני בוראו ולא לשום פנוי' ח"ו, כמו כן ממש ללמוד התורה הק', ואדם "לעמל" יולד, [לעמל" ר"ת "ללמוד על" מנת "לעשות] כמאמרם זכה לעמלה של תורה ובכלל היראה, ויראשיתה היא" ושם דרך אראנו בישע אלקי' דהיינו על כל פסיעה ופסיעה שפוסע וכל המעשים אשר הוא עושה וכל דיבור ודיבור אשר הוא רוצה לדבר יחשוב תחלה מה יעשה ומה ידבר האם ראוי לעשות כן או לדבר כן, אם לא הזהירה תורה על דברים כאלו שלא לעשותן, וגם אם לא מותרות המה והמה בכלל ודברת בס' ולא בדברי בטלים, וכללל דא נקוט בידך כל "לא טוב" הוא רע — כי רק דרך החיים וההיפוך יש בנמצא, אבל דרך הממוצע הוא רק בענייני עוה"ז ובמדות גופניות, לא כן בעניינים של מעלה משמש המה רק רוחניים ונפשיים הם, לכן אם תדע ותרגיש בהמעשה שתרצה לעשותו ובדיבור שאתה רוצה לדבר שלא טוב המה, פי' שאינם דבר טוב, דבר מצוה כגון תורה וכדומה, אז בוודאי רע הם והרף ממנה תשכיל בכל דרכיך ודבריך שהכל יהיו אומרים מה נעים דרכיו של זה הלומד תורה ויתקדש שמה דמרי עלמא על ידך, ואז תזכה לדברים הרבה שמונה התנא במתני' ראבות פ"ו, והכבוד ממילא בא והכל יקלסוך יתך ותעלה מעלה מעלה, כאוות נפשך ונפש הוריק ומוריך, ונפש אוהבך בכל לב, אהבה שאינה תלוי' בדבר, — [ושמעתי בשם גאון א' שאמר בדרך צחות, פת במלה תאכל איזט איין נול 0, חיי צער תחי' איין נול 0, על הארץ תישן איין נול 0, ובתורה אתה עמל איזט איין 1, ואז מצטרפים אותן נולין להיות אלף].

אנרת הנר"א ז"ל

זו היא האגרת ששלח גאון העולם רבן של כל בני הגולה איש האלהים הקדוש רבינו אליהו החסיד ז"ל שכתב לבני ביתו הדרכות ומסורים מורכבו כשנסע לארץ הקדושה ודברים בוערים כאש להבה בלבות היראים והחרדים ליכר ח' :

באתי לבקש מאתכם שלא תצערו כלל וכלל, כמה שהבטיחו לי אמיתית וגם לא תדאגו (ג"א שהבטיחה לי אמי תחי, וגם מה תדאגו) הנה אנשים נוסעים על כמה שנים בשביל ממון, מניחים נשותיהן, וגם הם נע וגד בחוסר כל, ואני ת"ל נוסע לארץ הקדושה שהכל מצפים לראותה חמדת כל ישראל (ז"א וחמדת השי"ת כל העליונים והתחתונים תשוקתם אליה) ואני נוסע בשלום ברוך ה', וגם את יודעת שהנחתי ילדי שליבי הומה עליהם וכל ספרי היקרים, והייתי כגר בארץ אחרת, והנחתי הכל כו', וידוע כי כל העולם הזה הכל הבל וכל השעשועים הכל כלא, ואוי להרודפים אחר ההבל אין בו מועיל, ואל תקנא בעושר כי יש עושר שמור לבעליו לרעתו כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב כו', כל עומת שבא כן ילך ומה יתרון לו שיעמול לרוח, ואלו חיה אלף שנים פעמים כו' כי אם שנים הרבה יחיה האדם בכולם ישמח ויזכור את ימי החושך כי הרבה יהיו, כל שבא הבל, ולשמחה מה זו עושה, כי מחר תבכה מאשר היום תשחק, ואל תקנא בכבוד המדומה ההבל, והזמן כוגד והוא כמאוננים יגביה הקל וישפיל הכבד, והעולם דומה לשתיה מים מלוחים, ידמה לו שמרוה וצמא יותר, אין אדם מת וחצי תאוותו בידו, מה יתרון לאדם בכל עמלו כו', זכור הראשונים אשר היו לפנינו שכל אהבתם וחמדתם ושמחתם כבר אבדה ומקבלים על זה דינים מרובים, ומה הנאה לאדם שסופו לפרוש לעפר רמה ותולעה, וכל הנאות יתהפכו לו בקבר למרה והמות כרוך באדם, ומה העולם הזה כל ימיו כעס ומכאובים, גם בליילה איננו מגיח לו לישון, וחמות אינו מקוה, והכל יביא במשפט על כל דיבור ולא נאבד אפילו דיבור קל ולכן אני מזהירך שתרגיל בכל היותר לישב יחידי כי חטא הלשון על כולו כמאמר חכמינו ז"ל (תוספתא פאה פ"א) אלו דברים שאדם אוכל כו', ולשון הרע כנגד כולם, ומה לי להאריך בזה העון החמור מכל העבירות, כל עמל אדם לפיהו, אמרו חכמינו ז"ל שכל מצותיו ותורותיו של אדם אינו מספיק למה שמוציא מפיו, מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישם עצמו כאילם כו', וידביק שפתותיו כשתי רחיים כו', וכל כף הקלע הכל בהבל פיו של דברים בטלים, ועל כל דבור הבל צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו וכל זה בדברים יתרים, אבל בדברים האסורים כגון לשון הרע וליצנות ושבועות ונדרים ומחלוקת וקללות ובפרט בבית הכנסת ובשבת ויום טוב על אלו צריך לירד לשאול למטה הרבה מאוד ואי אפשר לשער גדול היסורין והצרות שסובל בשביל דבור אחד ולא נאבד אפילו דבור אחד שלא נכתב, בעלי גדיפין הולכין תמיד אצל כל אדם ואדם ואין נפרדים ממנו וכותכין כל דבור ודבור, כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד וגו', אל תתן את פיך לחטיא את בשרך, ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יצוץ וגו', וכל אשר צריך לך תקח הכל ע"י שליח ואף אם הוא פעמים ושלש ביוקר, היד ה' תקצר וכו', השם יתברך זן מקרני ראמים כו' ונותן לכל אחד ואחד די מחסורו, ובשבת ויום טוב אל תדברו כלל מדברים שאינם נצרכים מאוד וגם בדברים הנצרכים למאוד תקצרו מאוד כי קדושת שבת גדולה מאוד, ובקושי התירו לומר שלום בשבת, ראה נדיבור אחד כמה החמירו, ותכבד את השבת מאוד כאשר היה לפני, ואל תצמצם כלל כי כל מונותיו של אדם (קצובים לו מר"ה ועד יוה"כ) חוץ

מהוצאת

אגרת הגר"א ז"ל

(מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט) וגם באתי לבקש מאחך מאוד מאוד בבקשה גדולה ועצומה ושטוחה שתדריך את בנותיך מאוד שלא יצא מפיהם קללה ושבועה וכוזב ומחלוקת, רק הכל בשלום באהבה ובנחת:

והנה יש לי כמה ספרי מוסר עם לשון אשכנז יקראוהו תמיד וכל שכן בשבת קודש קדשים לא יתעסקו אלא בספרי מוסר והנה תדריכם תמיד בספרי מוסר, ועל קללה ושבועה וכוזב תכה אותם ולא תרחם עליהם כלל כי חס ושלום בקלקול הבנים יענשו אב ואם מאוד, ואף אם תדריכם תמיד במוסר ולא יקבלום אוי לאותה בושע והצער והבוז בעולם הבא [את אביה היא מחללת כמאן קרינן (לרשע בן צדיק רשע בן רשע) כו' וכן שאר דברים לשון הרע ורכילות ושלא יאכלו וישתו כי אם בברכה ראשונה ואחרונה וברכת המזון וקריאת שמע והכל בכוונה, ועיקר הכל שלא יצאו חס ושלום מפתח ביתם ולחוך, ושיציתו ויכבדו אותך ולאמי ולכל הגדולים בשנים מהם וגם כל מה שכתוב בספרי מוסר יקיימו, גם לבניך שיחיו תגדל אותם בדרך הישר ובנחת ותשלם שכר למוד ותחזיק מלמד בבייחך ולא תצמצם בשכרו כי כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה חוץ מתשרי, וגם הנחתי להם ספרים ולמען השם תדריכם בטוב ובנחת, וגם תשגיח על בריאותם ומזונותם תמיד שלא יחסר להם, ושילמדו מקודם כל החומש שיהיו רגילים כמעט בעל פה ואל יכבד עליהם כי אם בנחת, כי הלימוד אינו נקבע באדם כי אם ביישוב ובנחת ותפזר להם פרוטות וכיוצא, ועל זה תחן תמיד דעתך והשאר הכל הבל כי מאומה לא ישא האדם בעמלו רק שני חליפות בגדים לבנים גם אח לא פדה וגו'. אל תירא כי יעשיר איש וגו' כי לא במותו וגו' ואל תאמר אני לבני חוק בשאול וגו', בני אדם דומין לעשבי השדה הללו נוצצין והללו גובלין, כל אחד נולד במולו ובהשגחת אל עליון ברוך הוא, והם שמחים במותו והוא יורד לשאול, ריש לקיש הניח לבניו קבא דמורקיא קרי אנפשיה ועזבו לאחרים חילם, אוי ואבוי על שכולם חושבים להניח לבנים, ואין יתרון מבנים ומבנות רק בתורתם ובמעשיהם הטובים אבל מזונותם קצובים להם, גם כן ידוע אגרא דנשי באקרויי בנייהו כו' ואמרו חכמינו ז"ל אין לך אשה כשרה בנשים אלא פשעושה רצון בעלה וכל שכן שאני כותב לך דברי אלהים חיים ובטוח אני שתעשה ככל אשר כחבתי אף על פי כן באתי להזהירך באזהרה כפולה שלא תשנה דבר מכל אשר כתבתי, ותקרא את האגרת הזאת בכל שבוע ובפרט בשבת קודם האכילה ובתוך הסעודה שלא ידברו דברים בטלים חס ושלום וכל שכן חס ושלום בלשון הרע וכיוצא בהם, ובבקשה לכולכם על הנכתב לעיל שתדריך בניך ובנותיך, ועיקר בדברים רכים בדברי מוסר המתקיימים על הלב, ובפרט אם נזכה לבא לארץ ישראל כי שם צריך לילך מאוד ברכי ה' ולכן תרגילים כי הדבור והמדות צריך הרגל רב וההרגל על כל דבר שלטון, וכל התחלות קשות, ואחר כך (כ"א טוב לו) ואזול לו אז יתהלל, כי הרשע יודע בעצמו שרע ומר דרכו, אף שקשה לו לפרוש, וזה כל האדם לא יניח לו לחפצו ובמחג ורסן עדיו לבלום, ועד יום מותו צריך האדם להתיסר, ולא בתעניתים וסיגופים רק ברסן פיו ובתאוותיו, וזהו התשובה, וזה כל פרי העולם הבא כמו שכתוב כי נר מצוה וגו' אבל ודרך חיים תוכחת מוסר וזהו יותר מכל התעניתים וסיגופים בעולם, וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו וזכה בשבילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער, ואמר הכתוב מי האיש החפץ חיים אוהב ימים וגו' (נצור לשונך מרע ושפתוך מדבר מרמה) ובוז יכופר לו כל עון וניצול משאול חתתיה כמ"ש שומר פיו (מאכילה ושתייה יתירה) ולשונו (מדברים בטלים) שומר מצרת נפשו, מות וחיים ביד הלשון, אוי למי שממית עצמו בשביל דבור אחר, ומה יתרון לבעל

אגרת הגר"א ז"ל

לבעל הלשון ולכל יש רפואה חוץ כו' והעיקר שלא תדבר בשום אדם בשבחו וכ"ש בגנותו, כי מה לו לאדם בדבר זרות שוחה עמוקה פי זרות זעום ה' יפול שכ.
ועיקר הגדר בבדידות שלא תצא ח"ו מפתח ביתך חוצה ואף בבהכ"נ תקצר מאוד ותצא, ויותר טוב להתפלל בבית' כי בבהכ"נ אי אפשר להנצל מקנאה ולשמוע דברים בטלים ולשון הרע ונעגשין על זה כמה שאמרו אף השומע ושחק כו' וכל שכן בשבת ויום טוב שמתאספין לדבר יותר טוב שלא תתפלל כלל, ותשמור שלא חלך לבית הקברות כלל וכלל (נ"א ששם מתדבקין הקליפות מאוד וכל שכן בנשים), וכל הצרות והעונות באים מזה, וגם בחך יותר טוב שלא תלך לבית הכנסת כי שם רואה בגדים טובים ומתקנאות ומספרה בבית ומתוך זה באים ללשון הרע ולשאר דברים, אלא תדבק במוסר תמיד, ואל תקנה בעולם הזה, הכל הבל מעשה תעתועים שבין לילה היה כו' כי אם יעלה לשמים שיאו גו' כי לא לעולם חוסן ואם גזר גו', ואף בשעתו הוא הבל אין בו ממש ומאוס ובוזי בעיני כל בעל שכל, אוי ואבוי למי ששוגה בו, ותקנה ביראת ה', ולא תאמר במה אוכה לעולם הבא איני יכולה לעשות אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד כו' ולמען השם שתפריש את החומש כאשר צויתך ואל תפחות כאשר הזהרתך, כי בפחות מזה עוברים כל רגע על כמה לאוין ועשין ושקול כאלו כפר בתורה הקדושה ח"ו, אבל העיקר ליכות לעוה"ב בשמירת פיו, וזהו יותר מכל התורה והמעשים ואלו נקרא נשים שאננות כי הפה קודש קדשים, ובספרים שלי יש משלי עם לשון אשכנז למען השם שיקראו בכל יום והוא יותר טוב מכל ספרי מוסר, וגם ספר קהלת יקראו תמיד לפניך כי שם מבהיל ענייני עולם הזה, ושאר ספרים אבל ח"ו לא תהיה התכלית הקריאה לבד כי בזה אין מתפעל האדם גם כמה ב"א קורין בספרי מוסר ואינם מתפעלים והוא בשביל הנ"ל, ועוד בשביל יציאתם בלא הבנה (כ"א בין הבריות) כי זה מאבד הכל והמשל הזורע בלא חרישה שיחטוף הרוח וישביע עופות כו' והוא בשביל שאין יכול לחסום עצמו ולגדור והוא כזורע בלא גדר ואוכלן החזירים וירמסון, ויש שזורע על האבן והוא לב האבן שאינו נכנס בו כלל וצריך להכות את האבן עד שיתפוצץ, לכן כתבתי לך שתכה את בנינו אם לא ישמעו לקי וחנוך לנער על פי דרכו ועיקר בחינוך, וגם את חתני אני מזהיר בכלל זה שיקרא לפנייהם כנ"ל ושיהא לימודו לשם שמים, ולמען השם יחנך עצמו בזה ואל ישגיח על האומרים כי הנער א"צ לזה ח"ו חנוך לנער וגו' קליפת האגוז יריקה נוחה להסיר כו' ועיקר הכל הוא, כי בזה זוכה אל הכל כמו שאחז"ל ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה כו' ולא עוד כו' ותלמוד מסכת אבות ובפרט בפרקי אבות דר' נחן ומסכת דרך ארץ קדמה לתורה, ותכבד לחמותך ולחמותך הזקנה תכבד מאד וגם עם כל אדם תתנהג בדרך ארץ ובנחת ובכבוד.

אהובתי אמי ידעתי שאינך צריכה למוסר שלי כי ידעתי כי צנועה את אף על פי כן יקראו לפניך האגרת הזאת כי הם דברי אלהים חיים, ומבקש אני מאד ממך בבקשה שטיחה שלא תצער בשבילי כאשר הבטחת לי ואם ירצה ה' אם אוכה להיות בירושלים עה"ק אצל שער השמים אבקש בעדך כאשר הבטחתי, ואם נזכה נראה יחדו כלנו אם ירצה בעל הרחמים, וגם באתי לבקש לאשתי שתכבד את אמי כמה שכתוב בתורה ובפרט לאלמנה שעון סלילי מאד לצערה אפי' בתנועה קלה, וגם לאמי בקשתי שיהא שלום בין שניכם ואשה את רעותה תשמח בדברים טובים כי זה מצוה גדולה לכל אדם ושואלין לאדם בשעת הדין כו' המלכת את חברך בנחת רוח הרי צריך שימלכותו ובזה רוב התורה לשמה לאדם ואף אם תעשה אחת שלא כהוגן תמחלו ותהיו

אגרת הגר"א ז"ל

נתהיו למען השם בשלום. וכן לאמי בקשתי שתדריך את בני ובנותי בדברים רכים
שיקבלום ותשגיח עליהם, ולבני ולבנותי אני מצוה שיכבדו אותה וגם ביניהם לא
ישמע ריב וכעס כלל אלא הכל בשלום, ובעל השלום יתן לכם ולבני ולבנותי וחתני
ואחי וכל ישראל חיים ושלום.

מנאי אהובכם אליהו במחוריר שלמה זלמן וצלהיה.

כדי שלא לחולל את הסייך חלק ראיתי להצטיק פה וזה סגולה
כמוצ צסיק ספר חור לדיקים וספר מוסר

יסוד גדול בגידול בנים לעבודת השם ולתורתו

(א) סגולה לאשה הרה שתהנה לת"ח שיתפללו עליה, כמשאוי"ל בפרקי אבות על ריב"ח
אשרי יולדתו. ופרש"י כשהיתה אמו מעוברת היתה מבקשת מיושבי בהמ"ד
שיתפללו עליה שהעובר שבמעיה יהיה ת"ח. ולכן זכתה לבן ת"ח, ותזהר ליתן גרות
לת"ח ללמוד כי ע"י מצוה זו חזכה לבניה לאור תורה. (ב) שמירה לילד בפני לילית
ר"ל להיות ניצור בלילות שקודם המילה וללמוד תורה, וביותר בלילה שלפני יום
המילה שאז מתקנים הקליפות ביותר ועיין בזהר, ויש נוהגים לעשות סעודת מצוה
בלילה זה, וגם סגולה בלילה זה להיות הבית מלא אורה רמז ליהודים היתה אורה.
(ג) מעט שמחחיל הילד לדבר אכיו מלמדו שמע ישראל וגו' ותורה צוה, וירגיל אותו
לדבר בלשון הקודש ולברך הברכות בקול רם ולברך ברכת הנהנין תחלה וסוף לתנך
הנער על פי דרכו. (ד) וצריכים האב ואם להתפלל להשי"ת שיתן להילד לב נבון בתורה
ובמצות ולא ימנעו ממנו המוסר שנאמר חושך שבטו שונא בנו, ולא יאמרו עדיין רך
בשנים כי מן ההרגל נעשה טבע, וגם כי יזקין לא יסור ממנו, וירחיקוהו משבועות
וקללות מכעס ושקר וכיוצא בהן, אדרבה ירגילוהו במדת בוש ושתיקה ולדבר באמת
ובענוה, והחיוב יותר על האם מטעם שהן פנויות ומצויות תמיד בבית, ותהיה אכזרית
עליו במקום הצריך ולא תהיה רחמנות ביותר, ובדרך רמז אמרו דורשי רשומות נשים
רחמניות בשלו ילדיהן בגיהנם, ואם בנו הגון הוא מציל את אביו ואמו מדינה של
גיהנם וכמה מעשים על זה בזהר ובגמרא.

פתקא מן שמיא לרבינו הנשר הגדול, אשר דבריו נשמעים בשמים
 הרב הדומה למלאך ד' צבאות הגאון הקדוש והמהור רבינו
 מרדכי בנעט זי"ע האב"ד זר"מ אבד"ק ניקולשבורג והמדינה.
 (העתקה מסו"ת פרשת מרדכי.)

העתק מאגרת ישן נושן שנמצא אצל הרב הצדיק מו"ה ליב ז"ל
 אב"ד ק"ק קארלעסבורג ואמר שנכתב בשנת תק"ף ואמר
 שנמצא בלייפניק בזמן ההוא, למעלה נכתב בזה"ל מכתב מפלוני
 אלמוני להרב הגאון מו"ה מרדכי בנעט זצ"ל בלשון תרגום וז"ל:
 ה' עמך גבור החיל חביבי וידידי מרדכי היהודי איש ימיני מסטרא
 דקדושה, הנה יצאתי לקראתך כי הקב"ה מבני מתיבתא שדרוני
 לאתווי לך שלם ולאודיעותך הלא אם קמן אתה בעיניך ראש שבטי
 ישראל אתה מעידנא דפסלת לך ארבעה טורים נגד ד' אותיות
 הוי' ב"ה בכן תעלה ותתנשא ותתרום לפני כל בני מתיבתא
 דרקיעא וכולם משדרון לך שלם על שאתה עובד תדיר באורייתא
 ובפוסקים קמאי ובפרט הרי"ף והרא"ש והרמב"ם ומרדכי שאתה
 מחבר אותם זה בזה ואע"ג דכמה עידנא דאפרדת מנהון לעסוק
 ביגיעה רבה כמקדמת דנא מחמת חולשא מ"מ כיון דאהדרותא
 דלבך תדיר לדחלתא דה' ולאורייתא ומסניאות שיבותא ורחמי
 דקב"ה איתקף עליך לכן שדרני לנבך לעורר נר"נ דילך, הלא ידעת
 אם לא שמעת איך גברה פרצות בישראל ואבדה אמונה ואפקורסת
 מתגברת בכל יומא ויומא לית קרתא דלית בי' מכת דלהון אית
 בהון בגילוי וסגיי מנהון בטמירא תיפח רוחם ומכחישין בתורה
 שנכתב ושבע"פ ומזלזלין בדברי חז"ל ועי"כ אורייתא מתמעטת
 בכל עידן ועידן וכמעט נתקיים דברי שמואל קדישא עתידה תורה
 שתשכח מישראל והמון עם כולם שיכורים מחמדת העולם הבלי
 הבלי

הבלים והאי גרם דאיתפשט מסאבתא טובא בעלמא ואיתפגים סני ואיתקף ס"א ס"מ וחילא ושכינתא קדישא כביכול בגלותא רבא ואורייתא חוגרת שק ומתפלשת באפרא וצוחת וי וי ורגזה הארץ תחת עבד כי ימלוך ושפחה תירוש גבירתה ולית מלאך מליץ אחד מני אלף אינון מגיני דרא להשיב חמת המלך מהקב"ה לקנאות קנאת ד' צבאות ולנקום נקמת ד' בהנהו רשיעא כמה דעבד פנחס קנאה בד חזי שפעת בת אל נכר ושפחה תירוש גבירתה ממרינותא קדישא היא מלכות כביכול ובודאי שיך קנאה עד שאמרו חז"ל אין אשה מתקנאת אלא בירך וכו' ופנחס קנא האי קנאה משום דאיתלבש במלכות וקנא קנאה דידה ממש והיינו בתוכ"ס כלומר בתוך מ"ס רמז למלכות כידוע לחכימין וזהו ותלבש אסתר מלכות היינו ביום השלישי שהוא תפארת שמשפיע במלכות כידוע לרבות חילה ותוקפה דמלכא קדישא לרצות מוח שפחה חרופה מלכות הרשעה, והשתא לית מאן דמישגח בגודל גלותא דשכינתא שהיא חרב ויבש סגי ע"י עובדא בישא דרשיעי' ולית מאן דמתקנא קנאת ממרינותא קדישא. ובני עלי' המה מועטים, ואף הגדולים והכימי דרא לא משגיחים רק לעצמם בלחודוהי לזכות עצמם בלחוד אבל לא לזכות דרא לעורר תשובה בעלמא כמא דעבד מרדכי ואסתר ביימי דאחשורוש ופולחן כפולחן עבדא למרא דלא יחוז בשאר אחוי למעבד פולחנא כדקא יאות משום דלא מחשב ליקרא דמרא ודא ממש יראה תתאה ודלא כעובדא דברא קמי אבוהי דמסר נפשו ורוחו ונשמתו בדיל אבוהי ומשגיח אף מאחרינא יהא יקרא טובא לאבוהי כחמת רחימא דאבוה וכבר נאמר באורייתא ואהבה את ד' יכו' וכמה דפירש משה אמיתי בספרו על פסוק מה ד' שואל וכו' וכבר צווחו חז"ל אל תהי' כעבדים וכו' ומה דשגור בפיהם להתנצל אין בדור הזה מי שיכול להוכיח משום דאין מקבלין הוכחה וכשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שלא נשמע, אכן התנצלות דא לאו כלום הוא כמאמר חז"ל אם לפניך גרנו לפניהם מי גלוי, ואף חייב אינש למסור נפשו בשביל רחימא דקב"ה ושכינתו' ובשביל רחימא דישיראל כמא דעבד משה רבינו ע"ה

ומרדכי

ומרדכי ואסתר ושאר קדושים שמסרו נפשם למיתה בשביל ישראל ואהדרו עלמא לתשובה שלא יתוקר עלמא בשלהובא דדינא קשיי' חלילה כמ"ש רשב"י ז"ל, ואתה בני חביבי ראה הנה נתתיך נגיד על עמי וכל גדולי דרא סרים למשמעתך וכל מנהגי ונגידי עמא דחלין ממך ויש לא ידך לעשות כרעותא דלכך ואעפ"כ אתה יושב דומם כאיש אשר לא שומע ואין בפיו תוכחות ללחום מלחמו' ד' ולמלוך ביר חזקה על הנך רשיעיא דאחריבין עלמא, וממך יראו שאר חכימי דרא ויושבים ושותקים, ובינו ובינו האמונה והדת ישראל הלוך וחסור בסיבתך ועל דא קמו הרבה מקמריגים לקבלך וקמו עלך בדינא קמי קוב"ה אלו מיימינים ואלו משכאילים וכמעט דאיהגור דינא ילך לולא דבני מתיבתא דרקיע אוליפו עלך זכו בפרט יעקב דחילו ויוסף הנאי וקמו בסעדר ואמרו להתנצל יתך אלו היית יודעת חלק א' מיני אלף אלפים תוקף צער גלות השכינה כביכול וחורבת עולמות העליונים בודאי היית מוסר עצמך למיתה כאחד מקדושים הקדמונים ואף הקב"ה בזכות תורתך רחים יתיך ושוזיב יתך מדינא והסכימו במתיבתא דרקיע וקב"ה וכל בני מתיבתא שדרוני לותך לאודעותך שאתה הוא בסוד הגלגול נשמת מרדכי היהודי וכמה שהוא לא דחיל משום אדם אפי' מפני המן הרשע כך אתה לא תדחיל משום אדם שבעולם, והנה אתה מהפלל הדיר להדריכך בדרכי התשובה והעבודה ושדרוני ללמדך להועיל את המעשה אשר תעשה וזה יהי' לך לזכו לדרא דרין ולעלמי עלמין, וכה תעשה לך כנום את כל היהודים אינין חכימין דרא שרים ומלכים מאן מלכי רבנן היושבים על מדין בכל אתר ואתר וקציני ונגידי ומנהיגי דרא שאתה מכיר בהם שאינן סרים לדחלתא דקב"ה לאתר חדא ליום המוגבל וכשיהי' כולם יחד תזעק לפניהם זעקה גדולה ומרה בבכי' רבה על גלות השכינה כביכול אשר כמה שנים נפלה ואין מנחם לה ועל גלות התורה ועל ביטול הדת ועל התגברת השקר ואברת האמונה ולעורר לבבם לקנאות קנאות ד' צבאות ואנכי אהי' שם עם פיך להורתיך טה שתדבר, וכד שמעו מלין אילין מפומך כולם יודון וישבחו לך ואפי' הנך גדולי הדור

הדור שאתה תחשוב שלא תפוני לרברך כמו משה עבדי מפ"ב ומשה מהיר מבורן אדרבה אינן יהון לך לסייע רבה ואתה תתגדל ותתרומם בלבהון ועבדו לך יקרא סגן וכלהון מקמן ועד גדול יתלבשון עון וגבורה ויקבלו עליהם עול מלכות שמים באמת לקיים מ"ש בכל יומא ויומא תרי ותלת ואהבת וכו' ולמסור נרו"נ בדחילו ורחימא כדי להחזיר עטרה ליושנה ולקיים הדת על תלה, ומה טוב אם יהי' בבניסתכם מאה רבנים והוא סוד בתיקון עולמות עליונים כידוע והי' עליכם יראה ויהן בלבבכם עצה כי המשפט לאלקים הוא ויהן לכם חן וחסד בעיני המלך והשרים לסמוך ידכם לכוף כאגמון ראש רשעים וביד חזקה תמלוכו עליהם ולהכניס את האפקורסים ותראו נסים ונפלאות גלויים ונסתרים מה שיעשה ד' לכם כמו בימים הראשונים, וכל כנס' שהיא לש"ש סופה להתקיי' ע"י תקנות גזירות וחרמות גדולות כמו שנעשה כבר בימים קדמוני' בכת ש"ץ ימ"ש ואח"כ תלכו בשלום רב כ"א למקומו איש חרבו על ירכו לייסר את בני עירו וכל ישראל ישמעו וייראו וכולם יענו ויאמרו נעשה ונשמע וישובו אל ה' בכל לבבם ובכל נפשם ובכל מאודם ואיש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק והחלש יאמר גבור אני לעשות רצון קונו וימלא הארץ דעה לדעת את ד' ובתעורותא דלתתא יתעורר התעורותא דלעילא בעולם התשובה היא בינה והיא יובל ומשם ישפע שפע רבה בכל הספירות עד מלכות שמים מלכות כל העולמים ומשם יבנה ויכוון מלכות בית דוד ויצמח פורקני' ויקרב משיחא וימלוך בציון במהרה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל ויהי ד' אחד ושמו אחד ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום ד' עון לעמו יתן ד' יברך את עמו בשלום:

אל נשיא ישראל אביד דק"ק ניקלשבורג והמדינה.

א"ה, כדי שלא להוציא הנייר חלק אמרתי להציג פה מאמר א' אשר יש אתי בכתובים מאז ומקדם. ואכלת ושבעת וברכת! רמז נוטריקון של שלש תיבות הללו רוב דיני ברכת המזון ונטילת ידים וזמון. והסכת ושמע, דבר פלא! ואם אכלת כזית לחם תברך: ותאמר שלש ברכות עוד תוסיף: ותאמר ברכה רביעית כאשר תזמן: ואם אפשר כוס לברך תקח: ואם אין כוס לכס תזמנו: והזכרת שמו בזמן עשרה תזכירו: וקודם ברכה רשות כהן תטול: ועבר אשה כותי לא תצטרף: ואת שבת בבנין עתיד תזכור: והשוכח בשבת רצה כולה תחזירה: וקודם אכילה כפך טול תצטרך. ובעת שתשפשף בידך עלי' תברך: ודווקא במים רביעית כלי תחזיק: וכשתרחץ את כפך לא תפסיק: ודבר שטבולו במשקה עבודה תטול: והזהר בנטילה ראשונה, כי תמוט: ותטול את כהה לאכילה תחלה: ויממאכלי שולחנך בהם עניים תפרנס: וביום בשעה רביעית ככה תאכלו: ותכוון אכילתך כדי ללמוד תורה: ואף שתאכלו בבית עכו"ם תזמנו: ואז בברכה רביעית כרצונך תחליף: ובחור אכילתך כבינתך למד תורה; ובשבת שבת כורא עולם תזמרו; וגם בימי רגלים כבודו תרין: וגם את כוסך לאשתך תשלח: ובעת שתברך בכוס עיניך תן: ותחזיק בימין. רביעית כוס תקח: ותמלא את כוסך לא תפגום: וקודם שיתעכל כמעין עליו תברך: ותשב באימה ראשך כובע לתכס: ובאמצע אכילה כשתשתה, לברך תצטרך; ומספק שמה בתחלה עליה תכוין: ותפחות בשיעור רביעית כשתשתה תחלה; וכששלשה אכלו כאחת רא תפרידו: ואם שניים ברכו עבורם תפסיק: ואחר ברכה ראשונה כשתרצה תאכל: ויברך אורח כדי לברכך תקנו: ובמקום שאכלת בך עליו תיכף: ותאמר ברשות רבותי כאשר תתחילו, וארבעה. אצבעות כוסך למעלה תגביהו: וצריך שטיפה בחוץ. עוד תדיח: ובעת ברכה ראשונה כוסך תמיזגו, והאוכל איסור בשיעור לא תצטרף: ואכילת עשמש בכזית עמך תצטרף, ותברך בקול רם כוונתך תתחזק, ובשלוש אדם כלל לא תפסיק; וקבלו שלש ברכות עלינו תורה, וכשתברך ברכה רביעית כביבנה

תואמין.